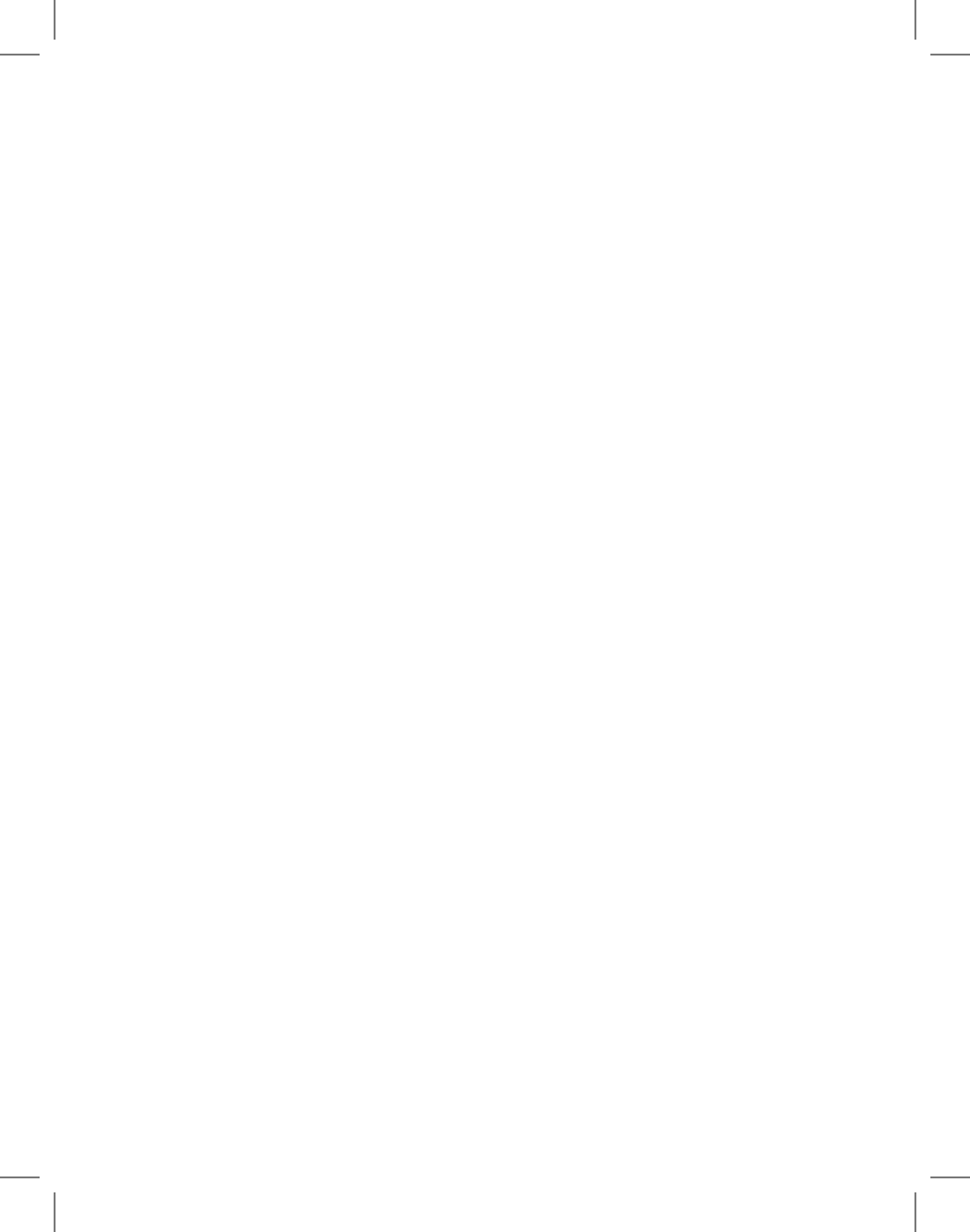

SVATÝ GRÁL
NA ČTYŘECH ROVINÁCH BYTÍ

Jan Provazník

SVATÝ GRÁL
NA ČTYŘECH
ROVINÁCH BYTÍ

Filosoficko-esoterická studie

*Tuto knížku připisuji své drahé babičce
Heleně Kovaříkové ze Sušice.*

SLOVO ÚVODEM

Symbolika svatého grálu zahaluje i odkrývá tajemství *Cesty dolů a nahoru*. Ve smyslu cesty dolů, stezky zrození, lze obraz svatého grálu chápat jako zřídlo, z něhož vyvěrají bytostné proudy vytvářející skutečnost. Z hlediska cesty nahoru, stezky poznání, je možno sv. grál vnímat jako zdroj a pramen tohoto vesmírného sebenahlížejícího děje, jenž se odehrává na půdě lidského vědomí. „*Cesta nahoru a dolů je táž*“, říkával Hérakleitos Efeský. Jediná je cesta stvoření a poznání. Jediný je kalich v samém srdci veškerenstva.

V následujících úvahách budeme sledovat projevení svatého grálu na různých bytostných úrovních. Postupovat budeme po *cestě nahoru*, tedy od zevní pozemské roviny směrem k vyšším světům. Tělesný kalich zachytil kdysi pod křížem několik kapek krve *Syna Božího*; v astrálním světě snů se sv. grál symbolicky ukáže jako fontána, z níž tryskají *živé a mrtvé vody*; na rovině duše, v myšlenkovém světě idejí, zahlédneme spásný

obraz *beránka*, jehož nebeská krev kane do poháru země. Takto dokráčíme až k onomu jedinému prameni všeho bytí, kalichu *Slova*.

PROLOG

*Mrákota je život náš a pravda hvězdou vodící.
Setřásáme temnotu jako prach pozemský
a toužíme po světle oné hvězdy, ku kteréž nás srdce
puďí; ale cesta k chrámu svatého světla pravdy
je cesta daleká a plná propastí...¹*

Příběh svatého grálu je velmi mocný, po mnohá staletí uchvacuje svou hloubkou nejednu zvědavou duši; je majákem, který září v těžko přístupných temnotách lidského nitra. Jak už to tak bývá, má i tento příběh zevní i vnitřní rozměr – lze jej pojímat na úrovni intelektuální i spirituální, teoretické i zkušenostní.

Starohebrejské slovo *goral*² znamenalo *osud, úděl*, ale původně vlastně kámen či kamínky, jejichž rozvržení bylo jednou z možností, jak onen úděl nahlédnout. Kdo jednou zahlédl světlo tohoto tajemného kamene, je vlastně lapen, zachycen do posvátného přediva obrazů a vnitřních dějů s příběhem spojených. Pro něho již není cesty zpět.

Kdokoli je kamenem povolán k následování, toho úděl je zpečetěn: pozvolna se učí plnit zpočátku prázdný kalich své duše dosud nerozvinutými mohutnostmi, jeho vlastní žití se pod vedením svatého grálu naplňuje prozatím nepoznanou mocí.

Skutečnost je *Jednotou*, tak říkali staří, a nic není v absolutním smyslu vytrženo z tkaniva globálního šatu... přesto tradice praví, že veškerenstvo se manifestuje prostřednictvím čtyř rovin bytí³. Nenechme se mýlit složitými filosofickými systémy, vskutku jen čtyři slova vystihují vše, co jest: *být, vědět, žít a mít tělesnou schránku. Bytí, vědomí, život a matérie* – prostřednictvím těchto bytostných rozměrů našel *Počátek* způsob, jak proniknout ze sebe sama až do hájemství času a prostoru. Čtyři ontologické roviny – ohnivá rovina emanace původní singularity; vzdušná rovina platónských idejí, kde veškeré věci viditelného světa mají svůj duchovní počátek a předobraz, archetypos⁴, svou praražbu; dále pak vodní rovina „onoho světa“, mythický Hádés, kam putují duše

zemřelých; a nakonec pestrý svět naší vnější zkušenosti.

Pěkně tuto čtvernou povahu světa vystihl Platón, když v *Timaiovi*⁵ říká: ...tento *Kosmos* je *živoucí, oduševnělý a rozumný*. Čili svět obsahuje život (zoé), duši (psyché) a rozum (nous).

Jazykem studentů svaté židovské mystické filosofie – kabaly, jejichž terminologii si dovolíme aplikovat i v těchto úvahách, je to *ohnivý svět vyzařování, Olam Acilut*, božská či duchovní rovina primárního bytostného jádra, z níž vystupuje vzdušný svět stvoření, *Olam Berija*, duševní rovina *Božího Slova*, kde zjevná skutečnost je ve stadiu jakýchsi myšlenkových zárodků či semen; z této psychické roviny vyvěrá *vodní svět utváření, Olam Jecira*, hladina utkaná z proudů životní síly, jež se vlévá až do našeho *zemního světa uskutečnění, Olam Asija*.

Člověk je dokonalým obrazem Božího majestátu, proto i on obývá všechny čtyři úrovně stvoření. Svým tělem je ukotven ve hmotě, svými city a pulsující životní silou vytváří součást *světa*

utváření, v jeho myšlení se zrcadlí *svět stvoření*, svou vůlí se pak dotýká samotného *pramene světa vyzařování*.

Potřebu čtyř energetických úrovní si zřejmě vyžádal sám mohutný akt stvoření. Na počátku je ohnivá *Vůle*, která proměňujíc se prostupuje dalšími etapami tvůrčího děje jako jeho nezbytný impuls a průvodce. Z *Vůle* se rodí *Myšlenka* – zacílení, zaostření, primární zachycení tvůrčího plánu. *Nebeské Slovo* se posléze rozevře v duchovních vodách světa *Jecira* do vnitřních obrazových tvarů, které pokračují na cestě své sebeproměny až do hmotných struktur projevené skutečnosti. Jakékoli naše malé lidské tvořivé konání se děje podle téhož vzorce. *Rozhodnutí* – *pojmem* – *tvar* – *ukotvení ve hmotě*.

Kdysi na počátku časů seslal Bůh paprsek *Vůle* po zrození vlastního obrazu do svého srdce. Tady, v symbolickém centru Božího těla, tušíme tajemný střed všech světů, ze kterého emanují bytostné proudy směrem k zevní manifestaci. Sefira *Tiferet* - *Krásá*⁶ je oním posvátným srdcem

bytí, ona je tím ohniskem, ze kterého vyrážejí, ale kde se též setkávají paprsky *cesty stvoření*⁷ i paprsky cesty *Návratu a Poznání*⁸. Tuto prvotní nádobu, prabuňku či pravejce, můžeme nazvat svatým grálem ve výsostném smyslu bytostného pramene. Z něho se rodí vše, co jest. Kalich v samém srdci skutečnosti – tady se snoubí zrození a vyústění, počátek i konec.

Chápeme-li však skutečnost v její manifestované formě jako čtyřrozměrnou, existují také čtyři nádoby *Tiferet*, čtyři kalichy mystické moudrosti.

4. KALICH SVĚTA ASIJA – POHÁR POSLEDNÍ VEČEŘE ANEB PROMĚNA ZELENÉHO KAMENE

Kdysi dávno v hlubinách časů byla Boží Vůle vedena Touhou spatřit sebe sama, vystoupit ze sebe a nahlédnout svůj obraz jakoby v zrcadle. Vydechla proto ohnivou sílu RA, jejíž expanzivní charakter jí předurčoval být beranidlem otevírajícím brány právě vznikajících světů. Avšak síla bytí RA je čistá, pulsující, pronikající. Nezná teplo ani radost ani tvar. Na cestách odhalení Jediného ji proto provázela mateřská síla MA, jejíž umění záleží ve znalosti tajemství kruhu. Ona na světelném paprsku RA vytvářela záhyby, kroužky, a tak se rodil tvar, který je počátkem bytosti a později též věci viditelného světa.

Prvními bytostnými kruhy, které stvořil Bůh dechem svého Slova, byli Synové Boží, Bnej Elohim^o. Tito archandělé se měli stát stavebními mistry mocného díla zrození, které bylo až dosud jen

v myslí Velkého Architekta. Pán určil hudební thema, a každý z mocných synů byl jedním z hráčů nebeského orchestru, jehož hudba vytvářela vlákna rodících se světů. Ačkoli všichni hráli variace na dané thema, přesto každý z nich přispíval též vlastním přičiněním, neboť obohacoval právě vznikající melodií – skutečnost svým osobitým hlasem a nástrojem, jenž mu byl svěřen.

Výsadní postavení v rámci tohoto vesmírného orchestru měla bytost jménem Lucifer. Pod jeho dirigentskou taktovkou zněla hudba proměňující věčné bytí v Řád a Šperk – v Kosmos. Jednou však vstoupila do jeho srdce temná myšlenka vlastní výjimečnosti. Nespokojil se již s postavením prvního mezi prvními, chtěl víc, jeho ambicí bylo stát se tvůrcem hudby samotné. Pozvolna začal upravovat rytmus a melodii dané Tvůrcem skladby tak, aby ladila s jeho pojetím světa, a do té doby harmonické znění nebeského tělesa se začalo vytrácet v nesouladu, neb ne jeden z hráčů se nechal strhnout k následování pokynů svévolného bratra na dirigentském můstku.

Otec nebeský bedlivě pozoroval počínání svého syna, jemuž svěřil světlo zrození. Nebyl překvapen, dobře věděl, že dar svobodné vůle je dvojsečný, že bude pro všechny bytosti vesmíru zdrojem napětí a všeho sváru. Na druhou stranu nepochyboval o tom, že jen díky tomuto daru je možná veškerá dynamika a vývoj zpátky směrem k jednotě. Povolal tedy k sobě archanděla Michaela, tohoto knížete vojska nebeského, a uložil mu potrestat pýchu, jíž podlehl silný Lucifer. Michael se utkal se svým sokem a po gigantické bitvě srazil mohutného protivníka i s jeho zástupy do temných oblastí hmoty. Vlastně tento svět povstal až s tímto pádem, vždyť světlo zrození měl Lucifer na svém čele, a jak padal dolů, smaragdová záře linoucí se z jeho čela dala vzniknout nižším rovinám bytí, do nichž se pohroužil, a jejichž vládcem se měl stát.

Při svém pádu do lůna hmoty však přišel o svůj nejcennější poklad. Nádherný smaragd opustil jeho čelo, a později z něj andělé vybrousili kalich, z něhož pil Kristus a jeho učedníci během poslední večeře, a do něhož zachytil Josef z Aritmathie pod křížem několik kapek svaté Kristovy krve.

Na počátku časů seslal Bůh Světloňoše, by se skrze něho – skrze jeho pýchu – zrodil dolní svět – ono místo přechodného domova pro padlého člověka. V rozhodující chvíli lidského putování pak sesílá nebeský Otec svého Syna, aby naopak ukázal člověku cestu, jak se z tohoto světa uvolnit a vrátit se domů. V obou případech hraje hlavní roli svatý grál.

Prastará legenda v poněkud novém hávu. Pozoruhodný příběh naznačující vnitřní propojení Světloňoše a Mesiáše. Jaký je vlastně vztah těchto dvou pro evoluci člověka tak významných bytostí?

Pojďme se na chvíli zamyslet nad významem a smyslem působnosti oné temné moci, kterou reprezentuje *Lucifer*, a to z hlediska kosmogonického i gnozeologického. Je třeba říci, že myšlenka *Luciferova* pádu spojená se současným povstáním nižších světů prostřednictvím jeho světla je spíše výkladová, v rámci tradiční legendy není explicitně vyjádřena. Předpokládá, že Světloňoš nepadal do již připraveného lože, nýbrž že působením světla, jehož byl nositelem, povstala krajní, zevní skutečnost, jejíž vlády se chopil¹⁰.

Podle tradice byl *Lucifer* významným synem Božím. Zničila jej pýcha a sobectví, následoval trest v podobě pádu do hmoty. Pýcha a sobectví však vykvétají jen tam, kde je vědomí sebe sama, kde je vědomí jedinečnosti, oddělenosti od celku bytí. Sebevědomí je nerozlučně spjato se svobodnou vůlí. Jen díky svobodné vůli nacházejí veškeré mravní kategorie své opodstatnění a smysluplnost. Bez svobodné vůle by svět byl jen strnulou, ochrnutou koulí bez vnitřního zápasu a pnutí. Skutečnost by byla zcela netečná, a tedy zbytečná.

Podlehl-li *Lucifer* pýše¹¹, pak musíme předpokládat, že byl v určitém smyslu svoboden. Jak ale lze myslet svobodnou vůli u bytosti vyzářené z *Otce* a projevené jen díky *Vůli Otce*? Opravdu lze myslet absolutní propast mezi *Otcem* a *Bnej Elohim*? Skutečně se mohl Světloňoš vzepřít tomu, kdo mu dal tvar i bytí, tomu, jehož nástrojem byl, a s nímž byl nerozlučně spjat? Anebo jinak – pokud se vzepřel, skutečně tím mohl narušit Boží plány týkající se stvoření? Byl to snad on, kdo byl nadán mocí rozhodovat o tom, jakými stezkami se budou brát toky rodičích se světů?

Spíše se zdá, že *Světloňoš* – stejně jako všechny ostatní bytosti – hrál jen svůj kosmogonický part v kontextu velikého dramatu stvoření. Ano, on se postavil proti svému *Stvořiteli*, netuše přitom, že tím jen naplňuje vůli *Jediného*.

Vše nasvědčuje tomu, že tato vysoká bytost byla *Otcem* vyvolena k nepředstavitelnému prokletí – být po celý tento cyklus stvoření tím, kdo stráví své dny na druhé straně – v temnotách hmoty a v temnotách nevědění. *Satan*¹² znamená hebrejsky protivník, čili ten, kdo je naproti, na druhé straně¹³. Je možné, že tento syn Boží byl vybrán, aby nesl ten nejtěžší – prvotní kříž. *Kříž toho, kdo přinese do hlubin hmoty světlo bytí*. Spolu s tímto světlem však též temnotu zapomnění, falešný pocit vlastní jedinečnosti, pýchu a sobectví. On byl vyvolen pro ten nejtěžší, nejnevěděčnejší, vpravdě titánský úkol. Protože bytuje v temnotách od počátku časů, je tím, čím je. Pýchou, která nezná soucit.

Jednomu z pramenů proudu *Božího Slova/Logu* bylo dáno dojít až na samou mez skutečnosti,

až na samotný horizont bytí: pohroužit se do propastné tmy tělesnosti, do míst, kde vzpomínka na vyšší světy je jen prchavým snem. Někdo však musel být tím, kdo přinese světlo zrození až sem dolů, i tato kosmická role si žádala své naplnění. Tato primární bytostná mise však byla temnější než bezhvězdná noc, nikdo, ani mohutný *Světlo-noš* nemohl unést tíhu takového prokletí.

Snad proto Bůh vložil do jeho chmurného světa záblesk naděje – ono spojení s Kristem, a skrze Krista s člověkem. Z jeho smaragdu se zrodil kalich poslední večere, a z tohoto kalichu pijeme my lidé, kráčíme-li cestou *návratu domů*. Zvláštním určením osudu tak došlo k tomu, že jediným paprskem naděje v nenahlédnutelně bolestném poslání onoho *Prvorozeného smrti* je ten, kdo padl s ním. Člověk. Ten může pozvednout spolu se sebou i jeho, tím, že mu odolá, že se dokáže od něho odvrátit, že se přimkne ke Kristu.

Odolat temnému pánu znamená zvítězit nad vlastním egem, zopakovat onen dávný *Michaelův* boj, srazit protivníka do temnot *Tartaru*, a tam jej

spoutat železnými okovy. Čím jsou pouta pevnější, čím lépe jsou spoutány atributy temného ohně jako pýcha, strach, sobectví, hněv, nenávisť a nevědomost, tím svobodnější je bytost zrozená z tohoto spirituálně alchymického kvasu. Kráčeli adept *Michaelova* umění stezkou niterné sebeočisty, pak v určitém smyslu pozvedá i samotného *Lucifera*. Jak tomu rozumět? Pozvedá ho snad tím, že ho sráží do jeho vlastního paláce temnot a zapomnění?

Pro porozumění tomuto paradoxu nebe a pekla je třeba uvážit výchozí situaci člověka. V tyglíku lidské duše se snoubí světlo s temnotou, moudrost s nevědomostí, je tu láska i strach, *Prvorozený života i Prvorozený smrti, Kristus i Lucifer*. Pozvedá-li nyní žák duchovní cesty své bytí nad propasti hmoty a nevědění, kráčí spolu s ním z pekelných ohňů směrem k nebi též část temného pána, a to právě jen proto, že i on má účast na lidském bytí.

Lidská duše uskutečňující svou vlastní spásu rozšiřuje tuto spásu na veškeré stvoření, destruktivní bytosti nevyjímaje. Vítězství jediného

se stává vítězstvím skutečnosti jako takové. Takto to *Pán* nastavil – toto je způsob, jak patří sám na sebe, jak prostřednictvím probouzejícího se lidství nahlíží svůj majestát. Touto cestou se do jeho náruče vrací padlé bytosti – andělé i lidé. Mystická pouť je výsostně altruistická, prozářením jediného mikrosvěta prosvětlí se okruh všeho bytí, neboť Kosmos je *Jednotou*.

Síly putující na cestě stvoření umdlévají tím více, čím vzdálenější jsou od centra bytí. Čím více je poutník vzdálen z bezpečí svého domova, tím více chřadne a touží po návratu. Kdo dokáže pochopit paradox zrození: svět povstává díky oslabení, díky ochabnutí, díky zvolnění a ztuhnutí, díky křeči. Zdali krása světa není vykoupena bolestí Jediného?

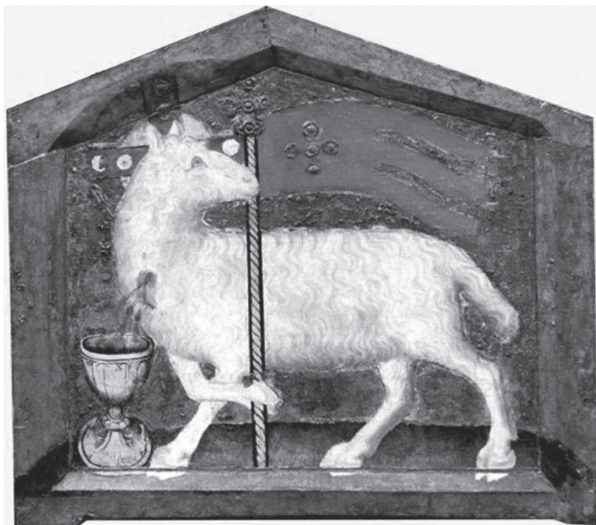
Odvrátit se od svodů tohoto světa a přimknout se ke Kristu znamená zaslechnout Spasitelovo volání:

*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám,
a vezmi kříž svůj, a následuj mne.¹⁴*

TAJUPLNÝ OBRAZ MISTRA THEODORIKA

Zadívejme se na tajuplný obraz Mistra Theodorika z kaple sv. Kříže na Karlštejně. Je na něm *Beránek Boží, který snímá hříchy světa*¹⁵. Umělec zachytil ono zaslechnutí Kristova volání,

ono odvrácení se od lákavých osidel vládce tohoto světa. Za hlavou *Beránka* je na zeleném kříži s bílými body ukřižován zlatý kotouč. Pohled *Beránka* však směřuje zpátky proti proudu jeho dosavadního žití, mystik se rozhodl odvrátit svůj zrak od smaragdového kříže tohoto světa, od menšího světla slunce a hvězd, aby našel světlo vyšší, to, které dlí v hlubinách jeho vzpomínek.

Beránek v nás se rozhodl pro *Návrat domů*¹⁶, proto jeho pohled směřuje zpět do minulosti. V ruce má rudou zástavu, jejíž tři cípy ukazují směr, kudy je třeba se brát. Ohnivě písmeno ŠIN ű a jeho tři plameny jej povedou stezkou tří vyšších světů. Hebrejské ŠIN znamená *zub, osten*, cosi špičatého, je to cesta bolesti a zápasu, která je však lemována milostnou ochranou lásky a moudrosti.

*Chce-li kdo za mnou přijít, zapřiž sebe sám,
a vezmi kříž svůj, a následujž mne.*

Beránek má otevřenou ránu na hrudi v podobě písmene C, neb je *Kristem – Pomazaným*¹⁷ od Otce

pro uskutečnění díla spásy člověka. Z jeho rány tečou do zlatého kalichu tři proudy posvátné krve. Svátý grál, jenž kdysi na Zelený čtvrtek držel *Syn člověka* ve svých rukou, není jen nádobou zrozeňnou z hmotných sil země. Jeho síla a moc spočívá v tom, že do něj proudí síly tří vyšších světů, slity do krve *Toho*, kdo byl poslán na stezku *Vtělení*, aby trpkostí vlastního údělu pozvedl tápajícího člověka a ukázal mu cestu *Návratu domů*.

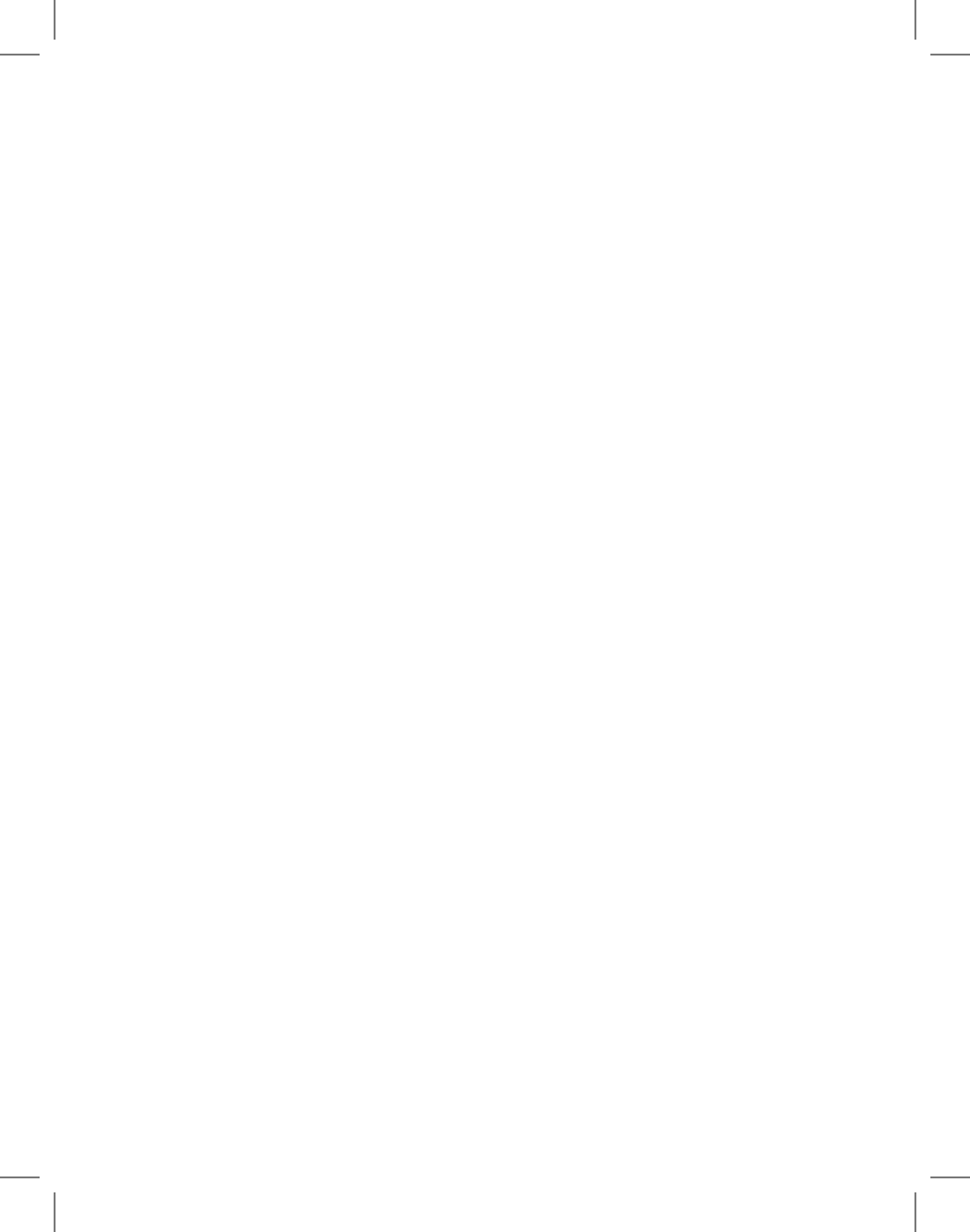
Od těch časů všude, kde je slavena nejsvětější svátost oltářní, byť by to byla ta nejzapadlejší vesnická kaple, je přítomen Kristus se sv. grálem v rukou¹⁸.

A vzav kalich, a díky činiv, dal jim, řka:

Píte z toho všickni.

*Nebo to jest krev má nové smlouvy,
kteráž za mnohé vylévá se na odpuštění hříchů.*¹⁹

Vezmu-li do ruky plamenné písmeno ŠIN Ψ , povstává veliký dar, hebrejsky ŠAJ²⁰, Ψ , mocná zbraň v rukou *Poseidóna*, trojzubec, jenž ovládá vlny vodního světa *Jecira*.

3. KALICH SVĚTA JECIRA – ŽIVÉ A MRTVÉ VODY ÓKEANOS A TÉTHYS

Božské dítě je nejen *prvorozené*²¹, ale též *dvojí povahy*²², na základě výsostného bytostného principu, který říká: *Vše, co směřuje k manifestaci, musí naplňovat základní existenciální předpoklad duality*. Jakékoli jsoucno je *dvourozměrné*, tj. má svůj vnitřní a vnější tvar, jakákoli síla proudí ve dvou fázích, jakýkoli děj je myslitelný jen jako sjednocení navzájem protipůsobících sil a momentů.

Svět utváření je lůnem zjevného vesmíru. Je napájen zřídlem, z něhož prýští dvoje vody. Kalich roviny *Jecira* obsahuje mateřskou duchovní vodu, jež vytváří vše tělesné, a otcovskou vodu živou, která se manifestuje jako *životní síla, vitální energie*. Tyto dva bytostné proudy představují aktivní a pasivní rozměr energie stvoření a jsou od sebe neoddělitelné. Každá z obou sil nicméně vládne opět dvěma bytostnými fázemi, dle prin-

cipu analogie. Skutečnost ctí rovnováhu na úrovni celku i jednotlivé věci. Vše je toliko obrazem a analogií nejvyšší bytostné triády – jakékoli jsoucno je repeticí primárního spojení bytí a vědomí v *Dítěti – Logu*.

Athénagorás athénský, křesťanský filosof 2. století naší éry v díle nazvaném *Supplicatio Pro Christianis* píše²³:

*Nikoliv od počátku, jak se říkává, byli bohové, ale každý z nich se zrodil podobně jako se rodíme my: a toto jim všem potvrzuje Homér, když říká: „Ókeanos, prapůvod bohů i matka Téthys...”*²⁴

Orfeus však jako první nahlédl jména i původ bohů a zvěstoval jejich úřady i hodnosti. Jemu náleží důvěra ve věcech božských více nežli jiným²⁵, vždyť i sám Homér jej ponejvíce následuje, když prohlašuje, že z vody povstaly všechny věci: „...Ókeanos, nesmírný dmoucí se proud, jenž přece je prapůvod všeho...”²⁶

Podle Orfea je voda pramenem všeho, z vody povstalo bahno a z obou se pak zrodil živok: drak s hlavami lva a býka²⁷, mezi nimiž byl božský

obličej. Jeho jméno je Héraklés a Chronos. Tento Héraklés zplodil nedozírné vejce²⁸, které bylo naplněné silou svého tvůrce²⁹. Na základě vlastního tření³⁰ prasklo ve dvě poloviny: z horní povstal Úranos (nebe) a z dolní se zrodila Gé (země). Tak byl počat dvoumocný bůh³¹.

V pohádkách se vypráví o živé a mrtvé vodě. Homér jim dal jména Ókeanos a Téthys. Oživená a látková skutečnost. Nebe a země. Život a tělesnost. Dvojmocný bůh. Prvorozený syn s dvojí tváří.

Mrtvá voda vytváří látkové struktury tělesného světa, živá voda přináší dar zrození živých bytostí. Zároveň je však vitální energie šatem vyšší kosmické moci, *Duše světa*, která prostřednictvím hřebu životní síly je ukřižována na skále světa. Ten prométheovský obraz naznačuje bytostnou nesourodost duše a kamene dolní existence. Jen jakoby násilím je duše udržována v kontaktu s matérií, trvale bolestná zkušenost volá po uvolnění a návratu.

Nebeská *Psyché* pramení v bytostně vyšším kalichu – *Anima mundi* proudí z tvůrčí buňky

světa stvoření. Též tento kalich je dvoumocný, duši provází na pouti ke zjevnosti tatáž životní síla, jež je v tzv. astrálním světě aktivním činitelem. Ve vztahu vůči duši je však sama nikoli vodou živou – aktivní potenci, ale vodou mrtvou – pasivním prvkem tvaru a přijímání.

Nauka o zrození kosmu z horních vod je Universální³², nikoli jen orfickou či homérskou inspirací. Také starozákonní tradice Mojžíšova operuje s distinkcí *horních* a *dolních* vod. *Duch Boží vznášel se nad vodami*³³. *Duch Boží, ruach elohim, vznášel se nad vodami jako bdí orel nad svým hnízdem a nad svými mláďaty se vznáší, svá křídla rozprostírá...*³⁴

V tuto chvíli je budoucí svět jen snem, existuje toliko chaotická temná změť, nad kterou krouží *Slovo Boží*. Pak se však orel snese a usedá na své vejce... Slovo se pohrouží do temné vody a oplodní ji mocí světla a života³⁵.

*I řekl Bůh: Buď světlo! I bylo světlo.*³⁶ ...*Slovo Boží, které proniklo látkou původních vod, tryská nyní ven jako světelný paprsek vedený neochvěj-*

nou touhou šířit se a expandovat. *Řekl také Bůh: Buď obloha uprostřed vod, a děl vody od vod.*³⁷ I bylo zapotřebí prostoru potřebného pro jeho rozpínání. Tedy řekl Bůh: Buď obloha uprostřed vod, *rakija*, nebesa, klenba, hebrejsky doslova to rozšířené³⁸.

*Dobrořeč duše má Hospodinu, Hospodine Bože můj,
velmi jsi veliký, velebnost a krásu jsi oblékl.
Přioděls se světlem jako rouchem,
roztáhlš nebesa jako kortýnu.
Kterýž sklenul na vodách paláce své,
kterýž užívá hustých oblaků místo vozů,
a vznáší se na peří větrovém³⁹.
I učinil Bůh tu oblohu, a oddělil vody,
kteréž jsou pod oblohou, od vod,
kteréž jsou nad oblohou. A stalo se tak⁴⁰.*

Horní vody světa Jecira jsou dvojí, živé a mrtvé, *Ókeanos, prapůvod bohů i matka Téthys, ruach elohim a majim, Prvorozený dvojí tváře...*⁴¹ Těž voda – látka našeho světa *Asija* – je dvojí:

modř nebeského oceánu je protkána ohnivými šípy světla⁴². Ve chvíli, kdy na základě expanzivní moci světla, tohoto výsostného projevu Božského Slova na hmotné úrovni, se začal rozpínat vesmír, a v rámci duchovních vod, v lůně světa *Jecira*, tak povstalo nebe šamajim⁴³, tehdy Bůh *oddělil vody od vod*, tehdy kondenzovaly proudy vodního světa do elementárních částic, které našly svou optimální strukturu v základním elementu hmotného vesmíru, vodíku, *hydrogeniu*, prvku z vody zrozeném.

Genesi vesmíru zachycuje dosti sugestivní formou I. spis tzv. *Hermetického corpusu* s názvem *Poimandrés Herma Trismegista*⁴⁴. ...za chvíli se v jednom dílu světla objevila dolů tíhnoucí temnota, strašlivá a chmurná; zdálo se mi, že se kroutí jak nějaký had; poté se ta temnota proměnila v jakousi vlhkou látku, jež se zmítala tak, že stěží to vyslovit; kouř z ní vycházel jako z ohně a vydávala jakési nepopsatelné zvuky, plné nářků a bolestí. Pak z ní vyšel neartikulovaný výkřik, který mi připadal jako hlas světla.

Temná mateřská látka, původní příroda⁴⁵, materia prima, chaotická noc není absolutním počátkem, sama je součástí staršího světla. Mateřským lůnem je toliko pro bytostnou rovinu *Asija*. Ona porodila tento svět času a prostoru bolestnou a trpkou zkušeností.

Právě narozené kosmické dítě se hlásí jakýmsi výkřikem, který je neartikulovaný, tedy nesouvislý, nespojitý, neboť je první a počáteční; je bez kontextu, veškerý jeho potencionální tok leží před ním, jeho vizí je uskutečnění budoucnosti kosmického *Řádu a Krásky*.

Nebeské dítě hledí dopředu: jeho zásadním atributem jest expanze, vůle šířit se a otevírat brány vznikajících světů. Neseno je na perutích ohnivě pronikající moci písmene *R*, jeho rozkmitaný jazyk volá radostné *Ra*. Světem však nebloudí samo, jeho matka kráčí s ním, konejší je a uklidňuje, zmírňuje jeho prudkost, chladí jeho náruživost svou mateřskou něhou vodního písmene *M*, a umožňuje tak rodící se skutečnosti nalézt prostor a tvar.

Působením kruhového, do sebe se uzavírajícího ženského aspektu proměňuje se sám drak stvoření. Z mocného, prudkého a ohnivého *Ra* pohasíná do jakési vzdušné spirály, vytváří víry a učí se dýchat slabikou *Ha*, jeho dech se však brzo krátí, je stále hlubší a intenzivnější, jak se skutečnost blíží vstupu do pevných struktur hmoty, tomuto dolnímu místu kovového sevření a nezlomných pout; na čele mu vyvstává bolestný pot..., dech se mění na kapky vody, sám začíná zpívat píseň své matky *Ma*, rodí se horní vody.

Nakonec jej bytostný stres sevře takovou silou, že doslova ochrne chladem, proudění jeho vod se zpomaluje a temná proměna na led a kámen je dokonána. Naštěstí všechny světy a hvězdy povstale sebezproměnou tohoto věčného ohně si zachovaly svou tvář, a tak je božské dítě ve formě takřka inertní látky ozářeno tímtež světlem, které samo zažehlo na své pouti směrem dolů. Pozvolna začíná tát, vnitřně se otepluje, rozpomíná se na svou ohnivou podstatu a znovu se učí vyslovovat dávné slabiky stvoření. Brzy se ztrácí v nekonečné poušti vtělených bytostí.

Na vše je třeba si znovu vzpomenout⁴⁶. Prvním písmenem, kterým se *Slovo Boží* rozpomíná na své vlastní umění řeči, je písmeno S, ten nejprostší zvuk, pouhé vydechnutí přes špičku jazyka. Nyní je zemskou bytostí, padlým drakem, který ztratil svá křídla, je hadem, který však ovládl tajemství syčení. Jednoho dne si však řekne: *Dost už bylo toho ponižujícího se plazení po břiše, toho naprostého spojení se zemí, onoho žití ve věcech a pro věci, toužím se opět postavit na vlastní nohy*. Cesta nahoru začíná. Drak v nás se chopil svého trojzubce, skrze SIN-ŠIN se vydáváme na cestu zpět nahoru.

Cesta nahoru a dolů je jedna a táž, říkával Hérakleitos Efeský⁴⁷. To je důležité. Jest jediná Cesta stvoření i poznání. Vzhůru nelze jít jinou stezkou než tou, která byla vydlážděna kosmogenezí. Jiná cesta totiž není.

Jediná jest vesmírná cesta *Logu*. Na své pouti směrem dolů otevírá brány jsoucnosti mnoha světů, až dospěje k samotné periférii bytí – manifestaci vnější skutečnosti. V tuto chvíli je singularita počátku ve stadiu nejvyššího sebeodcizení, propast

oddělující (ale i spojující) původní plán a jeho uskutečnění je hluboká a jakoby nepřekročitelná. Jakákoli bytostná úroveň je z hlediska *Počátku* dokonalejší než zevní manifestace, neboť je blíže dosahu centrální moci.

Ale pak se stane ten zázrak! Stezka dolů se v materiálním světě zastaví jak příboj o strmá skaliska a nepochopitelná moc života dokoná mystérium obratu a návratu. Moc téhož života, který se účastnil veškerých peripetií cesty dolů, aby ve chvíli nejtemnější vzal odpovědnost do vlastních rukou. Kdyby kalich světa *utváření* nebyl naplněn též *vodou živou*, zbyla by tady dole skutečně jen propast, temná hluboká propast, v níž by se ztrácel sám její *Tvůrce*.

Vědomí je pak místem, kde v určitou chvíli je cesta vzhůru pochopena jako hlavní motivace lidského úsilí. *Cesta nahoru* – touha a uskutečnění *Poznání* – si teprve v člověku uvědomuje sama sebe, a až nyní dochází k akceleraci celého procesu návratu. Zkušenost prožitku zjevnosti je třeba vynést zpět k *Počátku*. Jen tak je možné zhodnocení celého nedozírného projektu se jménem *Člověk*⁴⁸.

Cesta nahoru a dolů je jedna a táž, ...totéž je: radost i bolest, poznání i neznalost, velké a malé, to, co tancuje nahoru a dolů proměňujíc se ve hře Aiónu. Co je (vlastně) Aión? Hérakleitos: Dítě, které si hraje s kostkami, rozcházejíc se (samo ze sebe)⁴⁹.

Jediná jest vesmírná *Cesta Logu*. Na své pouti směrem dolů uskutečňuje božský *Aión* vlastní proměnou zrození *Řádu a Krásky*, aby pak v lidském vědomí podlehl touze po svém vlastním počátku.

Kosmický cyklus *Logu* přináší světlo bytí stejně jako touhu po sebepoznání. Jistěže je cesta jedna a táž, *vždyť Slovo se pohybuje v kruhu stvoření*. Dítě je *oním společným – počátkem i koncem na obvodu kruhu*⁵⁰.

Vraťme se nyní k onomu tajemnému karlstštejnskému obrazu mistra Theodorika. Korouhev, kterou třímá v ruce *Beránek Boží*, je trojcípá. Dosažení tří horních světů znamená pro adepta duchovní stezky prožití trojí mystické zkušenosti. *Křest vodou, křest krví a křest ohněm nebo Duchem svatým*.

Každý hledající, ať je jeho náboženské ukotvení jakékoli, stráví nejprve mnoho let v kalichu živé a mrtvé vody, ve světě *Jecira*, v mateřském lůně této kosmogonické roviny, která jej očišťuje magickou mocí vody.

V praxi to znamená, že žák pozvolna mění své špatné návyky, jeho myšlení, slova a skutky se zbavují těch nejhrubších nánosů nevědomosti, do jeho života začínají vstupovat mocné mateřské síly *lásky, něhy, mírnosti a pokory*. Učí se sebeovládání – voda zchlazuje jeho nepřiměřenou horlivost a netrpělivost.

Krok za krokem v sobě nalézá klíč ke čtyřem pilířům cesty. *Vůle, moudrost, odvaha a mlčení*. Ohnivá vůle je mu otcem, láskyplná moudrost matkou; kde se snoubí pevná vůle s moudrostí, tam se rodí odvaha a odhodlání. Vše je zapečetěno uměním mlčení.

Již na této úrovni si mystik uvědomí, že ne on, nýbrž Bůh je subjektem veškerého tohoto dění. Již nyní procítá k pochopení, že nikoli on sám, ale *Milost Boží* je oním rozhodujícím činitelem

tajemství sebepoznání. V nás lidech se probouzí sám *Pán*, toto je *Jeho* příběh. Člověk jakožto *sebeprojekce Jediného* jest způsobem nahlížení skutečnosti na sebe sama.

Po mnoha letech bloudění a tápání pak nadejde den, kdy se adept poprvé ocitne u brány hradu sv. grálu, zde zažije tzv. *křest krví*, dostane se mu významných darů, ale nakonec je z hradu vypovězen, neboť jeho cesta zdaleka nekončí. Hluboký *křest krví* mu otevírá pečeť světa *stvoření*, zažije spojení se samotným *Beránkem*, a díky této posvátné zkušenosti poutník pochopí, že nadešel čas uvědomit si a prožít rozměr skutečnosti zvaný *soucit*.

Kalich s *Beránkovou krví* je od nynějška centrálním místem, odkud se napájí veškeré zápasy a naděje mystika, které ho jednou prostřednictvím mystéria soucitu přivedou až ke skutečnému prožitku *Jednoty všeho bytí*.

2. KALICH SVĚTA BERIJA – NEBESKÝ POHÁR KRISTŮV O BLOUDU, BLUDU A BLOUDĚNÍ

Poutník se blíží k posvátnému hradu⁵¹. Je silný jak *Héraklés*, neví, co to je strach, je hravý, bezelstný a čistota dítěte jej provází. Nad jezerem krouží labuť v majestátní nádheře. *Parsifal* ji zahlédne a jen tak, pro planou potěchu nedospělého srdce, ji šípem srazí k zemi. Brzy se ocitne v sevření rytířů svatého grálu, kteří jsou šokováni a zdrceni krutostí takového počínání: *Byl jsi to ty, kdo složil tuto labuť?* ptá se starý a moudrý *Gurnemanz*. *No jistě*, odpoví mladý rek bez bázně a hany, *v letu trefím cokoli se mi zachce!*

*Neslýchaný čin! Ty's mohl vraždit – tady ve svatém lese, kde v tichý mír se's pohroužil? Zvířata tohoto háje, neblížila se snad k tobě krotce, zbožně, s přátelským pozdravem? O čem zpívali ti ptáci z korun stromů? Copak ti učinila ta věrná labuť?*⁵²

Parsifal stojí jako opařený. Nic nechápe, ničemu nerozumí. Ještě mnoho *Gurnemanzových* slov je zapotřebí, než se začne probouzet. Nakonec se starý muž zeptá přímo, osten výčitky je již otupen: *Uvědomuješ si svůj hříšný čin? Řekni, chlapče, chápeš již svou velkou vinu? Jak ses jí mohl dopustit?*⁵³

*Já o ní nevěděl.*⁵⁴

Odkud jsi?

*To nevím.*⁵⁵

Kdo je tvůj otec?

*To nevím.*⁵⁶

Kdo tě vyslal touto cestou?

*To nevím.*⁵⁷

Tak tedy tvé jméno?

*Měl jsem jich mnoho, nevím však už žádné z nich.*⁵⁸

Gurnemanz začíná pomalu tušit, že s tímto jinochem to bude složitější. V živé paměti má

posvátná slova, která mu svěřil churavý král
Amfortas, tajemná slova, která kdysi vyšla ze
samotného grálu:

*Před osiřelou svátostí ležel Amfortas
v horoucí modlitbě,
s úzkostí prosil o spásy znamení:
blažený pak třpyt vyronil se z grálu
a svatý obličej luzný
k němu nyní jasně promlouvá
zářícími tvary slov a znamení:
„Mocný je soucitem, ten čirý bloud,
čekej naň, tak zní můj soud.“⁵⁹*

Starý mnich obejmě *Parsifala* jemně kolem
ramen, řka:

*Král vrací se domů z koupele;
vysoko stojí slunce;
nyní dovol bych tě doprovodil
k posvátnému pokrmu;
neb jsi-li čistý,
napojí i nasytí tě grál sám.⁶⁰*

Parsifal je zmaten: *Kdo je grál?*

Gurnemanz: *To se neříká; však jsi-li k němu povolán, nezůstane ti to tajemství skryto. A hled! Mně zdá se, že jsem tě dobře odhadl: vždyť žádná cesta k němu nevede zemí, a nikdo by po ní nemohl kráčet, koho by nevedl sám grál.*

Parsifal: *Vlastně nekráčím, a přece se mi zdá, že jsem již daleko.*

Gurnemanz: *Vidíš, můj synu, čas se tu stává prostorem.*⁶¹

Tento hluboký rozhovor vyjadřuje dobře spirituální stav žáka v této fázi duchovní cesty. Mystik povoláný k nahlédnutí do svatého hradu roviny světa *Berija* je poměrně pokročilý. Disponuje již mnoha pro výrazný duchovní růst potřebnými kvalitami. Je *Nebojsou*, avšak jeho chrabrost vyrůstá – jako zatím mnohé jiné vlastnosti – z nevědomosti. Přísně vzato vlastně neví, co to je odvaha, neboť ještě nepoznal strach. Teprve až se setká se skutečným strachem a překoná jej, nalezne tu pravou sílu a odhodlání. Je upřímný, bezelstný,

prost postranních myšlenek. Je čistý a pošetilý. Utíká od své matky, která se trápí až k smrti. Krvácející labuť je výmluvným obrazem krvácející duše.

Kdo je grál? Tak se ptá poutník, a od této chvíle je jeho úděl zpečetěn. Od tohoto okamžiku – veškeré jeho touhy, zápasy, prohry i vítězství budou vedeny pod korouhví tohoto nejvyššího ideálu lidství. Grál jej povolal k sobě, a byť je zatím vnitřní síla adepta nepřiměřená požadavkům poslání, které se před ním otevírá, hvězda se rozzářila a v dalším nelehkém putování bude již provždy jeho stálým průvodcem a nehasnoucí nadějí.

Mnoho let strávil *Parsifal* jen se svou matkou v odloučenosti od okolního světa. Měl jen ji a ona žila toliko pro něho. Od oněch časů, kdy zaslechl příští adept královského umění volání své vlastní duše, a vypravil se tak na předlouhou stezku sebeobjevování, uběhlo mnoho vody. Očistná moc panenské matky z něho učinila jiného člověka: již dávno nežije jen ze dne na den.

Jednou však *Parsifal* potká v lese rytíře v plné zbroji. Tolik zářivé krásy v životě neviděl, to musí

být jistě sám bůh: náhle bez jakýchkoli pochyb ví, co má dělat. Běží za oním lesknoucím se preludem, následuje hlas božství, vydává se svému údělu vsťríc. Matka zůstává osamocena v lesích. Na tomto stupni cesty pramení bolestný proces emancipace syna na jeho matce, jenž bude jednou završen metamorfózou duše – matky v panenskou nevěstu.

Tento mythický archetyp – obraz chlapce, který opouští svou matku – naznačuje dvojí emancipaci vědomí. Jednak je to emancipace a rozvinutí zevního vědomí, jež bylo rozhodujícím aktem evoluce lidského ducha na počátku jeho pozemského putování⁶².

V našem kontextu ovšem obraz poukazuje především na emancipaci již zralejšího ducha⁶³, jenž pozvolna procítá k uvědomění, že svůj vlastní počátek, svou duši, nemusí pojímat *toliko* jako matku, ale že se mu v procesu jeho vnitřního vývoje proměnila na princeznu – nevěstu⁶⁴. Matka již nezaujímá veškerý prostor jeho vědomí, dosud vytvářely matka a dcera nerozlučnou jednotu, nyní však prožívá duše trpkou bolest z vlastního

rozpolcení, její dcera je jí násilím odňata, je uchváčena *Hádem*. *Démétér* se souží a polykajíc slzy putuje neplodnou krajinou. Pro mystika je teď výsostně důležité usmířit a ukonejšit svou strádající duši⁶⁵.

Ve fázi, kdy vědomí nahlédne svou duši jako partnerku a zatouží po ní, je vnitřní svět duchovního žáka podroben nelehké zkoušce⁶⁶. *Duše – matka* ztrácí své dominantní postavení, její vlastní dítě, jedinečné vědomí, vyzrálo do jinošských let, a tento chlapec se již začíná zajímat o děvčata. Doba niterného zrání byla předlouhá, na konci této stezky však stojí svébytný mladík, který dokázal zkrotit draka své duše, své staré já. *Adam* pozvolna umírá, *Kristus* přichází.

Celý příběh je jakoby obrácen naruby, hledající zabíjí svého vlastního otce, aby se mohl zasnoubit se svojí matkou. Tyto hluboké proměny vytvářejí enormní duchovní napětí a přinášejí neklid, bolest a frustraci. Bloudění. Staré mateřské vědomí je třeba usmířit, ukonejšit, udobřit. Jak vlastně k této prazvláštní situaci došlo?

Poutník se blíží k posvátnému hradu. Cesta jej vede z vodního světa *Jecira*, což stará podání akcentují tím, že dříve, než mu je umožněno překročit svatou bránu vedoucí k vyššímu zasvěcení, přichází k jezeru. Ve slavné verzi Wolframa z Eschenbachu se setkává s několika rybáři. Jeden z nich je oblečen v tak skvostném šatu, že by mu jej záviděl i samotný vladař nad všemi říšemi světa. Na tohoto rybáře se hledající obrací s prosbou o přístřeší. Rybář mu zvěstuje nedaleký mocný hrad, upozorní jej však též na možné nesnáze a bludné cesty. *Najdete-li tu pravou cestu, sám se dnes postarám o vaše pohodlí.*⁶⁷ Tehdy se poprvé setkávají – *Parsifal a král*.

Když se chlapec dostane až k hradu, je padací most vyzdvižen. Jeden z panošů se ptá, co si přeje a odkud přichází.

Rybář mě sem posílá. Poklonil jsem se jeho ruce s důvěrou, že se mi zde dostane přístřeší. On žádá, aby byl spuštěn padací most, a vybídl mě vydati se k vám.

Pane, pak jste vítán. Když to přikazuje rybář, budete s ohledem na něho přijat s úctou a náležitou péčí.⁶⁸

Grál povolává k sobě své vyvolené, posvěcení uděluje sám král svatého hradu. *Parsifal* se hluboce sklání před pomocnou rukou Boží, hřeb nevědomosti se sklání před rukou, kterou kdysi proklál, bolestný osten šin se s pokorou sklání před Boží rukou *jod*⁶⁹, a tak se rodí dar všech darů, *šaj*⁷⁰, Milost umožňující nahlédnout do srdce světa *stvoření*.

Na hradu *Munsalwäsche* je *Parsifal* přijat se všemi poctami. Byl mu přinesen drahocenný plášť z arabského hedvábí a jeden komoří jej zdvořile oslovil⁷¹:

Repanse de Schoye jej nosila, má královna panna vznešená, ona vám půjčí tento plášť: neb vaše šaty nejsou ještě střiženy. Mohl jsem ji uctivě o něj požádat, vždyť vy jste ctihodný muž, pokud jsem vás dobře odhadl.

Parsifal na to: *Nechť vám Bůh splatí vaše slova. Je-li tomu tak, jak říkáte, pak se můj život naplnil štěstím, neboť Boží moc mě odměnila.*

Dva posvátné dary čekají na poutníka během jeho prvé návštěvy grálského hradu. Plášť od královny a meč od krále. *Repanse de Schoye*, sestra krále Anfortase, mu propůjčí svůj drahocenný plášť. Dříve než hledající poprvé spatří princeznu svého srdce, ona mu již podává svou pomocnou ruku.

Plášť, podobně jako létající koberec, umožňuje cestování časem a prostorem: jednou z nepostradatelných magických dovedností je schopnost vědomě se pohybovat v rámci vnitřních světů. Vznešené umění projekce vědomí zatím žák zcela neovládá⁷². Jeho vlastní šaty nejsou ještě ušity, ba dokonce dosud nejsou ještě ani střiženy. Je mu třeba podpory shůry. Tě se mu dostane nikoliv na základě žádostí a modliteb, ale v souvislosti s jeho reálným duchovním pokrokem, který vyhodnotí strážce jeho podvědomé komory. Je-li adept shledán této pocty hodným, požádá komoří královnu o zapůjčení kouzelného pláště.

Motiv umění vnitřního putování bývá v příbězích naznačen prostřednictvím kouzelné čapky, helmice či okřídlených topánků. Kdo si nasadí čarounou helmici, stává se neviditelným zevnímu pohledu, neboť se pohybuje na netělesných úrovních. Nicméně, obraz pláště je mimořádně povedený i z toho důvodu, že kromě výše uvedeného zahrnuje též příslib božské ochrany, obvykle symbolizovaný za pomoci štítu.

Jakmile si žák uvědomí, že vytrvalé úsilí po zkvalitnění jeho lidství je odměněno milostí Božího požehnání, je naplněn štěstím a nevyslovitelnou vděčností.

Když vešel *Parsifal* do paláce, dostalo se mu vlídného přijetí. *Král jej nenechal dlouho stát opodál, ale požádal ho, aby přistoupil blíž a sedl si: „Sem ke mně se posaďte. Pokud bych vás usadil někam dál, znamenalo by to, že jste mi cizí.“*²⁷³

Král dobře ví, kdo je tento chlapec. Věky jej očekával, své vlastní dítě.

*„Mocný je soucitem, ten čirý bloud,
čekej naň, tak zní můj soud.“*

Král dobře ví, že tento chlapec mu jednoho dne přinese uzdravení. Lidská duše prahne po spáse, osvobození, *Syn* v nás miluje svého *Otce*, touží se vrátit zpět do hradu, z něhož kdysi vyšel do světa na zkušenou.

Ve chvíli, kdy jiskra touhy po návratu jest jednou rozžata, nic už ji nemůže uhasit, z jiskry se stává plamen, z plamene požár. Skutečně zapálená duše hoří *Touhou* po svém jak skála pevném domově, vůle jí přikazuje opustit stan těla a vrátit se do hradu v nebesích. Duše žízní po návratu do *Mysli*, jež ji zrodila: Spása záleží v dokonání *kruhu zrození a poznání*⁷⁴.

Parsifal se pak stává svědkem mimořádně bolestné scény⁷⁵: *do sálu vstoupil dveřmi panoš, v ruce nesl kopí, z jehož ostří kanula krev dolů podél oštěpu až k ruce a mizela v rukávu. V tu chvíli se zvedl takový nářek a pláč v celém paláci, že ani třicet národů by nemohlo prolít tolik slz. Panoš nesl kopí kolem čtyř stěn, pak se vrátil ke dveřím a opustil sál. Teprve poté utichl nářek lidu vyvolaný nesmírnou bolestí, kterou v něm probudil pohled na krvácející kopí.*

Obyvatelé grálského hradu dobře znají toto kopí. Kdysi byl jeho jedovatým ostrím poraněn král *Anfortas* a od těch dob se potácí mezi životem a smrtí. Hluboká hnisající rána se nehojí, král trpí v nevýslovných bolestech, přičemž úlevné pohlazení smrti ne a ne přijít, vždyť král je v blízkosti samotné esence života – *grálu*, který nikomu, kdo na něj patří, neumožní odejít z tohoto světa.

Zrádný hrot oloupil vládce o zdraví a jeho blízké o časy radosti a štěstí. Nyní tentýž oštěp alespoň zmírňuje nesnesitelná muka: rytíři přikládají špici k otevřené ráně, a neobyčejná síla jedu vytahuje mráz ze strnulého králova těla. Však někdy, žel bohu, nestačí jen přiložení oštěpu k ráně; je-li Saturn vysoko či měsíc v úplňku, bývá situace drastická, a žádá si pohroužení jedovatého hrotu do lůna zející bolesti, by nastalý výkřik hrůzy přehlušil tupý osten nekonečného strádání.

Všichni v sále vidouce chlapce s tím nešťastným krvácejícím kopím propukají v nářek a pláč; do jejich vlastního srdce proniká onen temný kov, na malou chvíli je jim dáno na vlastní kůži pocítit

královo břímě. *Parsifal* ničemu z toho nerozumí, nemůže rozumět, vždyť nezná doposud příběh krále, netuší, že odyssea králova života je také jeho údělem. Nezná zatím skutečný soucit, a tak jen pozoruje dění kolem sebe a prožívá úzkost a zmatek.

Není však souzeno chrabrému mladíkovi, aby také on nenahlédl do děsivých hlubin královy duše. Tomu se nelze vyhnout, to je jedna z věcí, proč sem byl přiveden. Mocný zážitek spojení s bolestným králem prožije během noci strávené v hradu, ve snu, který mu prozradí běh budoucích událostí, ve snu, na který nelze zapomenout.

Prozatím je však svědkem další významné scény⁷⁶.

...Po nich vešla princezna. Všichni si mysleli, že nastává nový den, tak zářila krása její tváře. Oděna byla panna v zelené sametové šaty z Arábie. Na hedvábném zeleném polštáři nesla rajské touhy kořen i výhonek. Ten předmět slul grál, silnější jakékoli touhy pozemské. Repanse de Schoye⁷⁷ bylo jméno té, od níž jedině se grál nechal nést. S grálem se to mělo tak: panna, jíž svěřena péče tato, svou čistotu zachovat si musí, veškerá faleš jest jí cizí...

...Královna, vši falše prosta, položila grál před krále. Příběh říká, že Parsifal nositelku grálu upřeně pozoroval, myslle při tom na to, že má na sobě její plášť.

Zelená panna přináší do sálu předmět zvaný grál. Jen ona je hodna, celé hříšné lidstvo by s ním nedokázalo pohnout, neboť grál je kořenem i výhonkem, počátkem a koncem všech věcí⁷⁸.

V tomto obrazu panny a kamene – imaginace Wolframa z Eschenbachu vsutku představuje grál jako kámen⁷⁹ – se opět vynořuje výše zmíněná symbolika živých a mrtvých vod. Matérie je nesena duchovní mocí životní síly, jež je čistá a krásná. Stejně jako nádherný zelený *Luciferův* smaragd dal vzniknout veškerému projevu zevní skutečnosti, tak také grál plnil jakékoli přání hodovníků během následujícího kvasu, jehož se *Parsifal* zúčastnil coby významný host.

Mladík hledí na lehou pannu jako očarován, konečně se setkává tváří v tvář s tou, jíž vděčí za svůj čarovný plášť. Magická síla grálu a luzná krása princezny v něm probudí dosud nepoznané city⁸⁰.

Právě toto je onen zvláštní okamžik, kdy si hledající uvědomí, že jeho duše prošla niternou metamorfózou matky v princeznu. Jako reakce na toto uvědomění následuje bolestné období, plné bouří a kolotání, během něhož duše přivyká tomuto z jejího pohledu násilnému roztržení... naříká, pláče, bloudí sem a tam, chřadne, a s ní chřadne celá země – všechny roviny lidské *psyché* jsou vyprahlé, rozechvělé, a tím neplodné. *Déméter* si žádá usmíření.

Dokud žák putoval stezkami vodního světa *utváření*, bylo jeho roznícené vědomí ovíváno a zklidňováno mateřskými proudy něhy, mírnosti a pokory. Duše mu byla starostlivou matkou, jež dohlížela na veškeré jeho kroky s dostatečnou trpělivostí a shovívavým porozuměním. Jen ona vládla nad prostorem jeho vědomí. Nyní však zklidňující mateřské proudy vyschly a vědomí zažívá stav prázdnoty a opuštěnosti.

Je-li však syn náhle zaujat dcerou namísto matky, je to nicméně dílo matky samotné: léta jej zušlechtovala, vychovávala ku kráse, až se sama

v tu krásu proměnila – z matky vykvetla nevěsta. Zrozením *milujících se blíženců* učinilo lidské nitro mohutný krok směrem ke spásnému sebepoznání. Z jejich lásky vzejde jednoho dne původní *Logos* sám, nikoli již bolestný *Beránek Boží, který snímá hříchy světa*, ale malé dítě⁸¹, dokonalé jako kdysi, když skrze něho *Otec* vytvářel svůj sen o člověku a skutečnosti.

K tomuto znovuzrození *Slova* spěje každá lidská duše od počátku časů. Tehdy je uzavřen kruh zrození, tehdy se myšlenka vyslaná *Otcem* do světa na zkušenou navrátí domů, aby s vděčností poklekla před svým tvůrcem a podala mu svědectví o monumentální cestě tam a zase zpátky.

Králem uspořádaná hostina se nesla ve znamení bohatství a nadbytku. Stoly se prohýbaly pod pokrmy podávanými na zlatých podnosech, zlaté číše nabízely nápoje dle libosti hodujících. To vše bylo dílem tajemného *grálu*: poskytl cokoli, po čem člověk zatoužil, na co byt' jen pomyslel, *neb grál byl všeho požehnání pramen, světských sladkostí hojnosti roh; bylo to podobné tomu, co se vypráví o království nebeském*⁸².

Zatímco *Parsifal* dumal nad pozoruhodnou mocí grálu, jeden z panošů přinesl jakýsi nádherný drahocenný meč. Král *Anfortas* se obrátil na svého hosta a předal mu meč se slovy: *Pane, v nejedné bitvě mi byl dobrým společníkem, dříve než mě bůh poranil na těle. Nechť je vám potěchou, nechť vám vynahradí snad nedokonalé mé pohostinství. Noste jej na všech svých cestách: až ve zkoušce projeví svou sílu a um, poznáte, že v případě sváru vám bude mocnou ochranou.*⁸³

Hodokvas se blížil ke svému konci. *Parsifal* neměl ani tušení, že zkouška ohněm, ve které prokáže králův meč svou sílu a odolnost, je tak blízko, tak strašlivě blízko. Již tuto noc prožije adept mimořádný iniciační sen, jímž bude uveden do králova paláce černého utrpení – na okamžik se sám stane králem přemáhajícím temnotu světa – hrůzná brána krve se pootevře na zlomek vteřiny, následují kruté zápasy, které zvládne jen díky čarovné moci propůjčeného meče. Snové obrazy jsou tak děsivé, že než prožít takovou zkušenost, raději by třicetkrát zemřel⁸⁴.

Nazítří ráno našel *Parsifal* hrad prázdný a opuštěný. Se smutkem a hněvem v srdci se tedy též rozhodl odejít. Již byl venku za branou, když se ozval posměšně vyčítavý hlas jakéhosi skrytého páže: *Vy jste ale husa. Kdybyste jen otevřel svou pusu a zeptal se hradního pána, velká sláva by vás neminula!*⁸⁵ Na hlasité volání po bližším vysvětlení se mu již odpovědi nedostalo.

Mladý hrdina prožil na hradu *Munsalwäsche* mimořádnou zkušenost. Uviděl posvátný kámen v ruce *smaragdové dámy*, zažil zázraky *sv. grálu*, ale především byl svědkem nepředstavitelného králova utrpení. Nezeptal se však na příčinu tohoto strádání, nebyl jat soucitu bolestí; ze všeho byl pouze zmatený, nechápající.

Obvyklé interpretace grálského příběhu jakoby naznačují, že *Parsifal* se měl zeptat, a spasit tak krále i ostatní osazenstvo hradu, a že opomenutím otázky prohrál vše. Možná je však sledování této myšlenky pokračováním bludné stezky nevědění. Spíše se zdá, že *Parsifal* nebyl dost zralý, nebyl ještě připraven položit tuto otázku. Nemohl

ji položit, protože sám ještě neprožil nic z králova utrpení, nemohl nic pochopit, neboť každé skutečné pochopení vychází z vlastní zkušenosti. Jeho nitro nebylo ještě prodchnuto božským soucitem, který ve své nejčistší podobě otevírá bránu prožitku Universální Jednoty.

Adept jen pozvolna v sobě probouzí jiskru nebeského *Kristova* všeobjímajícího soucitu, který jak *Atlas* nese na svých bedrech celou klenbu nebeskou, veškeré bolesti světa, přitom mírný a klidný jak beránek. Jen ta nejsilnější duše je schopna dotknout se tohoto mystéria nejvyšší *Lásky*. K tomuto soucitu procítá jen člověk, jenž se napil z poháru vítězství, jen ten, kdo uskutečnil vnitřní probuzení.

Parsifal není zdaleka tak daleko. Rozhodující zápasy má teprve před sebou⁸⁶. Prozatím mu neschází chrabrost, mladické nadšení, dětská nevinnost a odhodlání. Ty nejmocnější poklady – lásku a moudrost – však musí teprve vydolovat z hlubin své duše⁸⁷.

Připustíme ale na okamžik možnost, že by se náš hrdina vskutku zeptal bolestného krále na důvody jeho utrpení. Jak by mu král odpověděl? Zřejmě nějak takto: *Ptáš se mě po prameni mého strádání, synu. Inu věz, že příčinou mých nekonečných muk jsi ty sám. Dokud bude člověk bloudit ve tmách zapomnění, dokud se nerozpomené na svůj pravý domov a zůstane vytržen z Boží náruče, do té doby se bude řinout krev z mé rány.⁸⁸ Jen díky této strašlivé ráně přežívá člověk i se svým hříchem, jen díky očištné moci mé krve má možnost kráčet trnitými stezkami tělesné zkušenosti. Takto si to žádá temná Spravedlnost.⁸⁹*

Mladík se však nezeptal, opouští svatý hrad a kráčí vstříc svému osudu: bloud se vydává na bludnou cestu bloudění, by se pozvolna s pomocí Boží oprostil od svých bludů.

*Mocný je soucitem, ten čirý bloud,
čekej naň, tak zní můj soud.*

1. KALICH SVĚTA ACILUT – LŮNO STVOŘENÍ SVATÝ GRÁL

V dialogu *Kratylos*⁹⁰ Platón říká:

...spravedlivé je to, co praví Anaxagorás, totiž Nous; ten, jsa nezávislý a s ničím nesmíšený, všechny věci pořádá, všemi procházejí.

Povstání tohoto světa je dáno sjednocením Ananké – Nutnosti a Nous – Rozumu; Nous však ovládla Nutnost přesvědčivou silou: tím byla většina ze vznikajících věcí uvedena k dokonalosti. Takto byl tedy v počátku sestaven vesmír působením Nutnosti podřízené tímto způsobem rozumné síle přemluvy.⁹¹

Podle Platóna je to vnitřní řád skutečnosti, co určuje směřování věcí k dokonalosti. *Nous* doslova přemlouvá nižší látkové energie, aby výslednicí jejich působení byl Kosmos, tj. Řád projeveného. Skutečnost se neděje nikterak náhodně. Ontogenetické vazby a struktury nesoucí na svých bedrech zjevný svět disponují mimořádnou pevností.

Jsou podobny propastnému kaňonu, v jehož útrokách burácí zdánlivě svobodný proud řeky. Potencialita toku dění je určena a podmíněna vnitřní mírou – *Nous*.

Ono platónské *přemlouvání*⁹² je pozoruhodný výraz. Víme, že v pozdější křesťanské tradici se pro *Universální energii stvoření* vžil spíše než Anaxagorův *Nous* termín *Logos*. *Logos* znamená *Slovo*, a jak lépe vystihnout *práci Slova*, čili působení niterné duchovní tvarující moci na hmotný element než jako *přemlouvání*? *Slovo oslovuje*, ovšem s určitou neoddiskutovatelnou autoritou, nižší látkové síly (řečeno s Platónem *síly Nutnosti* – *Ananké*), a takto v nich vytváří rozmanitost forem.

Zdali je nějaký bytostný rozdíl mezi výrazy *Nous* a *Logos*, nebo se jedná toliko o terminologickou odlišnost? Tuto poměrně subtilní filosofickou otázku řeší některé ze spisů tzv. *Hermetického corpusu*, např. spis IV., s názvem *Hermés promlouvá k Tatovi – Kalich čili Jednota*⁹³.

Spis *Kalich čili Jednota* začíná tradičním motivem: *Vzhledem k tomu, že Demiurg učinil celý*

Kosmos nikoli rukama, ale Slovem, přemítej o něm jako o všudypřítomném a vševytvářejícím, jako o jednom Jediném, kdo svou vůlí utvořil vše, co jest.

O několik řádků později ovšem Hermés do hry přivádí krom Slova (Logu) též Rozum (Nous)...

Hermés: ...Logos, ó Tate, rozdělil Bůh mezi všechny lidi, Nous však nikoli...

Tat: A proč vlastně, otče, nepřidělil Bůh všem lidem Nous?

Hermés: Chtěl jej postavit doprostřed, ó synu, aby byla duším něco jako cena pro vítěze.

Tat: A kam jej postavil?

Hermés: Naplnil jím veliký kalich, poslal jej dolů a ustanovil hlasatele, jemuž nakázal hlásat lidským srdcím toto:

„Ponoř se, kdo jsi toho schopen, do tohoto kalichu, ty, kdo věříš, že vystoupáš až k tomu, kdo seslal tento pohár, ty, kdo poznáváš, k čemu jsi byl zrozen.”

Ti pak, kteří porozuměli tomuto poselství a ponořili se do Nous, získali účast na poznání a stali se dokonalými lidmi, neboť přijali Nous.

Ti však, které poselství minulo, jsou pouzí rozumáři, neboť nepřijali Nous, a neví, k čemu byli zrozeni.

Logos – slovo, řeč – je cosi, co je vlastní každé lidské bytosti, naznačuje Hermés, výrok však nemusí být vždy moudrý, často je povrchní, občas i demagogický. Ti, kdo vládnou jen Logem bez účasti Nous, jsou pouzí rozumáři, logici, λογικοί, avšak skutečný rozum, moudrost, poznání, vědění – Nous – to je něco jiného, o to je třeba se zasloužit, to je třeba tvrdě vybojovat jako cenu pro vítěze⁹⁴.

*Zápas je všech otec, všech král,
a jedny předvádí jako bohy, jiné jako lidi;
jedny činí otroky, jiné svobodnými.*

Hluboký fragment Hérakleita⁹⁵ Efeského, který mluví jasnou řečí. Toliko na podkladě vnitřního zápasu se lidské bytí pozvedá na božskou úroveň, řečeno s *Hermem* – dosahuje *Nous*. Získaný stupeň duchovního vývoje je pak jediným garantem toho,

jsme-li ještě otroky vlastních sklonů a potřeb, či stávame-li se již svobodnými bytostmi schopnými ovládat svůj úděl a pomáhat bližním nést jejich vlastní břímě.

Bůh vložil Nous do kalichu, poslal jej dolů a postavil jej doprostřed... a vyzval hledající, jsou-li toho schopni, aby se ponořili do tohoto poháru Moudrosti...

Bůh tento svůj nebeský kalich naplněný Jeho Moudrostí posílá z nejvyšších pater bytí skrze všechny světy až k nám dolů, do smyslového světa strádání i prostého lidského štěstí, abychom i my lidé tělesní měli tu zvláštní výsadu dotknout se této svátosti, zažít tu *Milost*, napít se z onoho kalicha *Poznání*.

Kalich světa *Acilut* je absolutní zdroj všeho, všechna ostatní ohniska vyzařování, včetně hvězd, jsou jeho zrcadlením a obnovou jeho moci na nižších úrovních. Tady, v srdci *duchovní* roviny, dochází k primárnímu oddělení *vod od vod*. *Nous*, *Boží vědomí*, vyvěrá z této pranádoby jako *logos* a *psyché*, *slovo* a *duše*.

Ale nejde o terminologii. Nazvěme oba proudy *Božího vědomí* jakkoli, podstatné je, že jediná prasíla dokázala v sobě počít impuls k prvotnímu *oddělení, rozštěpení, rozdvojení*, které je předpokladem pro jakýkoli vývoj.

Nyní již může destrukce *Jediného* pokračovat opakováním této pracézury. Rodí se svět *stvoření*, který je přesným obrazem svého vzoru, tedy i on má svůj střed, svůj kalich, z něhož proudí *psyché a zoé, duše a život*, směrem k nižším světům *utváření a uskutečnění*. Tryskají-li bytostné proudy ze symbolického centra dané roviny, znamená to, že již v tomto středu vyššího světa se rodí svět energeticky nižší.

Pro dobré vykreslení této představy o vyrůstání nižší energetické hladiny z centra vyšší bytostné úrovně užívají kabalisté tzv. *Jakobův žebřík*, vlastně čtyři schématické *stromy života*⁹⁶ propojené do jediného diagramu. Tři *tvůrčí energetická centra – kalichy* lze na této mapě veškerenstva lokalizovat do středů tří vyšších světů, tj. do nádob *Tiferet Acilut, Tiferet Berija* a *Tiferet Jecira*.

Dokonalost této verze kabalistického *stromu života* spočívá mimo jiné v tom, že centrum vyšší hladiny bytí je zároveň *hlavou – korunou* na ni navazující nižší ontologické roviny. Kalich astrálního světa *utváření*, ve kterém se snoubí *životní síla a energie hmoty, zoé a hylé*, je tedy zároveň vstupní branou k procesům, na jejichž konci je naše lidská zkušenost.

Aplikováno na jednoduché schéma *stromu života*, nalézáme zmíněná ohniska tří horních světů na středním sloupu diagramu, a sice nejvyšší kalich *Nous* v tzv. Nonsefiře *Daat – poznání*, kalich *psyché* v Sefiře *Tiferet* a kalich *živých a mrtvých vod* v Sefiře *Jesod – základ*.

TAJEMSTVÍ OLTÁŘE BRATŘÍ VAN EYCKŮ

Slavný gentský oltář bratří van Eycků⁹⁷ ukrývá nejedno tajemství. U nohou nebeského Krista je *koruna*, ze které přichází prvotní impuls směrem dolů na cestě stvoření. *Keter – Koruna* jest jméno nejvyšší Sefiry kabalistického stromu. Pod *korunou* je kalich *Nous světa vyzařování* znázorněn jako slunce. Ve slunci je bílá holubice, znamená *Ducha svatého*.

Putujeme-li dále po vertikále směrem dolů, otevírá se nám pohled na oltář, na němž je *Beránek Boží*, jehož svatá krev proudí do kalichu *duše* v oblasti Sefiry *Tiferet*. Pod středovou nádobou *Krásy* je kalich *živých a mrtvých vod* znázorněn jako tryskající fontána.

Obraz odhaluje tajemství tří horních světů a jejich bytostných center, tří srdcí, vlastně srdce jediného, které tepe v trojím rytmu. Toť prvé mystérium⁹⁸.

Syn Boží je ztvárněn v duchovním světě jako *král*, v pozemské oblasti jako *beránek*. Tyto obrazy nejlépe vystihují kosmické Kristovo působení. Výsostná nebeská moc sestoupila v rozhodný čas v nejprostším beránčím rouchu na tuto zemi, by osvobodila člověka z pout nesmlouvavé *Spravedlnosti* a poskytla mu bezpříkladný spirituální impuls pro jeho další vývoj.

Z tohoto podnětu čerpá lidstvo po dva tisíce let niternou sílu ve svém úsilí po nalezení vlastní důstojnosti. Jinak tomu nebude ani v dobách příštích, spíše naopak, mladý stromek zmohtnutí a síla jeho inspirace bude tím živější, čím citlivěji bude člověk přistupovat k věcem jej přesahujícím, ať už jde o *Matku Zemi* nebo vnitřní světy.

Obraz odhaluje tajemství dvou bytostných rozměrů *Syna Božího*. Kristus je představen jako *král králů, pán pánů*⁹⁹, jediný vládce, svrchovaná moc a nejvyšší moudrost. Zároveň je čistou *milostí a láskou*, jejíž působnost není vymezena vtělením a obětí na kříži, nýbrž děje se dále, stále znovu a znovu prolévá svou svatou krev na odpuštění

našich hříchů. Ta strašlivá Longinova rána se nehojí, každá temná myšlenka ji otevírá, nevědomost lidí je vykoupena touto vesmírnou bolestí. Kristus *král* a Kristus *beránek*. Toť druhé mystérium.

Slunce se nachází na spodním z obou centrálních panelů, který ukazuje již svět zjevné skutečnosti. Svými paprsky zaplavuje naše denní hvězda zemi, i slunce je součástí *světa uskutečnění*. Ale není jen zde, za závojem jeho světelného těla dlí hlubší vrstvy bytí.

Umělecká inspirace proto umístila na obraze slunce takovým způsobem, aby propojovalo svět viditelný se světem neviditelným. V oblasti jevů je jakoby svou dolní polovinou, horní část slunečního kotouče se ztrácí v nedohlednu. Avšak existuje též pohled duše, jenž napoví, že onen do časného světa shůry zasahující sluneční půlkruh je *dnem nádoby*, jejíž hrdlo vybíhá na horním centrálním panelu do obou stran oněch zlatých půlkruhů nad hlavami *Nebeské panny a Jana Křtitele*. Svatý grál v podobě jakési *beraní hlavy* je ukryt zevnímu pohledu.

V této nejsvětější nádobě v srdci světa vyzařování, která je zároveň korunou nižšího světa stvoření (koruna u nohou Krista) vidíme na trůně Syna Božího jako vtělení Slova. Božský Logos emanuje do nižších rovin stvoření a utváření jako modř duše (Maria) a zeleň života (Jan). Z Božího vědomí (Ducha sv., Nous) proudící Slovo je otcem psyché tú kosmú¹⁰⁰. Duše světa jest pak matkou života¹⁰¹, neboť životní síla vytváří její šat, jejímž prostřednictvím jest poutána v materii. Anima mundi je také matkou člověka, vždyť lidská duše a Duše světa jedno jsou. Maria je matkou lidí a Syna člověka.

Dolní sluneční půlkruh vytvářející dno svatého grálu je doplněn třemi zlatými půlkruhy duchovních světů, které září nad hlavami postav na výsosti. Viditelné – tělesné slunce je doplněno horním půlkruhem života – Jan, duše – Maria, ducha – Kristus. To vše je slunce, to vše rozdává, poskytuje všechny roviny své skutečnosti, aby se lidský rod mohl pod jeho paprsky vyvíjet a pracovat na svém pozvednutí. Každou vteřinou slunce chřadne svou obětí, aby člověk mohl růst¹⁰². Tak si to žádá rovnováha a spravedlnost.

Ve středu *svatého grálu* sedí na trůně Kristus, vesmírný *svatý král*. Toť třetí a nejvyšší mystérium. *Grál* a *král* jedno jsou. Cesta po nalezení sv. grálu je cestou ke slunci a ke Kristu. Universální cesta, po které kráčí lidé jakéhokoli vyznání.

*Odinovi havrani Huginn a Muninn
krákají do světa veliké tajemství:
krá, krá, krá... grál a král ... jedno jest.*

POZNÁMKY

¹ Julius Zeyer, Spisy, Fantastické povídky, str. 244, Praha 1929

² *goral* גורל

...tedy uvrhu vám losy zde před Hospodinem Bohem našim. /Biblií svatá, Praha 1947, Jozue, 18/6/

³ Jazykem kabalistů je to ohnivý svět vyzářování, *Olam Acilut* עולם אצילות, vzdušný svět stvoření, *Olam Berija* עולם בריאה, vodní svět utváření, *Olam Jecira* עולם יצירה a zemní svět uskutečnění, *Olam Asija* עולם עשייה. Dikcí pythagorejské matematické myšlenky je to bod, jednotka, μοναχ, přímka, dvojitost, δυαχ; trojitost, plocha, τριαχ; čtveřice, těleso, prostorovost, τετρακτύς. Božská čtveřice je kořenem, pramenem věčné přírody; ῥιζωμα, παγὰ ἀεναίου φύσεως, Pyth. carm. aur. 48; Luc. Philopatr. 12 (*překlad autor, níže obdobně, není-li uvedeno jinak*).

Veškerenstvo vyvěrá ze svého zdroje čtyřmi na půdě vědomí odlišitelnými typy energií. Každá z nich je dvou-pólová, má aktivní a pasivní rozměr, expanzivní a kontrakční, všechny jsou analogií primárního vzorce spojení bytí a vědomí ve Slově Božím. Krom materiálních energií předpokládá esoterická tradice existenci tří hmotnými prostředky nevnímátných světů vyšších kmitočtů: vodní – astrální rovina je utkána z energetických proudů životní síly; vyšší bytostná rovina platónských idejí kmitá v souladu s energií duše, a nad tím vším dlí ohnivě lúno Nous, které zároveň vše objímá.

Čtyři bytostné úrovně však lze redukovat na pouhé tři, vždyť dolní, periferní svět je toliko amalgámem, potvrzením, afirmací, jakýmsi zatuhnutím a zkameněním oněch tří vyšších energetických pásem. V syntetické myšlence je možno

pokračovat – skutečně jsou tři horní světy a nikoli jen dva? Vždyť vzdušný svět stvoření je pouhým přechodem, mostem mezi ohnivým počátkem a vodní říší snů. Skrze vzduch si oheň a voda podávají ruce, jak říká Hérakleitos Efeský v Klémentově interpretaci ...*[Hérakleitos] říká, že oheň je všeprostopupujícím logem a bohem přes vzduch proměňován do vlhkého, které je semenem světového uspořádání, a které nazývá mořem; z něho ihned povstává země a nebe a to, co obsahují.* /Kléméns Alexandrijský, Strómateis V, 14,104/ ὅτι πῦρ ὑπὸ τοῦ διοικοῦντος λόγου καὶ θεοῦ τὰ σύμπαντα δι' ἄερος τρέπεται εἰς ὕγρον, τὸ ὡς σπέρμα τῆς διακοσμῆσεως, ὃ καλεῖ θάλασσαν· ἐκ δὲ τούτου αὐθις γίνεται γῆ καὶ οὐρανός καὶ τὰ ἐμπεριεχόμενα.

Zmíněný hérakleitovský fragment však naznačuje i řešení posledního možného kroku této dedukce a posteriori – od konce k počátku, od mnohosti k jednotě. Opravdu je skutečnost bytostně dvoupólová, anebo je vodní rozměr slovy Hérakleita spíše vnitřní proměnou ohnivého principu samého? Lze myslet propast nicoty mezi bytím a vědomím? Nikoli, jistě též rozměru vědomí náleží bytí, myšlenka není žádné abstraktní nic, žádná chiméra, její zdánlivá ontologická nezachytitelnost je dána jejím původem, tak vzdáleným tomuto světu zjevných forem, neb domovem lidské mysli je Universální Mysl vytvářející vnitřní obrazy a struktury světa idejí. Vědomí je schopností sebestrukturace bytí, dává mu řád a tvar, kontroluje a řídí jeho bytování, je výsostným atributem, který umožňuje aktivizaci a vlastně veškerou působnost skutečnosti. Podobně jako nelze vlnící se hladinu odtrhnout od rybníka, nelze vědomou sféru skutečnosti v absolutním smyslu odpoutat od jejího bytostného pramene. Vše jest Jedno. Jedno jest ve všem.

⁴ ἀρχεῦτος, doslova počáteční či vládnoucí úder, praražba

⁵ Platón, Timaios, 30,b ..τὸν κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔνουν..

...tento *Kosmos* je živoucí /ζῶος/, oduševnělý /ἔμψυχος/ a rozumný /ένουος/. Svět obsahuje život *zoé* /ζωή/, duši *psyché* /ψυχή/ a rozum *nous*/νοῦς/.

⁶ תִּפְרָרֶת Hebrejské slovo *Tiferet* znamená jednak *ozdoba, šperk a jas* /obdobně jako řecký výraz κόσμος *Kosmos* – *ozdoba, šperk, řád, svět/*, ale též *sláva, čest, hrdost*. Tato posvátná nádoba je kosmickým centrem ve smyslu vertikálním /na ose *Keter* כֶּתֶר – *koruna a Malchut* מַלְכוּת - *království/* i horizontálním /na ose *Chesed* חֶסֶד – *milost a Gevura* גְּבוּרָה – *přísný soud*, viz diagram sefírotického stromu, pozn. č. 96./

⁷ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית /*maase berešit* doslova *dílo počátku/*, cesta dolů, cesta stvoření

⁸ מַעֲשֵׂה מֶרְכָבָה /*maase merkava* čili *dílo vozu/*, cesta nahoru, cesta poznání

maase merkava, dílo vozu, dle vize starozákonního proroka Ezechiela, který spatřil horní světy v obraze vozu, trůnu a člověka.

⁹ בְּנֵי אֱלֹהִים

¹⁰ Legenda říká, že Lucifer byl jedním z nejstarších synů Božích. Ve starozákonní knize Job /6/ se pravi: *Jednoho pak*

dne, když přišli synové Boží, aby se postavili před Hospodinem, přišel také Satan mezi ně.

Uvedený kralický překlad je jako obvykle chvályhodně věrný, ovšem kromě slov ...*přišel také Satan mezi ně*... tento obrat se zřejmě snaží navodit dojem, že Satan stojí jaksi mimo, že mezi syny Boží zavítal jakoby z venku, že není jedním z nich. Hebrejský originál se však zdá naznačovat cosi jiného, zní: וַיָּבוֹא גַם־שָׂטָן בְּתוֹכָם - *i přišel také Satan v jejich středu*. V tomto duchu překládá Septuaginta καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν μετ' αὐτῶν – *i přišel též d'ábel s nimi*. Také sv. Jeroným je přesný, *Vulgata* překládá – *affuit inter eos etiam Satan – byl mezi nimi také Satan*.

ὁ διάβολος *diabolos – d'ábel*;

διάβολος souvisí s διαβάλλειν /*doslova vrhat něco skrze něco*/ *Diabolos* znamená *pomlouváč, žalobník*, ten, který vrhá svůj pohled *skrze* klíčovou díрку, aby vzápětí běžel žalovat a pomlouvat. /Takto to na FF UK svým studentům kdysi vyprávěl Zdeněk Neubauer, nevšední myslitel našich dní; vskutku, nahlíží-li kdo svět omezeným, zúženým pohledem vlastní klíčové dírky, aby ospravedlnil hořekování nad svým trpkým údělem, pak je na nejlepší cestě nechat se lapit d'ábelskou temnotou, světem, kde vládne čiré sobectví, a kde naděje se ztrácí pod nánosem ukřivdnosti./

Zdá se tedy, že Satan nepřišel *mezi ně*, nýbrž že přišel *s nimi jako jeden z nich*.

1/6 *Quadam autem die, cum venissent filii Dei ut assisterent coram Domino, affuit inter eos etiam Satan.*

1/6 καὶ ὡς ἐγένετο ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστήναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν μετ' αὐτῶν

וְהִי הַיּוֹם וְיָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־יְהוָה וְיָבוֹא
1/6 גַּם־הַשָּׁטָן בְּתוֹכְכֶם:

Kniha Jobova /18, 13-14/ přichází v souvislosti s pánem temnot ještě se dvěma výrazy, byť, a to je třeba zdůraznit, bez přímého a jednoznačného poukazu na to, že se jedná o Satana. *Král podsvětních strachů a hrůz, melech balahot מְלֶכֶךְ בְּלֶהוֹת מְלֶכֶךְ מְנוֹת* a *prvorozený smrti, bechor mavet בְּכוֹר מָוֶת*.

Na tomto místě se dovídáme, jaké běsy čekají na bezbožného.

18/13 *Zzíře žily kůže jeho, zzíře oudy jeho kníže smrti.*

18/14 *Uchváčeno bude z stánku jeho doufání jeho, a to jej přivede k králi strachů.*

Kralický překlad Písma svatého volí namísto doslovného převodu hebrejského מְנוֹת בְּכוֹר – *prvorozený smrti*, výraz *kníže smrti*. To je zcela pochopitelné, vždyť označení *prvorozený* náleží tradičně onomu nebeskému dítěti, skrze něhož se zrodil svět.

Poslechněme si starý orfický hymnus na *Prvorozeného* /PROTOGONOS/, jenž se zrodil z kosmického vejce.

*PRVOROZENÉHO obět' zápalná /s myrhou/
(V. orf. hymnus)*

*Prvorozeného vzývám, dvojí tváře,
mocného na svých toulkách etherem, z vejce zrozeného,
býka, jenž burácí v lesku svých zlatých perutí.
Ty's pramenem blažených bohů stejně jako smrtelníků:
símě, o něž se ucházeli mnozí; oslavovaný Erikepaios,
nevyslovitelný, pulsující, skrytý, vševyzařující výhonek.*

*Přinášeje zářící světlo posvátné ty odejímáš očím mlhavost
i temnotu, pročež ti jméno Fanés náleží, vládce Priépos
zároveň, ba i Antaugés zraků jiskrných.*

*Virnými údery tvých křídel chvěje se všechen kosmický rej.
I přístup radostně, blažený ve své moudrosti, ty simé
všeobjímající, v pestrost zasvěcení, k velekněžším svatých orgií.*

Orfický *Protogonos* je had – drak zrozený z vejce. Tento had vytváří *Universum*. Je zářící a projevující */Fanés/*. Má dvojí tvář, aktivní a pasivní, mužskou a ženskou, energie stvoření proudí ve dvou navzájem se doplňujících fázích. Ohnivá síla stvoření pramení ve vejci, tedy v buňce, a z této původní buňky je vyzařována směrem k zevní skutečnosti. Drak zrozený z vejce je pěkný obraz tajemství stvoření. Vševyzařující výhonek.

Prvorozený - Πρωτογόνος, πρῶτος první, nejvyšší, výsostný a γονή zrození, původ i syn od γίγνομαι rodím se, stávám se.

...*dvojí tváře*... διφυής /δίς – φύω/ dvojí povahy, dvojí přirozenosti, bůh, jenž má jako jakákoli jiná kosmická síla duální povahu: svůj aktivní a pasivní rozměr. Etym. příbuzné je lat. *dubius* – *pochybný* (právě pro svou *dvojznačnost*).

...*mocného na svých toulkách etherem*... μέγας, αιθερόπλαγκτος – doslova *veliký, bloudící etherem*.

...*zrozený z vejce*... ὠγενής /τό ὄν, vejce – γονή/ klíčový atribut orf. theologie. Etym.: z ὄφιόν (= to, co pochází od ptáka – ὁ οἰωνός – velký, dravý pták, zejména věšteiný; přen.: znamení, poukaz k budoucnosti; spřízněné s ὀομαι – tuším, očekávám, domnívám se) Kosmické světlo *Prvorozeného* září z jediné dvourozměrné centrální buňky – vejce; toto tajemství znali staří orfíkové stejně jako středověcí alchymisté.

Accipe ovum & igneo percutere gladio. Vezmi vejce & rozetni je ohnivým mečem.

Epigram 8th, Michael Maier, Atalanta fugiens, Oppenheim 1618 <http://www.scribd.com/doc/5986531/Maier-Atalanta-Fugiens/>

Est avis in mundo sublimior omnibus, ovum cujus ut inquiras, cura sit una tibi. Jest pták světa, vznešenější nad jiné, hledati vejce jeho budiž ti jedinou starostí.

...oslavovaný... πολυόργιος /πολύς + ὄργια/ *orgia* – posvátné jednání, zejména slavení mystérií; kořen slova obsahuje mimořádně důležitý motiv, jenž je všudypřítomný v rámci celé dionýské theologie: ὄργή [ὄργιζω] přirozený tah, proud, vnitřní pnutí, chvění, hněv, vzdor, vášně, žádost, prudkost, temperament, bujnost.

...*Erikepaios*... Ἐρικεπαῖος /ἐρείκω + ὁ παῖς/ Méně známé jméno orfického boha. E.: ἤρικον aorist II od ἐρείκω – *trhám, roztrhávám*; kořen – *reik, rik: rýpati, škrábati*; příbuzné je něm. *die Reihe, řada* i naše *rýha*. ὁ παῖς – *dítě, syn*, etym. význam jména je *roztržený syn* – výsostný dionýský motiv související s rozsekáním, rozkouskáváním nejstaršího *Dionýsa – Zagrea*.

ῥοιζήτωρ – *ten, kdo se rychle a prudce pohybuje vydávaje určitý šelest, ῥοιζέω – šumím, jsem v opojení, chvěji se, třesu se*. Typický dionýský motiv. Archaické vědomí se tímto způsobem zřejmě snažilo zachytit *vnitřní povahu skutečnosti jako proudu a toku*.

παμφαές ἔρνος /παμ+φάος/ – rozhodující ontologický atribut. Φάος – světlo – vše prozařující, vše osvětlující výhonek.

...odejímáš očím mlhavost i temnotu... ὄσσων ὄς σκοτόεσσαν ἀπημαύρωσας ὀμίχλην...oči oděné temnotou zbvazuješ mlhy... Působnost boha není omezena toliko ontologicky, nejen skrze něho se rodí svět, ale světlo přináší též dar vidění v zevním i přeneseném smyslu slova.

...Fanés... Φάνης – časté jméno orfického boha: zářící, světelný /φάος/, ale též projevující /od φαίνω/. Nicméně původ slova je zřejmě neřecký: někteří badatelé poukázali na souvislost s koptským *pheneh* – stálý, věčný. To by naznačovalo mimořádně důležité spojení, neboť *Aión* se vyskytuje v mnoha starověkých kosmogoniích (viz Creuzer, Symbolik und Mythologie, III/307).

...Priēpos...Πρίηπος – syn *Dionýsa* a *Afrodité* (Pausaniás 9/31/1) v rámci vnějšího myth. okruhu, zahradní a polní bůh, ochránce cestujících na moři, také bůh plodnosti zobrazovaný se zvětšeným fallem.

...Antaugés zraků jiskrných... Ἀνταύγης ἑλικωψ /ἀντα+αὐγή/ – Antaugés; doslova proti či vůči záři, ἑλικωψ /ἐλιξ+ὄψ/ ἐλιξ – vinutí, točení, navíjení, spirála, ale též výhonek břečťanu či vinné révy; ὄψ – oko, pohled, tvář;

...Z původního nebeského vejce-oka se line záře připomínající svou prudkostí výhonky břečťanu nebo vinné révy, a vytváří tak svět. Hebrejské *ajin* אֵין znamená oko, perla, kapka, tvář, ale také pramen a studna. Studna je podobně jako oko pěkný obraz počátku všech věcí. Z temných hlubin je voda čerpána nahoru na světlo denní. Temná voda se proměňuje na vodu viditelnou. Čerpat vodu se německy řekne *das Wasser schöpfen*... ten, kdo čerpá vodu, je *der Schöpfer* – Stvořitel.

...*Vírnými údery tvých křídel chvěje se všechen kosmický rej...πάνη δινηθείς πτερύγων ῥιπαῖς κατὰ κόσμον* – doslova: *vše na světě roztáčíš údery svých křídel*; znovu se hlásí výše zmíněný motiv víru či spirály, tentokrát prostřednictvím slova δινηθείς, což je participium aoristu pasiva od δινεῖω – *točím v kruhu, vířím, bloudím sem a tam*.

¹¹ Jakob Böhmes Schriften, Aurora oder Morgenröte im Aufgang, p. 80, Leipzig 1938, Insel Verlag

Temnota je ukryta v centru světla; to jest, je-li stvořená bytost učiněna ze síly světla, a chtěla by se v tomto světle dmout výše a silněji než sám Bůh, pak pohasne v ní toto světlo a namísto světla bude mít temnotu: tak poznává stvoření, že temnota je skryta ve středu světla. Podobně jako když zažehneme voskovou svíci, svítí, pokud ji ale uhasíme, pak je svíčka temnotou: tedy září světlo ze všech sil Otce; jestliže jsou ale síly poničeny, pak světlo pohasíná, a síly zůstávají temnotou, jak lze vidět u Lucifera...

Die Finsternis aber ist im Zentro des Lichts verborgen; das ist, wenn eine Kreatur aus der Kraft des Lichts gemacht würde und wollte in demselben Lichte höher und seher wallen als Gott selber, so verlischt in ihm dasselbe Licht und hat anstatt des Lichts die Finsternis: da erfährt eine Kreatur, dass im Zentro eine Finsternis verborgen ist. Gleich als wenn man eine Wachskerze anzündet, so leuchtet sie; wenn man sie aber auslöschet, so ist der Stock oder die Kerze eine Finsternis: also leuchtet das Licht aus allen Kräften des Vaters; wenn aber die Kräfte verderbt würden, so erlösche das Licht, und die Kräfte blieben eine Finsternis, wie beim Luzifer zu sehen ist...

¹² קְטָוֹן protivník, nepřítel, žalobce

¹³ Jedno ze jmen orfického *Dionýsa - Protogona* bylo *Antaugés /od ávta a ávny/* doslova *protizáře*. Staří orfikové říkali, že lidé se zrodili se sází Titánů, kteří ovšem již okusili masa Diova syna, nejstaršího Dionýsa – Zagrea. Příběh Zagrea je zkušeností božství, které vstoupilo do temnot individuace, do příšeří světa času a prostoru; je zkušeností božství, jehož jednota byla rozkouskována, aby mohl povstat svět jednotlivého. Také Zagreus patří mezi ony děti Boží, které na oltář projeveného světa položily své vlastní bytí. Tady je v krátkosti jeho příběh.

Persefoné ještě ani zcela nedospěla, a už se o ni začali ucházet bohové. Démétér, obávajíc se urputného boje mezi nápadníky, ukrývá dceru v jedné krétské jeskyni hlídané draky. Avšak Zeus se promění v hada, pronikne do jeskyně a spojí se s ní v lásce. Z tohoto objetí se rodí Zagreus, nejstarší Dionýsos. Byl miláčkem otce, který mu poukázal vznešené místo vedle svého trůnu a dovolil mu dokonce metat blesk. Samotní Kurétové jej obklopili, aby tančili své reje se zbraněmi kol něho. To vše vzbudilo závist bohů. Héra nakonec poštvála na Zagrea Titány. Ti se vplížili do jeho jeskyně, lapili jej, ač se mocně bránil, proměňuje se v nejrůznější živly a bytosti. Nakonec jej s Hérinou pomocí udolali a rozsekali na kusy. V tu chvíli měl Zagreus podobu býka. Kusy masa pak právě házeli do kotle a nabodávali na rožně, když přispěchala Pallas Athéna, vyrvala jim ještě tlukoucí srdce, a donesla je otci na Olymp. Ten jediným úderem blesku rozmetal Titány na prach. Apollón pak všechny zbytky Zagreova těla sebral a pochoval na Parnassu.

Temní Titánové okusili masa Diova syna dříve, než byli sežehnuti na prach země. Z tohoto prachu povstali lidé, zvláštní plémě spojující titánskou sílu a vášeň s těmi nejušlechtilejšími vlastnostmi božského dítěte.

V lidské duši přebývají *Dionýsos* i *Titánové*, *Kristus* i *Světloňoš*.

¹⁴ Mt16/24 *Tedy řekl Ježíš učedníkům svým: Chce-li kdo za mnou přijít, zapřiž sebe sám, a vezmi kříž svůj, a následuj mne.*

¹⁵ Jan 1/29 *Druhého dne uzřel Jan Ježíše, an jde k němu. I dí: Aj, Beránek Boží, kterýž snímá hřích světa. /...Ἰδε ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἰῶν τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Doslova: ... Hle, Beránek Boží, který pozvedá hřích světa./*

Beránek Boží, který pozvedá hřích světa. Když tehdy na Golgotě nastal rozhodný den pro další směřování vývoje lidstva, kdy *Syn Člověka* visel mezi nebem a zemí, zcela osamocen, jen *On* a dole pod ním svět, který *Ho* nepřijal, tehdy *pozvedl ze země* temný stín lidské duše na svá bedra, v onom milostném záchvěvu věčnosti pukaly osudové obruče *Spravedlnosti* zrozené lidskou slepotou a domýšlivostí. Tehdy naplnil svůj kalich *Beránka, který snímá hřích světa*. Tehdy zažehl novou naději.

¹⁶ My lidé nejsme z tohoto světa, planeta Země, náš dům i naše tělo jsou jen přechodným útočištěm vtěleného bytí.

Naše vlast je tam, odkud jsme přišli; a tam je i náš otec. Πατρίς δὴ ἡμῖν, ὅθεν παρήλθομεν, καὶ πατήρ ἐκεῖ. /Plótinos, *Dvě pojednání o krásě*, Rezek 1994, přeložil Petr Rezek/

Jan 1/14 *A Slovo to tělo učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plné milosti a pravdy.* καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

A Slovo to tělo učiněno jest, a stanovalo v nás... takto to říká svatý Jan doslova. Aorist ἐσκήνωσεν je od slova *skené* σκηνή *stan, chata*, čili dočasné obydlí, později též s významem scéna, místa, kde se předvádí druhotná, napodobující skutečnost, drama. Syn Boží vstoupil do tělesnosti jako do stanu, jako do obydlí, které na čas poskytně přístřeší, na chvíli nahradí náš pravý domov.

¹⁷ Mystérium Syna bylo předurčeno hluboko ve starozákonní době. Samotné slovo *mesiáš* – *pomazaný*, מָשִׁיחַ je toho dokladem. Toto slovo se v hebrejštině skládá ze 4 písmen: *mem, šin, jod, chet*.

<i>Mem</i>	<i>voda.</i>
<i>Šin</i>	<i>zub.</i>
<i>Jod</i>	<i>ruka.</i>
<i>Chet</i>	<i>plot.</i>

Voda je odnepaměti symbolem čistoty a neposkvrněnosti:
Pán se narodí z neposkvrněné panny.

Zub a ruka. Così ostrého, špičatého a zraňujícího ve spojení s rukou: *Pán bude trpět bolestí kříže. Agnus Dei. Beránek Boží, který snímá hříchy světa.*

A konečně písmeno *chét* – *plot*. Plot je něco, co klade meze. Řecké slovo *paradeisos* (παράδεισος odvozené z perštiny souvisí jazykově s τεῖχος – *zeď, hradba, val*) znamená ohradu pro zvířata, oboru apod. Něco oploceného. Právě toto řecké *paradeisos* se stalo základem latinského slova *paradisium* s významem *ráj a věčnost*.

Nuže, celkový skrytý smysl hebrejského slova *mesiáš* by mohl být tento: *Pomazaný král, který jednou přijde, se narodí z panny, bude pro naši spásu trpět na kříži, nakonec se vrátí tam, odkud bude poslán – k Bohu na věčnost.* Zdá se,

že v tomto prastarém slově jsou ukryta hluboká mystéria Syna: *Jeho Advent, Jeho Milost, a také Jeho Návrat k Otci.*

Výraz *mesiaš* nalzáme ve Starém zákoně u proroka Daniela 9/25. Tím, kdo Danielovi zvěstuje budoucí spasitelovy skutky, není nikdo jiný než sám archanděl Gabriel...

¹⁸ *Při mši jest nejdůležitější okamžik „pozdvihování“, píše Karel Weinfurter ve svém Ohnivém keři, str. 218, Zmatlík a Palička, Praha 1923, kdy kněz zvedá hostii, aby ji ukázal lidu a poté kalich s vínem, neboť v tomto okamžiku se skutečně děje mystická proměna obou substancí v tělo a krev Kristovu. Kdokoliv je přítomen mši a má vnitřní zrak otevřen, spatří vlastníma očima tuto proměnu, která jeví se zvláštním vyzářováním, jež se dotýká všech přítomných... Tato skutečná proměna mystická působí blahodárně na duši každého člověka, a děje se pokaždé, ať je kněz, který mši slouží, jakýkoliv. Tento pochod se odehrává na nejvyšší úrovni duchovní a třebaže nástroj k tomu byl nečistý, přece jen to nemá vlivu na účinky onoho obřadu... Je pouze třeba, aby kněz byl skutečně vysvěcen biskupem – pak je naň přenesena ona moc proměňovati obřadem hostii a víno v tělo a krev Kristovu. Kdyby tomu tak nebylo, bylo by křesťanství pouhou fraškou a milióny věřícího lidu, který nemá a nezná nic jiného, byly by klamány tím, jež tyto obřady připouští. To ovšem není myslitelné.*

Že skutečně dochází při mši k této mystické proměně a onomu viditelnému záření, jež se přenáší jistým způsobem na člověka, a plní jeho nitro zvláštní silou, bylo v posledních letech v Praze nesčetněkrátě zjištěno několika mystickými žáky. (Karel Weinfurter dopsal svůj Ohnivý keř v roce 1923.)

Těmto slovům Karla Weinfurtera někdo uvěří, jiný je odmítne jako čirou spekulaci. Přesto je dobré vědět, že vždy

byli lidé, kteří si zachovali důvěru v posvátnou magii křesťanské mše, lidé, kteří byli niterně přesvědčeni, že záznak tzv. transsubstanciace, čili proměny vína a chleba v krev a tělo Páně, není jen věcí osobního prožitku.

¹⁹ Mat. 26/27,28

²⁰ ψ *dar*, spojení ŠIN a JOD, zubu a ruky

²¹ 5. orf. hymnus πρωτογόνοϛ prvorozený

Sv. Jan Theolog /Zjev. 1,5/ nazývá Spasitele *prvorozeným z mrtvých /πρωτότοκος τῶν νεκρῶν/*: *A od Ježíše Krista, jenž jest svědek věrný, ten prvorozený z mrtvých, a kníže králů země, kterýž zamiloval nás, a umyl nás od hříchů našich krví svou.*

Připomeňme /viz. pozn. č. 8/ starozákonní titul knížete smrti a krále strachů - *prvorozený smrti, bechor mavet* **בְּחֹר מַוֵּט**.

Prvorozený smrti a Prvorozený z mrtvých. Světloňoš a Mesiáš. Prvý vládl kdysi mocným světlem stvoření, avšak ztratil jej, druhý toto světlo pozvedl a přinesl je lidem na zemi. Sám je tím Světlem, které překonává temnotu smrti. Kalich tohoto světla však zalévá svou svatou krví, tak si to žádá Spravedlnost. Všechny hříchy světa jsou vykoupeny Jeho bolestí, jen svět sám o tom neví...

Prvorozený smrti – on byl první, kdo se vnořil do smrtelné temnoty nevědění.

Prvorozený z mrtvých – On je tím prvním i posledním z nás smrtelníků. On je Synem Člověka. Kabalista Šimon Halevi píše /Vesmír v kabale, Volvox Globator 1994, přel. Lily Sekytová/: *A opravdu v tomto jedinečném nebi /totiž ve čtvrtém nebi světa Berija zvaném Zebul, זְבוּל, obydli Boží/*

*přebývá deset velikých duchovních mistrů, kteří sedí u nohou
Mesiáše, člověka dokonalého, Pomazaného, který je Korunou
vtěleného lidství v Keter Jecira.*

Prvorozený z mrtvých – koruna vtěleného lidství.

Prvorozený smrti a Prvorozený z mrtvých. Oba synové
Boží. Prvý vtěluje nelitostnou tvrdost neznající soucit, druhý
je nejčistším vtělením lásky a soucitu. Oba obývají prostor
lidské duše, oba vyvíjejí úsilí o jeho ovládnutí. Na tomto
bojišti se odehrává zápas o lidskou důstojnost. Vítězí-li
Kristus, dračí hlavy padají, ale ne všechny, jedna musí přežít
a být nepostradatelným nástrojem Návratu. Vše, naprosto vše,
co bylo vysláno kdysi na zkušenou do rodících se světů,
se jednou navrátí zpět, aby podalo svědectví o své zkušenosti
putníka bez domova.

Beránek Boží má klíče od okovů dolních světů, Jeho
milosrdenství je všemocné, v Něm je ukryto tajemství spásy.

*Zjev. 1/17,18/ A jakž jsem jej uzřel, padl jsem k nohám
jeho, jako mrtvý. I položil ruku svou pravou na mne, řka
ke mně: Neboj se. Já jsem ten první i poslední. A živý, ješto
jsem byl mrtvý, a aj, živý jsem na věky věků. Amen. A mám
klíče pekla i smrti.*

²² *difyés διφυής, od δις dvakrát φύω plodím, rodím*

²³ 18 p. 20.12

²⁴ Homéros *Ílias* 14/201 Rezek 1999...*Téthys a Okeán,*
prapůvod bohů... (překl. Otmar Vaňorný).

²⁵ Hesiodus Schol. Lycophr. 399 p. 149,13 Ἡσίοδος ἐν τῇ
Θεογονίᾳ τὴν Ὀρφέως ὑποκλέψας καὶ παραφθεΐρας
Θεογονίαν. *Hésiodos lstivě odejmul Orfeovi theogonii a sám
ji pak ve své theogonii překroutil podle svých potřeb.*

²⁶ Il. 14/246 ....*Ókeanos, nesmírný dmoucí se proud, jenž přece je prapůvod všeho...* Ωκεανός, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται... (překl. Otmar Vaňorný). Myšlenka povstání světa z vody je jedním z pilířů orfické theologie, své uplatnění našla též ve filosofii (Thálés, Hérakleitos).

²⁷ Přidržíji konj. Zoegy ..και ἄλλην ταύρου πο λέοντος (v souladu s Damaskiem). Diels a jiní konj. odmítají, nicméně následující slova ...διὰ μέσου δὲ αὐτῶν... ji opodstatňují.

²⁸ ...*nadevše veliké vejce...* ὑπερμέγεθες ὠϊόν. Patrná je snaha po nalezení co možná nejsilnějšího přívlastku: vzhledem k tomu, že se jedná o atribut náležející samotnému kořenu a prameni světa (orfické vejce), je toto úsilí plně na místě.

²⁹ ... *naplněné silou svého tvůrce...* ὁ συμπληρούμενον ὑπὸ βίας τοῦ γεγεννηκότος...Jakoby na okraj napsaná poznámka mimořádné hloubky. Předpokládá vědomí jednoty všeho bytí a z něho pramenící princip analogie: tytéž síly a zákonitosti nacházejí své uplatnění na všech bytostných úrovních. Idea vložena do primární buňky je prostřednictvím kosmogonické cesty stvoření posléze předána světu zjevnosti.

³⁰ ...*na základě vlastního tření...* ἐκ παρατριβῆς. ...Motiv rotačního, vířivého pohybu je tentokrát uveden výrazem παρατριβή – *tření*. Podobně jako orel svá křídla, *rozestírá* orfické vejce své nitro vstříc světu a manifestaci.

³¹ *Dvoumocný bůh* θεός τις δισώματος, doslova *bůh dvojího těla*. Toto je příběh zrození orfického Dionýsa, boha dvojí tváře, póly jeho bytosti jsou Nebe a Země.

³² „V egyptských pramenech, píše Theodor Hopfner /Plutarch, Über Isis und Osiris, Praha 1940, pag. 19/ je všech pět božstev (sc. Osiris, Harueris, Typhon-Seth, Isis, Nephthys) potomky boha země Geb a nebeské bohyně Nut, což je vlastně femininum k **Nun**, bohu pravodstva, přičemž substantivum ‚nut‘ znamenalo ‚záplavy‘ a ‚nun‘ ‚vodstvo‘, **nebot’ Egyptané si představovali nebesa jako nedozírné vody, z nichž kdysi povstali bohové; a proto je v démotickém magickém papyru /col. XXVIII, Z.1/ nebe nazýváno ‚Matkou bohů‘, ale jako nebeský oceán se Nut jmenuje ‚Matka vod‘ /tamtéž col. VI 18/.**“

„Také Vitruv /De archit. 30/ upozorňuje na nauku egyptských kněží, podle níž vše povstalo z **potestas** vody, protože bývala voda přinášena do chrámu ve džbánu (hydria), a všichni klesali na kolena, by pozdvižením rukou poděkovali za božské dary. Skutečně byl Osiris v pozdější době zobrazen jako **džbán na vodu**.“ /T. Hopfner, tamtéž, pag. 166/

O posvátných ceremoniích na počest boha Usireva /Osirida/ vypráví Kléméns Alexandrijský /Strom. VI, 4,36,2/. V průběhu kultovních obřadů oslavujících Osirida byly jednotlivé role kněží přesně rozděleny: nejprve přichází na scénu **pěvec hymnů** (ὠδὸς), dále znalec astrologických knih Hermových **horoskop**(ὠροσκόπος), po něm pak **posvátný písař** (ἱερογραμματεὺς), následován **stolistou** (στολιστής) a konečně též **velekněz** (προφήτης). Stolista nesl symbol (doslova **loket**) spravedlnosti a nádobu s posvátnou vodou (τὸν τῆς δικαιοσύνης πῆχυν καὶ τὸ σπονδαῖον) a **velekněz** – prorok třímal na svých prsou **džbán na vodu** (τὸ ὄδρειον ἐγκεκολισμένος).

Těž Apuleius /Metamorphosen XI, 11, lat. und deutsch, Berlin Akademie Verlag 1956/ zná výsostný obraz veliké bohyně Isis. V rámci každoročních jarních oslav /Πλοιαφεία, *navigium Isidis*, 5. května/ vystupoval v Kenchreai u Korintu sbor kněží a zasvěcených. „...Jiný pak držel na svém klíně posvátný obraz vznešeného božství, jež nepodobal se ovci či jinému kusu dobytka, ni ptactvu, šelmě žádné, ba ani člověku; ctihodný již svou hlubokou a objevnou původností; ba věru důstojnější, nevyslovitelný symbol zahalený do mlčení vůči okolnímu vyzývání, ze zlata jiskřivého takto zhotovený: umělecky vypracovaný džbánek s okrouhlým dnem, na jehož zevní straně byly zobrazeny pozoruhodné egyptské motivy; nepřilíš pozvednuté ústí vybihalo do hubice vytvářející dlouhý kanálek; na opačné straně byla rukojeť vystupující do značné šíře, na níž spočíval uzlovitě zavinitý had, jež svoji rýhovitě šupinatou a rozšířenou šjí čněl do výše.“ /*Gerebat alius felici suo gremio summi numinis venerandam effigiem, non pecoris, non avis, non ferae ac ne hominis quidem ipsius consimilem, sed sollerti repertu etiam ipsa novitate reverendam, altioris utcumque et magno silentio tegendae religionis argumentum ineffabile, sed ad istum plane modum fulgente auro figuratum: Urnula faberrime cavata, fundo quam rotundo, miris extrinsecus simulacris Aegyptiorum effigiata; eius orificium non altiuscule levatum in canalem porrectum longo rivulo prominebat, ex alia vero parte multum recedens spatiosa dilatione adhaerebat ansa, quam contorto nodulo supersedebat aspis squameae cervicis striato tumore sublimis.*/

Posvátné džbánky lze vystopovat např. v kultovních obřadech na ostrovech Samothraké a Thasos /Eckhel D. N.V. II , 54./ Také v Cereřiných mystériích hrál posvátný džbánek

(πλημωχόν) významnou úlohu /viz F.Creuzer, Symbolik und Mythologie II, p. 312, 313/.

Creuzer (II, p. 315) cituje dějepavce Timaea /Dionysos z Halikarnassu, Antiqq. Romm. I, 67/, který upozorňuje na podivuhodné kultovní předměty chrámu v Laviniu. „*Ve starém chrámu v Laviniu v Latii, vypráví, bylo možno spatřit měděné a železné hadí pruty a hliněnou trojskou nádobu (κέραμον τρωικόν). Nádoba byla zřejmě jakýmsi džbánkem či hliněnou lampou (všimněme si, že Apuleiův popis do značné míry odpovídá právě podobě lampy); tento chrám si tedy uchoval staré symboly syrové doby...*“

Hluboký, nevyslovitelný symbol, zahalený do mlčení... Zdá se, že kosmogonická symbolika džbánu, tak či onak doplněná o hadí rozměr, nevystoupila z přítmi chrámů až do veřejného povědomí. Nuže, pokusme o malou rekonstrukci: představme si nádobu tak, jak nám ji Apuleius popisuje. Podstatné jsou dvě věci:

1) skutečnost, že se jedná o nádobu na vodu /v případě lampy sehraje tuto symbolickou roli olej/.

2) přítomnost ohnivého principu /had/.

Had je pro starověké vědomí rozhodujícím symbolem toho, čemu dnes říkáme energie nebo Universální energie. Síla vytvářející prostřednictvím své sebestopnutí skutečnost. Důležité je umístění hada „nahore“ na držadle. Hubice, ze které vytéká voda, směřuje dolů (*nepřiliš pozvednuté ústí... orificium non altiuscule levatum*; zrození se děje směrem „dolů“), rukojeť s hadem se při nalévání pozvedá vytvářejíc tak nejvyšší bod. Voda ve džbánu je *neviditelná* (duchovní

vody), teprve po namáhavé a dlouhé cestě směrem k manifestaci (*dlouhá, protažená hubice – in canalem porrectum longo*) vytéká na konci voda jako obraz zevního stvoření. Dokonalost obrazu je dovršena determinací *toho, kdo nalévá*, totiž samotného velekněze. Sebekrásnější džbánek – třeba i zlatý – zůstává bez lidského přičinění tretkou postrádající účelnosti. Je zapotřebí ruky, která by jej vedla. Vody umožňující povstání hmotného tvaru jsou prodchnuty Božským duchem, který je vede na jejich pouti k projevení.

³³ Gen.1/ 2

³⁴ Deuteronomium 32/11, ekumenický překlad, Praha 1985

³⁵ Aristofanés Aves, 694

*Chaos byl a Noc a prvý Erebos černý, ba i širý Tartaros;
nebyla země ani vzduch ani nebe.
V nekonečném lůně Erebu
zrodila černokřídlá Noc větrné pravejce,
ze kterého v okruhu časů povstal Erós rozmilý;
z plecí mu zářily perutě zlatisté, větrným vírům v ústrety.*

Χάος ἦν καὶ Νύξ ἼΕρεβός τε μέλαν πρῶτον καὶ Τάρταρος
εὐρύς, γῆ δ' οὐδ' ἀήρ οὐδ' οὐρανός ἦν· Ἐρέβους
δ' ἐν ἀπέιροσι κόλποις τίκτει πρότιστον ὑψηνέμιον Νύξ
ἡ μελανόπτερος ὠίον,

ἐξ οὗ περιτελλομένας ὄραις ἔβλασταν Ἔρωσ ὁ ποθεινός,
στίλβων νῶτον πετερυγίον χρυσαῖν, εἰκῶς ἀνεμῶκεσι δίνας.

³⁶ Gen. 1/3

³⁷ Gen. 1/6

38 קָרָע

39 Žalm 104/1,2,3

40 Gen. 1/7

41 Také Hérakleitos Efeský rozpracoval nauku o zrození kosmu z horních vod. Jeho božské dítě, Aión, si hraje s kostkami. ...Τί γὰρ ὁ Αἰὼν ἐστὶ; Ἡρ. Πᾶς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος. Co je /vlastně/ Aión? Hérakleitos: *Dítě, které hraje v kostky, rozcházejíc se /samo ze sebe/.* B 52, Lucian, Vit.auct.14.

Tak, jak se obrací vržená kostka, obrací se Hérakleitův věčně živý oheň přes vzduch na vodu – moře, které je lůnem zjevného světa. Ze stadia moře povstává země a ohnivý vzduch, *GÉ KAI PRÉSTÉR*, tj. Kosmos. Božské dítě se rozchází, vychází samo ze sebe, ono poskytuje své bytí ve prospěch mnohosti tvarů. B 31, Klémens Alexandrijský, Strómateis V, 14, 104,2; *Obraty ohně – nejprve moře, z moře naplul země a naplul žhavý vzduch.* Πυρὸς τροπαὶ πρῶτον θάλασσα-θαλάσσης δὲ τὸ μὲν ἥμισυ γῆ, τὸ δὲ ἥμισυ πρηστήρ.

42 Euseb. Praep. evang. XIII 401

*Pane podsvětí, moří i země, jakož i výšin nebeských,
ty v hromovém dunění otřásáš pevnými příbytky olympskými.
Daimóni chvějí se před tebou, strach svírá i zástupy bohů,
ba Moiry samotné, jindy neúprosné,
jsou poslušny tvých pokynů;
nehynoucí, matky otec, jenž svou vůlí vše rozechvívá.
Ty vedeš větrů proud, mračnými oblaky zahaluješ vše vůkol,
drahami světla štěpíš ether široký, tvůj rád dli ve hvězdách:*

*Vše děje se podle tvých nezměnitelných příkazů.
U ohnivého trůnu tvého stojí andělé s údělem nelehkým:
Jim náleží starost o smrtelníků plémě.
Tvé jaro září květy purpurovými,
tvá zima nastává s příchodem mraků studených,
Bromios pak rozděljuje tvé dary bakchické.*

*'(Orfeus) poté pokračuje, přičemž výslovně jmenuje
Boha všemohoucího:'*

*Nepomijitelný, nesmrtelný, vyslovitelný jen pro nesmrtelné.
Přijď, největší ze všech bohů, s mocí a nutností,
plodný, neporazitelný, veliký, nehynoucí,
jehož korunou je ether.*

Tato (pseudo)orfická modlitba obsahuje poetický kletot:
πρηστῆρσι σχίζων πλατὸν αἰθέρα – ...světlem štěpíš dálavy
vesmírné.

σὴ μὲν ἐν ἄστροις τάξις. *Tvůj řád dlí ve hvězdách.* Světlo jako dárcce míry a meze. Temnota nerozlišenosti kosmického lůna je *protkána* světelnými vlnami: teprve hvězdy umožní porozumění noční obloze. Staří moudře nazývali onen prastav ne-uspořádaného CHAOS (od χαίνω, χάσκω – otevírat se, zívát; ethym. význam: místo, kde se otevírá prázdnota – třeba propast, jícen sopky nebo ústa). Tak jako propast *zeje* prázdnotou, tak je i CHAOS nedostupný pro poznání. Nejznámějším obrazem původní chaotické změti byla *Noc*. Noc bez světla a beze smyslu. Noc, jež je v očekávání zrození. Má-li se rozvrhnout *Kosmos* se svými rozměry Řádu a Krásy, musí zažehnout *blesk*. Blesk zrození. Všechno řídí blesk, říkával Hérakleitos.

„*To vše kormidluje blesk, tj. vše řídí. Blesk totiž považuje za věčně živý oheň. Říká též, že tento oheň je nadán rozumem, a že je příčinou rozvrhu všech věcí.*“ **τὰ δὲ πάντα οἰακίζει Κεραυνός**, toutésti κατευθύνει, κεραυνὸν τὸ πῦρ λέγων τὸ αἰώνιον. λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ὄλων αἴτιον. B 64 Hippolytos (IX, 10). Hippolytův komentář /netučně/ prozrazuje dobrý vhled do myšlení *temného mudrce*.

⁴³ *Šamajim* שָׁמַיִם *nebe* je spojením ohně שָׁרָא a vody מַיִם

⁴⁴ Corpus hermeticum, Herrmann a synové, Praha 2007, překlad Radek Chlup

Ἐρμοῦ τρισεμείστου Ποιμάνδρης, doslova *Pastýř mužů Herma třikrát velikého*, překlad zčásti dle převodu Radka Chlupa.

...μετ' ὀλίγον σκότος κατωφερές ἦν, ἐν μέρει γεγενημένον, φοβερὸν τε καὶ στυγνόν, σκολιῶς ἐσπειραμένον, ὡς εἰκάσαι με· εἶτα μεταβαλλόμενον τὸ σκότος εἰς ὑγρὰν τινα φύσιν, ἀφάτως τεταραγμένην καὶ καπνὸν ἀποδιδοῦσαν, ὡς ἀπο πυρός, καὶ τινα ἦχον ἀποτελοῦσαν ἀνεκλάλητον γοῶδη· εἶτα βοή ἐξ αὐτῆς ἀσυνάρθρως ἐξέπεμπετο, ὡς εἰκάσαι φωνῆ φωτός.

...*dolů tíhnoucí temnota*... σκότος κατωφερές ...ona temná chaotická změň tíhne dolů, neb hmotná skutečnost povstává ztuhnutím, ochabnutím, afirmací, kondenzací... *materia prima* sedimentuje, doslova si *sedá jak sedlina*...

...*krouť jak nějaký had*... σκολιῶς ἐσπειραμένον... doslova *křivě-klikatě se vinoucí*. /σπειράω...navíjím, točím/, atribut jakéhosi kruhovitého, bujného, čilého, prudkého dění je jedním ze základních motivů orfické kosmogonie, viz V. a IX. hymnus; proto v zevním mythu onen atribut Bakcha – *thyrsos* – hůlka ovinutá bujně rostoucím břetanem nebo vinnou révou,

čili popínavkou... na rozdíl od klidného vavřínu Apollóna; pro vztah *dithyrambos – paían* platí totéž;

...v *jakousi vlhku látku.. εἰς ὑγρὰν τινα φύσιν../φύσις* příroda, přirozenost/, viz. pozn. ⁵¹;

Pak z ní vyšel neartikulovaný výkřik, který mi připadal jako hlas světla. Zrození kosmu je provázáno výkřikem právě narozeného dítěte. Slovo, které se pohroužilo do horních vod, vystupuje nyní ven v novém světě jako světlo a hlas. Z neviditelného se stává viditelné, z neslyšitelného slyšitelné.

⁴⁵ ***Oběť zápalná pro Přírodu /s vonnými bylinkami/.***

IX. orfický hymnus

Ó Přírudo, božská matko všech věcí, matko vynálezavosti, nebeská, vznešená, ty's daimón znalý plození, ó vládkyně.

Poutáš vše – sama nespoutaná – vše prosvětlující kormidelník.

Všemocná, provždy ctěná, nejvyšší daimón.

Nezničitelná, prvorozená, prastará, ty oslavuješ člověka.

Noční, vyčerpávající, přinášíš světlo, pevně vše obepínáš.

Sými patami splétáš nevnímátnou stopu.

Svatá, bohy uvádíš do krásy, nedokonalá i dokonalá:

jsi mezi věcmi a zároveň sama v sobě.

Jsi sobě otcem; bez otce těž. Mocná, největší, radostiplná.

Vineš se kvetouc do krásy, přátelská, míšíš mnohé, zkušená.

Ty vedeš i ovládáš, neseš život, vše vyživující panno.

Soběstačná, Díké, milosti mnohojmenná Peithó.

Ovládáš ether stejně jako zemi i mořské proudy.

Trpkostí jsi pro špatného, medem pak důvěřivému.

Moudrá, vše přinášející, královno všech darů.

Ty's hojnost, jež vede růst ku zralosti, věci zralé pak rozvolňuješ, jsi matkou i otcem všeho: chůvou i životelkou. Hbitá v plození, blažená, símě mnoha, proud za časů zrání.

*Vytváříš svět mocí svého umění,
 v plnosti plození, ctihodný daimóne.
 Věčná, nesoucí pohyb, zkušená v moudrosti.
 Stálým sebeotáčením víříš prudký tah:
 proudíš všude na podkladě svého kruhového dění
 a množství tvých tvarů je bez konce.
 Skvělý trůn a ctihodnost ti náleží.
 Sama uskutečňuješ proces oddělování.
 Třímajíc žezlo své temně duniš shora, nejmocnější.
 Nebojácná bohyně osudu, poutáš pevně vše
 svým ohnivým dechem.
 Ty's věčný život, božská, znalá věci příštích.
 Jsi vším: vždyť sama vytváříš všechny věci.
 Tebe volám, ó bohyně, spolu s mírem časů blažených,
 dej nám zdraví a podpoř růst všech bytostí.*

*...matka vynalézavosti... πολυμήχανος μήτηρ... /
 πολυμήχανος – lstivý, vynalézavý, od μηχανή – umělé
 zařízení; zejména pracovní nástroj, ale i umělecké dílo; přen.:
 umělý, pomocný prostředek; zejména cesta, způsob, možnost,
 chytré zařízení, ale také umělecký výkon, zlý úmysl, lest,
 úklad; souvisí s μηχανος – prostředek, možnost; koř.: magh –
 moci/. K atributům Diovvy dcery Pallas Athény náležela
 schopnost správného řešení vzniklých situací, tj. nalézání
 vhodných prostředků a možností v pravou chvíli.*

Pak je zde přítomen rozměr jakési vynalézavosti spojené
 až se lstivostí. Bezpochyby je příroda vynalézavá: je mocí
 projevu, veškerá forma je výslednicí její vynalézavosti, její
 invence je omezena jen niternými principy, jimiž je vázána.
 Ovšem *Fysis* je též lstivá a neupřímná, neboť se „nedává
 přímo“, ona se schovává za svými projevy, a dokonce v tom
 určitým způsobem nachází zalíbení, jak naznačuje Hérakleitův

zlomek /B 123/: φύσις κρύπτεσθαι φιλεῖ – *Příroda se ráda skrývá.*

...*vše prosvětlující, vše prozařující...* παναυγής – orfický Dionýsos je *vševyzařující výhonek* – παμφαεῖς ἔρνος, jeho ženskému, mateřskému aspektu náleží shodný atribut;

...*prvorozená...* – πρωτογένεια, nejvýznamnější dionýský atribut nepřekvapuje: *Prótogonos* – *Prvorozený* je διφυής – *dvojmocný, dvojrzměrný, dvojí podstaty*. Přírodě, jako jednomu z jeho pólů – totiž onomu „ženskému či pasivnímu“, náleží tentýž přívlastek.

...*ty oslavuješ člověka...* κυδιάνευρα – κῦδαίνω+άνηρ – doslova *přinášíš slávu mužům*, přívlastek běžný u μάχη, bitvy; letmý poukaz k postavení člověka jako ke koruně vtěleného bytí;

...*noční...* ἐννοχίη – ve vztahu k *Fanétovi* /νύξ – noc/ noční, temná, látková.

...*velmi vyčerpávající...* πολύτειρε – πολύ+τείρω – zjevnost je výsledkem určitého vyčerpání, ochabnutí sil jdoucích směrem k manifestaci; ovšem zároveň je namáhavá a vyčerpávající též potřeba *udržovat tvar*; v každé formě je přítomen rozměr jakéhosi násilí, které daný tvar udržuje, každé vybočení z lůna celistvosti je spojeno s určitou bolestí, a z ní plynoucí touhou po dosažení ztracené jednoty; vytváření a udržování tvarů /zevních i niterných, věcí i představ/ – to je zásadní aktivita veškerých femininních energií;

...*svými patami splétáš nevnímatelnou /doslova nehlučnou/ stopu...* ἄσποφον ἄστραγάλοισι ποδῶν ἴχνος εἰλίσσουσα, ἄστραγαλος – obratel, patní kost, přen.: hbitý, pružný; také hrací kostka označená, na rozdíl od kostky zvané ὀ κύβος, pouze na čtyřech stranách/.

ἄσποφον ἴχνος – nehlučná stopa ψόφος – zvuk, hluk.

εἰλίσσουσα *točící, kroutící, vinoucí se* /εἰλωω/ – točit, vířit, vinout se. Opět se hlásí dionýský motiv kruhového,

vlnivého, vířivého pohybu. Příroda svými nohama navíjí nehluchou – nevnímatelnou stopu. Právě proto, že se ráda skrývá, zanechává po sobě pouhé stopy svých projevů. Svět jako stopa, otisk Boží, je zajímavý archetyp ústící do starých nauk o kosmu jako znamení Božím /augurium dei/.

...*bohy uvádíš do krásy...* κοσμήτειρα θεῶν – ó κοσμητής byl vojevůdce, jenž dával vojsku *řádný tvar* před bitvou; všude, kde se rodí *tvarová spořádanost*, tam povstává též *krása*; κοσμέω – *uspořádávám a krásním, zdobím*; Kosmos – Řád a šperk; κοσμήτειρα θεῶν znamená doslovně *pořadatelka a zkrášlovatelka bohů*;

Fysis neposkytuje řád, krásu a tvar jen věcem, takto působí na hmotné rovině; její působnost je Universální, na vyšších rovinách vytváří tvary snů, představ i *samotných bohů*, celý pestrý vějíř olympských božstev je typickou theogonickou kompozicí její imaginativní moci.

...*jsi mezi věcmi a zároveň sama v sobě...* κοινή μὲν πάντεσσιν, ἀκοινώνητε δὲ μούνη

všem společná i neúčastná ve své jedinství... poetickou formou zachycená vzájemnost transcendence a imanence Boží.

...*neseš život...* φερέσβιε φέρω+βίος. Příroda je nádobou nesoucí život, *Téthys* a *Ókeanos*, mrtvá a živá voda, látka a život, ὕλη καὶ ζωή. Černé a rudé slunce S. Trismosina, *Splendor solis*, tabule č. 19 a 22: naše denní hvězda je obdobně jako původní kosmické vejce do sebe uzavřený kruh, který „se vydává“ prostřednictvím svých paprsků, a tím vytváří svůj vlastní svět. V rámci naší sluneční soustavy je slunce onou centrální nádobou *Tiferet* svého vlastního systému, oním bytostným průsečíkem, z něhož prýští světlo a život. Životní síla je ohnivým žloutkem sluneční buňky, vodním bílkem je materiální slunce v běžném smyslu slova. Dává-li své bytí pomocí svých paprsků nové skutečnosti, je to

opět přelévání niterných bytostných vod z jednoho kalicha do druhého. Stále tentýž pravzorec: nejstarší orfický *Dionýsos Zagreus* je vždy znovu a na všech bytostných úrovních rozsápáván, rozkouskováván Titány, každý nový svět se rodí na podkladě bolestného roztrhání předcházející jednoty; ovšem právě onen rozměr jakéhosi temného násilí páchaného na primární buňce dané struktury zasévá do skutečnosti z ní povstalé onu jinak nevysvětlitelnou touhu po počátku /viz pozn. 6./. Život je všudypřítomný a je připraven se spojit s materiálními energiemi v případě, že jsou mu připraveny odpovídající fyzikální předpoklady. *Pokud Fysis otevře svou náruč, přichází Život, aby se v jejich spojení dokonal zázrak zrození.* Život nevzniká a nezaniká, stejně tak hmotné energie. Jsou to dva uzavřené kruhy, které se mohou za určitých vhodných podmínek na čas propojit. Důsledkem jejich sblížení je na úrovni zjeveného bytí zrození tělesné buňky, potažmo živé bytosti. Vše je jen proměna, přelévání, opakování ontologicky staršího v novém prostředí času a prostoru.

...*vše vyživující panna*... παντρόφος κόρη. Nebeská panna – *první látka* – vše vyživuje, neb každé věci podává pokrm sebe sama, látku a formu.

...*Diké*... Δίκη – *Spravedlnost, Řád*, problematika řádu, rovnováhy, práva a spravedlnosti je ukotvena ve vyšší rovině bytí, než jsou světy *uskutečnění a utváření /ASIJA a JECIRA/*. Mateřské bohyni *Fysis* náleží ve smyslu spravedlnosti jméno *Diké* na úrovni světa idejí, *BERIJA*. V řecké mythologii je dcerou *Dia* a titánky *Themis* /Hésiodos, Theogonia 902/. Její vazbou na prastará a mocná titánská božstva se naznačuje, že bohyně *Diké* není z tohoto světa olympské pestrosti a jasu.

...*milostí mnohojmenná Peithó*... Charitky – *milostné* – jsou též starobylé bohyně, dcery Ókeánovny *Eurynomé*

/Aglaia, Eufrosyné, Thalia, Hés. Th. 907/. *Peithó* – bohyně přemlouvání, dcera Ókeana a Téthidy /Hés. Th. 349/, připomeňme slova Platóna, viz str. 1, *...tako byl tedy v počátku sestaven vesmír působením Nutnosti podřízené tímto způsobem rozumné síle přemluvy*. Platón dává do souvislosti umění přemlouvání – totiž umění působení na látku skrze *Slovo* – se samotným *Nous*.

...Ovládáš ether stejně jako zemi i mořské proudy...
Ať nazveme nejvyšší femininní božství, čili Universální vědomí jakkoli, *Duch svatý, Nous, יהיה* nebo třeba prostě s Pýthagorem *dvojitost, duas*, vždy budou veškeré mateřské a panenské bohyně jen výrazem a projevením této původní Duše světa na přiměřené bytostné úrovni; jakákoli bohyně je vědomím, látkou a tvarem svého mužského protějšku; samotné maskulinní bytí je čisté, zářící, nezná atribut, jakákoli výpověď o něm je možná toliko přes jeho „ženskou“ tvář.

...αὐξίπρόφος, αὐξη – růst, τροφός živitelka, πείρα fem. k πῖον – sytý, tučný; přen.: plodný, vydatný; *πεπαινομένων τε λύττερα, πεπαινώ* – dozrávat, λύω uvolňovat, oddělovat; *věci zralé /takové, které dosáhly vrcholu svého vývoje/ (opět) rozvolňuješ...* Ozývá se problematika vzniku a zániku, vzcházení a zacházení, vykročení do zjevnosti, růstu a rozmachu, rozkladu a zániku. Ontologický cyklus, jenž je spojován zejména se jménem iónského mudrace Anaximandra z Milétu /viz pozn.85/.

...Stálým sebeotáčením víříš prudký tah: proudíš všude na podkladě svého kruhového dění a množství tvých tvarů je bez konce. Stále znovu a znovu se vracející motiv vířivého pohybu, na jehož základě se rodí tvarová skutečnost.

...Jsi vším: vždyť sama vytváříš všechny věci. πάντα σὺ ἔσσι· τὰ πάντα σὺ γὰρ μούνη τάδε τέυχεις... Jsou věty, které nelze lépe vyslovit.

⁴⁶ Kosmická energie proudící manifestaci v ústrety nepřináší jen živé a mrtvé vody, ale v prvé řadě přináší sama sebe: *Slovo, které bylo vyřčené v hlubinách věků, procitá po nekonečných peripetiích Cesty k sebevědomí ve formě lidské řeči.* Nicméně toto procitnutí není ukončeno s povstáním vtěleného člověka, nýbrž děje se dál na půdě vědomí skrze pozvolné zdokonalování lidského bytí. Celá nedožrnná pouť *Logu* nakonec ústí až do moře svého počátku, Božské mysli. Teprve tehdy je uzavřen kruh stvoření. Takový je úděl každé lidské bytosti: doputovat na křídlech *Slova* do míst svého dětství. Realizovat probuzení, pozvednout vlastní bytí až k výsostem *Pramene*. Uskutečnit cestu vzhůru – cestu poznání – cestu návratu.

⁴⁷ Hérakleitos B60, Hippolytos, Refutatio Omnium Haeresium IX, 10,4; ὁδός· ἄνω κάτω μία καὶ οὐτή

⁴⁸ Pindar, Nem. 6,1

Bohů i lidí společný je rod, z jediné matky bereme svůj dech.

Všemocná síla soudu nás však rozděluje:

*lidství je nicotné, nesmrtelných pak nebe bronzové
bezpečným je provždy domovem.*

*Přesto však velikostí svého ducha přinášíme bohům
cosi z jejich přirozenosti, ačkoli nevíme – za dne
ba ani za noci – jaký že los určil směr našeho putování.*

ἐν ἀνδράων, ἐν θεῶν γένος· ἐκ μιᾶς δὲ πνέομεν ματρὸς
ἀμφοτέροι· διείργει δὲ πᾶσα κεκρμμένα δύναμις, ὡς τὸ μὲν
οὐδέν, ὁ δὲ χάλκεος ἀσφαλὲς αἰὲν ἔδος μένει οὐρανός. ἀλλὰ τι
προσφέρομεν ἔμπαν ἢ μέγαν

νόον ἦτοι φύσιν ἀθανάτοις, καίπερ ἐφαμερίαν οὐκ
εἰδότες οὐδὲ μετὰ νύκτας ἄμμε πότμος οἶαν τιν' ἔγραψε
δραμεῖν ποτὶ στάθμαν.

⁴⁹ B 52, Lucian, Vit.auct.14 ...καὶ ἐστὶ ταῦτὸ τέρψις ἀτερψίη, γνῶσις ἀγνωσίη, μέγα μικρόν, ἄνω κάτω περιχορεύοντα καὶ ἀμειβόμενα ἐν τῇ τοῦ Αἰῶνος παιδιῇ...Τί γὰρ ὁ Αἰὼν ἐστι; Ἡρ. Παῖς παίζων, πεσσεύων, διαφερόμενος. /viz pozn. ^{41/}

⁵⁰ B 103 Porfyrios, Questionum Homericarum ad Iliadem 14,200; ξυνόν ἀρχῆ καὶ πέρας ἐπὶ κύκλου περιφερείας

⁵¹ Následující odstavce zpracovány podle díla Richarda Wagnera „Parsifal“, I. dějství opery.

⁵² *Bist du's, der diesen Schwan erlegte? Gewiss! Im Fluge treffe ich was fliegt!*

...Unerhörtes Werk! Du konntest morden, - hier im heil'gen Walde, des' stiller Friede dich umfing? Des Haines Tiere nahten dir nicht zahm, - grüsten dich freundlich und fromm? Aus den Zweigen, was sangen die Vöglein dir? Was tat dir der treue Schwan?

⁵³ *Wirst deiner Sündentat du inne? Sag', Knab', erkennst du deine grosse Schuld? Wie konntest du sie begeh'n?*

⁵⁴ *Ich wusste sie nicht.* V této Parsifalově odpovědi je ukryto tajemství lidské bolesti. Všechny naše chyby, přehmaty, předsudky – naprosto všeho příčinou je nevědomost. Nevědomost nikoli v tom smyslu, že bychom netušili, že dané jednání není slučitelné s lidskou důstojností; skutečná propastná nevědomost spočívá v neznalosti důsledků našeho konání na nás samotné i na lidskou duši jako celek. Zhoubná nevědomost nechápe, že temné jednání či myšlení natrhává jemné tkanivo individuální duše, ale tím i *Duše světa*. Bořím-li

sebe, bořím svět. Je třeba se zbavit nevědomosti, a pouze nevědomosti. Tak to říkali staří.

⁵⁵ *Wo bist du her? Das weiss ich nicht.* Kdo z nás putujících zná odpověď na tuto zásadní existenciální otázku: Odkud jsem a kam kráčím?

⁵⁶ *Wer ist dein Vater? Das weiss ich nicht.* Kdo z nás putujících může s klidným svědomím říci: Já dobře znám svého božského otce.

⁵⁷ *Wer sandte dich dieses Weges? Das weiss ich nicht.* Kdo z nás putujících zná počátky své životní pouti a svého osudu?

⁵⁸ *Dein Name denn? Ich hatte viele, doch weiss ich ihrer keinen mehr.* Každý z nás měl v túni časů mnoho jmen, neznáme je, a je to dobře, i nevědomost může být blahodárná. To právě jméno si neseme ve svém srdci, zajisté vyjadřuje přesně to, čím nejlépe v rámci našich možností přispíváme k rozvoji lidského ducha.

⁵⁹ *Vor dem verwaisten Heiligtum in brünst'gem Beten lag
Amfortas,
ein Rettungszeichen bang erfliegend; ein sel'ger Schimmer
da entfloss dem Grale;
en heilig' Traumgesicht nun deutlich zu ihm spricht
durch hell erschauter Wortezeichen Male;
"Durch Mitleid wissend, der reine Tor;
harre sein, den ich erkor."*

/V posledním dvojverší jsem si vypomohl převodem Josefa Vymětala "*Můj soudit zjeví, je čistý bloud; čekej naň, ježž určil soud*", jenž přeložil Wagnerovu operu pro české

uvedení 1. 1. 1914 v Národním divadle, téhož dne byl Parsifal uveden v Novém německém divadle./

⁶⁰ *Vom Bade kehrt der König heim; hoch steht die Sonne;
nun lass zum frommen Mahle mich dich geleiten; denn
bist du rein, wird nun der Gral dich tränken und speisen.*

⁶¹ *Wer ist der Gral?*
*G.: Das sagt man nicht; doch, bist du selbst zu ihm
erkoren,
bleibt dir die Kunde unverloren.
Und sieh! Mich dünkt, dass ich dich recht erkannt;
kein Weg führt zu ihm durch das Land, und niemand
könnte ihn beschreiten,
den er nicht selber möcht' geleiten.
P.: Ich schreite kaum, doch wähn' ich mich schon weit.
G.: Du siehst, mein Sohn, zum Raum wird hier die Zeit.*

⁶² V dobách dávno minulých, tehdy na úsvitu věků, kdy se rodily myty, aby zpevnily do té doby oslabené, a jako loď za bouře rozechvělé vědomí, a ukotvily tak probouzející se lidství do řádu světa, byla situace týkající se vah vědomí /podvědomí – ego/ zcela jiná než dnes. Dominance náležela podvědomé sféře duše, váhy vědomí byly vychýleny na opačnou stranu, než je tomu u člověka dnešních dnů: bylo zapotřebí, aby si člověk uvědomil svou vlastní jedinečnost, zrození ega bylo nutným předpokladem pro jeho příští rozvoj.

Tato nerovnováha lidského vědomí však byla zároveň příčinou stavu jakési permanentní ontologické nestability, která pramenila z určitého, pro nás těžko pochopitelného, bezprostředního *nalehnutí* přírody na vědomí. Obraz, věc a slovo splyvaly tehdy do syntézy jedině zkušenosti. Člověk byl v tom nejintenzivnějším smyslu součástí přírodního dění.

Slovo ještě nebylo emancipované, scházel onen prostředkující článek mezi přírodou a nahlížejícím vědomím, jenž by byl jakousi bariérou či vypořádáním, které by zmírňovalo onen bytostný, a jinak ničím neovlivnitelný *tlak* přírody. Vše dosedalo hrubě do lůna chatrné lidské zkušenosti: barva, tvar, zvuk, vše bylo prožíváno *bezprostředně*, bez asistence pojmu, jenž přináší distanc a úlevu.

Lidská situace si žádala bezpochyby určitého zpevnění. To se jí dostalo díky rozvrhu a zachycení mythického poselství. Prostřednictvím mythu se člověk sladil se skutečností své pospolitosti, doslova zakotvil své bytí do kontextu přírodního i nebeského okruhu. Nyní již bylo vše součástí nějakého příběhu, a díky této nové narativní zkušenosti světa nacházelo archaické vědomí smysluplnost své vlastní existence.

Jistě, tato fixace vědomí prostřednictvím mythických příběhů ještě nevydělila člověka z lůna přírody. To byl jen první, nicméně nesmírně důležitý krok v procesu rozvoje emancipace ducha. Tím dalším krokem bylo již zmíněné vyrovnání vah vědomí ve prospěch zevního já. Proces, který však nakonec dovedl člověka až k dnešní nerovnováze, toliko v opačném gardu.

⁶³ Jakkoli je tato emancipace ducha do určité míry opakováním oné původní emancipace na vyšší úrovni, rozdílné jsou nástroje a formy jejího uskutečnění. Zatímco primární osvobození vědomí přineslo zrození lidského sebevědomí a s ním souvisejícího zevního já – ega, tato vyšší metamorfóza vědomí je provázána naopak spoutáním ega, jeho smrtí. Oidipús zabíjí svého otce, pak si bere svou matku.

⁶⁴ Obraz princezny uvězněné ve skleněné věži je hluboký a neobyčejně inspirativní: pro *probuzeného* je zjevený svět

průzračný jako čiré sklo – o ně mu však nejde – jeho duch touží po nevěstě, po panenství vlastní duše, po čarovné kráse vyvolené princezny, jež čeká v nekonečných hlubinách času na své vysvobození. Stačí zdánlivě jen málo: rozetnout ten zámek zrozený ze skla předsudků a nevědomosti.

Náš svět je vskutku křehký, velmi křehký. Naneštěstí je sklo nejen křehké, ale též mimořádně tvrdé: často tvrdošíjně lpíme na tom, že skleněný zámek je tou jedinou pravou skutečností, a že vlastně žádná princezna není.

Pokročilý chápe, že nikoli všechny střepy světa, ale právě ta princezna stojí za námahu. Nikoli *závoj Majin*, ale *Maia* sama. „*Ti nejlepší si místo všeho vybírají jedno,*“ říká Hérakleitos /*ἀριεῦνται ἐν ἅντι ἀπάντων οἱ ἄριστοι,*... B 29/. Vědomí, pohybující se od nejhlubších proudů podvědomí až po vrcholné sféry empirického vnímání, si pozvolna hledá svůj vlastní počátek. Hledá samo sebe, hledá svůj vlastní pramen. Hermés, posel bohů, podoben bránici /*Jaký jest jejich rozum či bránice? τίς γὰρ αὐτῶν νόος ἢ φρήν;* Hérakleitos B 104/, svým nekonečným pohybem nahoru a dolů spojuje svět bohů se světem lidí. Maia je Hermovou matkou. Duše je pramenem vědomí, které ji chce znovuobjevit jako svou paní a nevěstu. Princezna však zůstává odloučena od světské každodennosti. Zůstává ve skrytosti: *φύσις κρύπτεσθαι φιλεῖ* /*Přirozenost se ráda skrývá* B 123/. Navíc ji střeží saně, které nikdy nesplí: tyto temné, titánské mocnosti lidského nitra je třeba spoutat! Tak radí mythos. Bez nich to arci nejde, Atlas je tím, kdo drží klenbu nebeskou na svých bedrech.

⁶⁵ Homérské hymny, Démétér, 270

Jsem Démétér ctihodná, jež plodí nejvyšší podporu i radost všem smrtelníkům i nesmrtelným. Nyní však, nechť všechen lid mi pod městem vybuduje chrám veliký a oltář v něm, a jeho příkrá stěna ať se skví pod návrším Kallichoru.

*Já sama založím tu své slavnosti posvátné, abyste později
aktivě je vykonávající mohli tak usmířovat mou mysl.*

εἰμι δὲ Δημήτηρ τιμίοχος, ἤτε μέγιστον ἀθανάτους
θνητοῖς τ' ὄνεαρ καὶ χάριμα τέτυκται. ἀλλ' ἄγε μοι νηόν τε
μέγαν καὶ βωμόν ὑπ' αὐτῷ τευχόντων πᾶς δῆμος ὑπαὶ πόλιν
αἰπύ τε τεῖχος Καλλιχόρου καθ' ὑπερθεὺν ἐπὶ προὔχοντι
κολωνῷ. ὄργια δ' αὐτῆ ἐγὼν ὑποθήσομαι, ὥς ἂν ἔπειτα
εὐαγέως ἔρδοντες ἐμὸν νόον ἰλάσκοισθε.

⁶⁶ F. W. J. Schelling, Philosophie der Offenbarung,
strana 414, Stuttgart 1858

*Déméter však nemůže to, co v ní pochází z minulosti, od
sebe oddělit, aniž by to vnímala jako minulosti náležející.
Vnímat to jako minulosti náležející znamená vnímat to jako
náležející bohu minulosti; ona mu to musí poskytnout jako
kořist. Toto je pravý smysl vyprávění o uchvácení Persefony,
kterou stáhne s sebou do podsvětí, do říše minulosti bůh, jenž
sešel zpět do ne-bytí, proto zvaný Hádes. Samozřejmě musí
tato část vědomí následovat toho boha, kterému připadla od
počátku, a pokud tento bůh – který byl kdysi tím výlučně
jsoucím – se stane minulostí, musí v poslední krizi též tomuto
bohu oddané vědomí samo stát se minulostí, právě v míře své
sounáležitosti s ním.*

*Ale ani teď není toto oddělení pro vědomí bezbolestné,
nýbrž je zraňující: proto je oddělení představeno jako
uchvácení, které spáchá Hádes, a Déméter je tou
zarmoucenou, tou smutnicí, ba je matkou rozhněvanou, která
právě proto nechce nic vědět o mnohosti bohů, povstale
namísto jediného, výlučného božství – tak je výslovně
ztvárněna v Homérském hymnu – s touto mnohostí musí být
teprve usmířena. Až sem zachází (totiž až k uchvácení
Persefony a k nářku a hněvu matky) také jen exoterní*

mythologie; nyní ale začíná usmíření a udobření bolestné a rozzlobené bohyně, které se může uskutečnit jen tak, že je jí přidělen – jakoby náhradou za zapadajícího boha a jejího s ním zapadajícího vědomí – vyšší či spíše nejvyšší bůh, jenž však již nyní nemůže přistoupit k oné zevní mnohosti, jež je uzavřena a dokonalá, jež má své místo ve vědomí překračujícimu onu mnohost, tj. v mystériích. Proto se nazývají mystéria, ta nejvyšší a nejposvátnější, attická, slavená v Eleusis, mystéria bohyně Démétér.

Persefoné je pro Schellinga počátkem vši mythologie. Aby se však mohl zaskvět vějíř mythologických obrazů ve vši nádheře, musí ta oblast vědomí, kde božská a heroická narace temenní, sama ve své celistvosti ustoupit do pozadí, musí se stáhnout do krajiny stínů a temnoty. Všechna světelná božstva jsou vlastně projevem Háda /nejstaršího Dionýsa – Zagrea/ a Persefony – tj. z lůna podvědomí se do mysli protlačují obrazy a příběhy bohů a hrdinů, přičemž samotný zdroj těchto imaginací zůstává skryt za oponou myšlení a představivosti. Takto se rodí lidská mysl, to je proces oné původní emancipace ducha, která přináší sebevědomí a nahlédnutí vlastní jedinečnosti – povstává zevní já, ego. Na oné vyšší úrovni vědomí pak ustoupení do pozadí znamená smrt ega a znovuzrození onoho božského prvku, jenž v prvotní emancipaci byl stržen do země stínů, podvědomí. V obou případech zrno umírá, aby mohlo nést plody. Tento tajemný znovuzrozený bůh sluje v mystériích Jakchos, nejmladší Dionýsos, vždy prezentovaný jen jako malé dítě na prsou své matky Démétér. Nejstarší Dionýsos – Zagreus, Persefonin syn, musí zemřít, aby se mohl otevřít prostor lidské imaginaci vytvářející mythus, prostor pro druhého Dionýsa – Bakcha. I ten však nakonec opustí světelné – vědomé oblasti lidské duše, aby byl nahrazen, *vyšším či spíše nejvyšším bohem*. Jakchos je probuzením starého Zagrea, k tomuto stavu vědomí

je lidstvu třeba procitnout. Jedinec měl ovšem možnost dotknout se této posvátné skutečnosti i v nejvyšších formách eleusinského zasvěcení.

Bohyně Déméter poskytla lidem dva nejvzácnější dary – chléb a moudrost zasvěcení. Déméter je matkou člověka v dvojitým smyslu: je zemí, jež jej živí a poskytuje mu tak dar tělesnosti, a je také jeho matkou ve spirituálním smyslu slova, Déméter je duše člověka. Důležité je arci nezapomínat na zdánlivě prostou skutečnost, totiž že též duši náleží bytí. Proto nebyla v Eleusis slavená mystéria jen slavnostmi Déméter a její dcery Persefoné, ale stejně významnou úlohu měl Dionýsos.

Isokrates, Panegyricus, 28

Nyní to hlavní, čeho si žádala lidská povaha, poskytla naše obec; ačkoliv jde o mythické podání, sluší se je nyní převyprávět. Když přišla Déméter do naší krajiny, bloudila tehdy zemí po únosu Koré, jsouc příznivě nakloněna vůči našim předkům, prokázala jim dobrodiní tak, že jim poskytla dvojitý dar, jenž však zaslechne toliko zasvěcený. Dva dary nejvyšší, jednak zemské plodiny, které jsou důvodem, že již nežijeme jako zvířata, a posvátná mystéria, díky nimž ti, kteří jsou do nich zasvěceni, hledí vstříc konci života i věčnosti se sladkou nadějí.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὗ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· καὶ γὰρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὁμως αὐτῷ καὶ νῦν ῥηθῆναι προσήκει. Δήμητρος γὰρ ἀφικομένης εἰς τὴν χώραν, ὅτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης, καὶ πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν, ἄς οὐχ οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν, καὶ δούσης

δωρεάς διττάς, αἵπερ μέγιστα τυγχάνουσιν οὔσαι, τοὺς τε καρποὺς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἵτιοι γεγόνασιν,

καὶ τὴν τελετὴν, ἣς οἱ μετασχόντες περὶ τε τῆς τοῦ βίου
τελευτῆς καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας
ἔχουσιν.

⁶⁷ Wolfram von Eschenbach, Parzifal, I,5, 226 ...*komt ir
rehte dar, ich nime iuwer hint selbe war...*

⁶⁸ Parzival, I,5,226
*...der vischaere hat mich von im her gesant.
ich han genigen siner hant niwan durch der herberge
wan.
er bat die brücken nider lan, und hiez mich zuo ze iu riten
in.
herre, ir sult willekomen sin. sit es der vischaere verjach,
man biut iu ere unt gemách durch in der iuch sande
wider...*

⁶⁹ Hóšea, / **הוֹשֵׁעַ** /syn Nunûv, dostal nové jméno:
Jhóšua /**יְהוֹשֻׁעַ** /. Zdánlivá maličkost. Nepatrné písmenko
jod י / nyní uvádí novou skutečnost. „*Nové jméno je
teoforické, složené s jménem Hospodinovým /jahvé, jó-/*, od
doby Mojžišovy v Izraeli uctívaným. Se jménem Jozue je
příbuzné i jméno Ježíš, hebrejsky *Jéšua*“, podotýká komentář
ekumenického vydání Pisma svatého /*Biblická společnost*
1990, str. 137/.

Nové jméno je vskutku *teoforické*, čili *božství přinášející*.
Jod je pramen a zárodek celé hebrejské abecedy. Vše bere svůj
počátek z centrálního bodu, ze středu. *Z ruky Boží /יָ/* znamená
ruka, moc, síla/ vyvěrá mohutný impuls stvoření.

⁷⁰ Žalmy, 68/30, *Z tvého chrámu nad Jeruzalémem tobě
přinesou králové dar. /doslovný převod/*

⁷¹ Parz. I,5,228

*Repanse de Schoye in truoc, min vrouwe diu künegin:
ab ir sol er iu gelihen sin: wan iu ist niht cleider noch
gesniten. Ja mohte ich si es mit eren biten: wande ir sit ein
werder man, ob ichz geprüevet rehte han.*

*got lone iu, herre, daz irs jeht. ob ir mich ze rehte speht,
so hat min lip gelücke erholt: diu gotes craft git sölhen solt.*

⁷² Na námitku, jak se tedy mohl žák ocitnout ve svatém hradě, neovládá-li umění vědomého vnitřního cestování, je třeba říci, že napoprvé je studující do hradu přiveden, přivolán na základě svého duchovního úsilí, není to jeho vědomá volba, proces, který by byl schopen sám řídit. Jedná se o milostný děj, který poodhalí žákovi dosud netušená tajemství jeho bytosti, a zároveň v něm prohloubí vlastně již nyní nezpochybnitelnou víru ve význam jeho stezky sebeobjevování. To, co dříve jen tušil, stává se nyní jistotou: Skutečnost je neskonale bohatší než jakýkoli svět fantasmie. Fantasmie, byť nádherná a úžasná, je součástí skutečnosti; představivost je jedním z paprsků slunečního kotouče bytí.

⁷³ Parzival, I,5,230

*er liez in da niht langer sten: in bat der wirt naher gen
und sitzen, „zuo mir da her an. Sazt ich iuch verre dort hin
dan, daz waere iu alze gastlich.“*

⁷⁴ Bibli svatá, Žalm 18/3, Praha 1947

*Hospodin skála má a hrad můj, i vysvoboditel můj, Bůh
silný můj, skála má, v němž naději skládám, štít můj a roh
spasení mého, mé útočiště.*

⁷⁵ Parz. I, 5, 231

*ein knappe spranc zer tür da in. der truog eine glaevin
(der site was ze truren guot): an der sniden huop sich bluot
und lief den schaft unz uf die hant, deiz in dem ermel wider
want. da wart geweinet unt geschrit uf dem palase wit: daz
volc von drizec landen möhtz den ougen niht enblanden. er
truoc si in sinen henden alumb zen vier wenden, unz aber
wider zuo der tür. der knappe spranc hin uz dervür. Gestillet
was des volkes not, als in der jamer e gebot, des si diu glaevin
hete ermant, die der knappe brahte in siner hant.*

⁷⁶ Parz. I,5,235

*nach den kom diu künigin. ir antlütze gap den schin, si
wanden alle ez wolde tagen. man sach die maget an ir tragen
pfellel von Arabi. uf einem grüenen achmardi truoc si den
wunsch von pardis, bede wurzeln unde ris. daz was ein dinc,
das hiez der Gral, erden wunsches überwal. Repanse de
Schoye si hiez, die sich der gral tragen liez. der gral was von
sölher art: wol muosse ir kiusche sin bewart, diu sin ze rehte
solde pflegen: diu muosse valsches sich bewegen.*

I,5,236

*diu künigin valscheite laz sazte vür den wirt den gral. daz
maere giht daz Parzival dick an si sach unt dahte, diu den gral
da brahte: er hete ouch ir mantel an.*

⁷⁷ Parz. II, 9, 477

*Repanse de Schoye střeží grál, který je tak těžký, že by
s ním nepohnulo celé hříšné lidstvo.*

*Repanse de schoye pfligt des gales, der so swaere wigt
daz in diu valschlich menscheit nimmer von der stat getreit.*

⁷⁸ Mystérium zrození a zániku (γένεσις καὶ φθορά) hrálo zřejmě při formování prótofilosofického myšlení nezastupitelnou úlohu. Mladší vrstevník Thaléta z Miléty

Anaximandros (asi 610–546 př. n. l.) se proslavil svým výrokem, jenž bývá považován za nejstarší doložený filosofický text.

Simplicios Phys. 24, 13. *Anaximandros prohlásil neomezené za počátek jsoucích věcí...*

*Z čeho věci povstávají, do toho také zanikají,
podle nutnosti;
neboť si navzájem platí pokutu a trest za své vymknutí se řádu,
podle určení času.*

Α. ... ἀρχὴν ... εἴρηκε τῶν ὄντων το ἄπειρον...
ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσις ἐστι τοῖς οὔσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς
ταῦτα κατὰ τὸ χρεῶν διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν
ἀλλήλοισ τῆς ἀδικίας κατὰ τὴν τοῦ χρόνου τάξιν.

Svatý zelený kámen je pěkným obrazem horních ontogenetických vod: projevené bytí povstává z *duchovní vody* a do ní se také navrácí. To vše se děje *podle nutnosti*, neboť proces úsvitu a západu věcí je podmíněn působením *Slova, Logu*: čím výstřednější vlna, tím hlubší údolí vody ji provází. Celistvost bytí zůstává nedotčena, jakoby šlo jen o jakýsi hravý rej na povrchu hladiny; harmonii a rovnováhu ve smyslu celku nelze narušit, to vymknutí se řádu se týká vztahu jednotlivé věci vůči jejímu vlastnímu prameni: διδόναι γὰρ αὐτὰ δίκην καὶ τίσιν ἀλλήλοισ τῆς ἀδικίας – *zjevnost je nucena snášet trest a vydávat počet (skládat účty) za svou nespravedlivost (ne-řád)*. V čem spočívá tato nespravedlnost? V samotné existenci! Existence není samozřejmostí, je nějakým způsobem *na dluh*, projevená věc je svým *vybočením z řádu nezjevnosti* nucena vydávat účet vazbám svého vlastního bytí, splácí jakousi bytostnou daň, zároveň však

troufalostí své exhibice zakládá prostor pro potřebu nového narovnání. Na povrchu je to jakési vytloukání klínu klínem, jakási marnost, jejíž opodstatnění musí být zapečetěno hlouběji ležícím klíčem smysluplnosti.

Ze kterých věci povstávají, do těch také zanikají, říká doslova Anaximandros. ...ἐξ ὧν δὲ ἡ γένεσις ἐστί τοις οὐσι, καὶ τὴν φθορὰν εἰς ταῦτα... Věci se rodí z *vln šedého Ókeanu*, v nich se zase ztrácejí. Připomeňme si /pozn. 51/, jak orfická inspirace oslovuje *Fysis*, matku všech věcí...

...

Ty's hojnost, jež vede růst ku zralosti, věci zralé pak rozvolňuješ, jsi matkou i otcem všeho: chůvou i živitelkou.

...

Stálým sebeotáčením víříš prudký tah: proudíš všude na podkladě svého kruhového dění a množství tvých tvarů je bez konce.

...

Jsi vším: vždyť sama vytváříš všechny věci.

Anaximandrovo APEIRON však nedává povstat jen věcem, do okruží existence na dluh je pojat i člověk. I on je podroben vůli bohyně Díké, též jeho vstup do bytí potažmo do tělesnosti přináší potřebu usmíření a narovnání. Také člověk je nucen vydávat počet ze svých skutků.

„Je stará pověst, že král Midas dlouho v lese honil moudrého Siléna, Dionýsova průvodce, a nemohl ho chytit. Konečně mu padl do rukou, i ptá se král, co že je pro člověka nejlepší a nejobornější. Nepohnut a zatvrzele démon mlčí; posléze, králem donucen, vydá za pronikavého smíchu tato slova: „Bídny jepicovitý rode, zplozený náhodou a bolem, co mne nutíš, abych ti řekl, co slyšet ti není na prospěch? Co je ze všeho nejlepší, je ti nadobro nedostizhné: nejlepší je

nebyti zrozen, nebyti, ničím nebyti. Druhé pak nejlepší je ti – abys brzo umřel.“ /F. Nietzsche, Zrození tragédie z ducha hudby, přel. Otokar Fischer, Praha 1923/

Temná slova moudrého Dionýsova průvodce jakoby naznačovala sílu a moc onoho světa. *Hádés neví, co je milost, jediné ,co zná, je naprostá spravedlnost.*

...οὔτε τὴν χάριν οἶδεν, μόνην δ' ἔστερξε τὴν ἀπλῶς δίκην. /Pindar, fragment 703, u Plútarcha *cons. Ad Apoll.* 35, viz. Erwin Rohde, *Psyche*, II, p. 241, Tübingen 1907/

/Pindar, Ol. II, 57-80/

*Bezohledné duše skonavších tady ihned splácejí svůj trest,
zločiny spáchané v oblasti Diovy říše
soudí kdos' pod zemí,
s nenávistnou tvrdostí zvěstuje ortel nutnosti.
Však stejně jak noc věru též den slunce vždy rozdává,
šlechetným život námahyprostý náleží,
zemi rukama lopotnýmá netřeba jim rozrývat,
ni vody mořské,
nuznou by obživu získali.
Tak za přítomnosti ctihodných bohů,
těm, již dostali svým závazkům,
nikoli slzavý úděl je přidělen,
zatímco oněm jde nedozírná dřina v ústrety.
Kdo potříkráte uchoval svou duši na obou stranách
ve zdrženlivosti od zlého,
zasvěcen je Diovou stezkou vedoucí věží Krona až tam,
kde ostrov blažených dechem oceánu je ovíván.
Zlatisté květy tam planou,
některé ze zářivých stromů pevninských,
jiné pak z vody jsou živeny.
Řetízky a věnce kolem svých rukou ovinou,
dle dobré rady Rhadamantovy,*

*toho sám velký otec, Rhein manžel,
jemuž trůn na výsostech náleží,
za svého společníka vyvolil.*

...*Bezohledné duše... ἀπάλαμνοι φρένες...* doslova *bezruké /ἀ-παλαμη/*. Bezruké, tj. nepůsobící duše, platí pokutu /trest/... *ποινάς ἔτισαν*. Pindarova *bezruká duše* je obdobou Hérakleitova výrazu *ti spící* – κοιωόμενοι. *Pro probuzené je svět jeden a společný, každý ze spících se však obrací ke svému vlastnímu*. τοῖς ἐγρηγορόσιν ἓνα καὶ κοινὸν κόσμον εἶναι, τῶν δε κοιωόμενων ἕκαστον εἰς ἴδιον ἀναστρέφεσθαι. B 89 Plútarchos, De Superstitione 166 c.

Duchovně probuzený je člověk, který *hledá sám sebe, který hledá sám v sobě*. /ἑδίζησάμην ἐμεωυτόν. B101, Plútarchos, Adversus Colotem 1118 c./

Duchovní procitání je provázáno pozvolným uvědomováním si mystéria Jediné skutečnosti, Jediného boha, Jediné duše a Jediného slova. Čím více se toto vnitřní probouzení blíží skutečnému duchovnímu *zření*, tím ostřeji a jasněji se tato Universální pravda chápe nahlížejícího vědomí.

...*Kdo potřikráté uchoval svou duši na obou stranách ve zdrženlivosti od zlého, zasvěcen je Diovou stezkou vedoucí věži Krona až tam, kde ostrov blažených dechem oceánu je ovíván...* Temná, mystická slova, pochopitelná jen zasvěceným. Duše probuzená z mráčky nevědomosti je uvedena na cestu Dia, a tím je *zasvěcena* – τελέω – *končím, dokonávám, uskutečňuji, zasvěcuji*. Skrze Kronovu věž vede cesta až do lůna Ókeanu, kde leží ostrovy blažených.

⁷⁹ *Jmenuje se lapsit exillis. Mocí kamene shoří pták Fénix na popel. Popel však mu poskytne [nový] život.*

*Er heizet lapsit exillis. von des steines craft der fenis
verbrinnet, daz er ze aschen wirt: diu asche im aber leben birt.*

Tajemná šifra *lapsit exillis* by mohla nést tento význam: LAPIS SIT EX ILLIS – *Ať je z nich kámen!* Zní to trochu jako pohádková magická formule. Z čeho se má stát kámen? Inu ze všeho, ze všech věcí. Ve smyslu cesty dolů je zelený smaragd symbolickým vyjádřením horních ontogenetických vod, z nichž povstalo vše, co jest. Naopak v duchu cesty nahoru volá veškeré stvoření – *ať je opět ze všech věcí kámen!* V tom zvolání zní neutuchající touha přírody po svém počátku, bytostná, ničím nevykořenitelná touha *mnohého po Jediném*. Stvořitel zasel do svého díla *lásku, touhu po sobě samém*, čímž si zajistil zpětnou vazbu. Lidská touha po sebepoznání je součástí tohoto Universálního toku lásky. Nejen člověk, ale celá *fysis* je ovládána vůlí po návratu, toto úsilí po dokonalejším představení vlastního bytí se skrývá za veškerými přírodními procesy; je jejich hnací silou a niternou motivací. Jen proto je vesmír jednotou, a ne hromadou vedle sebe jsoucích věcí, neb je vnitřně prodchnut láskou a touhou po svém počátku. Skutečnost nezapomněla na dny svého dětství, bohyně *Mnemosyné*, byť často opomíjená, je matkou všech múz, paměť je matkou všeho.

Bájný pták Fénix odchází ze scény dění mocí *kamene zrození*, mocí *neviditelných vod*. Tatáž síla mu však vdechne nový život. Také symbolika Fénixe je hezkým příkladem vztahu *Jednoty a mnohosti*. Vynoření se na hladinu individuace a opětné pohroužení se do vln temného Óceanu.

⁸⁰ Ve Wolframově verzi má již Parzival pozemskou manželku Condwiramurs, nicméně v duchovním smyslu je při své prvé návštěvě grálského hradu stále ještě panenským dítětem, které je konfrontováno se skutečnou nadzemskou krásou.

⁸¹ *Suda, Lexicon.* {9010.001} Alphabetic letter iota entry 16, internetová knihovna Thesaurus linguae graecae

Mystický Jakchos ὁ τε μυστικὸς Ἰακχος byl *Dionýsos na prsu* /Διώνυσος ἐπὶ τῷ μαστῶ/. Malé dítě na prsou své matky. Na nejvyšším stupni eleusinského zasvěcení zřel adept do lůna stvoření, tam zahlédl malé světelné dítě; pochopil, že na konci jeho cesty jej očekává počátek. Tentýž bod na kruhu stvoření a poznání. Na chvíli byl sám oním dítětem a zažil zkušenost, na niž slova nestačí. To byla ἐποπτεία. Doslova *zření nahoru*.

Zjevení sv. Jana Theologa 1/8

Jáť jsem Alfa i Oméga, totiž počátek i konec, praví Pán, kterýž jest, a kterýž byl, a kterýž přijíti má, ten všemohoucí.

⁸² Parz. I,5,238

...wan der gral was der saelden vruht, der werlde süeze ein sölh genuht, er wac vil nach geliche als man saget von himelriche.

⁸³ Parz. I,5,239

...,herre, ich brahtz in not in maneger stat, e daz mich got an dem libe hat geletzet. nu sit dermit ergetzet, ob man iuwer hie niht wol enpflege. ir mugetz wol vüeren alle wege: swenne ir geprüevet sinen art, ir sit gein strite dermite bewart.“

Meč symbolizuje celý tento svět stvoření, v jehož srdci dlí posvátný hrad sv. grálu. Zatímco nejvyšší energetická rovina, svět vyzarování, bývá obrazně znázornována jako oštěp či hůl, jako paprsek bytí bez počátku i konce, přichází ve světě kreace ke slovu omezující prvek v podobě horizontální linie přetínající nekonečný tok světelného proudění. Rodí se kříž, kopí se proměňuje v meč, jehož rukojeť v podobě kříže

připomíná nejvyšší božskou triádu, dolů obrácené ostří pak z ní vycházející nižší světy. Kabalisté říkají, že z lůna ohnivě roviny ACILUT povstává vzdušná rovina BERIJA, která je dělohou vodního světa utváření JECIRA, kde se meč proměňuje v kalich. Nakonec v hmotné skutečnosti ztratí kalich svou vertikální stopku, promění se v mísu, čímž je symbolicky naznačeno, že právě tento svět zevního dění ASIJA je konečné afirmativní dno a periferie skutečnosti.

Svatý meč, který získal Parsifal z rukou strážce sv. grálu, krále Anfortase, není zdaleka jen symbolem světa BERIJA či bytí vůbec. Wolframem z Eschenbachu popsán děj reflektuje reálnou vnitřní skutečnost, kdy žákovi je prostřednictvím Milosti propůjčena mocná zbraň sv. Michaela, zbraň, které kdysi podlehl silný Světloňoš, zbraň, již bude podléhat navždy. Ostří meče je utkáno ze životní síly, mocí tohoto nebeského hřebu jest Duše světa připoutána – přikována k hmotnému tělu skutečnosti. Přeje-li si adept uvolnit svou psyché ze zajetí matérie, musí vytrhnout meč z kamene vlastního srdce. Pak se stává králem.

Bridges, Sally 1864, Excalibur, sloka první,
<http://www.lib.rochester.edu/camelot/SBExcal.htm>

*Měsíce dlel v kameni, meč Excalibur;
vznešení rytíři království anglického
usilovali ze všech sil pohnout tou ocelí,
neb zvěst se šířila celou zemí,
že ten, kdo vytáhne ostří, dosedne na uvolněný trůn,
by právoplatným králem se stal.*

*For months it rested in the stone,
The sword Excalibur;*

*The noblest knights of England's realm
Strove hard the steel to stir;
For word had gone through all the land
That he who drew the blade
Should fill the sovereign's empty throne,
The rightful king be made.*

Nicméně, žák povoláný k první návštěvě grálského hradu není zdaleka komplexní osobností. Je to pořád ještě pouhý blázen, *der reine Tor*, jenž utekl své matce, aby se vydal do světa na zkušenou. Nevládne zatím tím pravým, jednotu všeho nazírajícím a žijícím soucitem. Svým způsobem je teprve na počátku. Z cesty již nesejde, čekají ho však předlouhá bloudění, tápání a pády. Adept vládnoucí mečem sv. Michaela neujde pozornosti svých vlastních temných sil, jež znají dobře jeho přednosti i slabosti. Na této křížové cestě bloudění se bloud pozvolna zbavuje svých bludů. Přece však podlehne na okamžik lákavé vůni pýchy a zničí tak to, co zničit nelze – meč se jednou rozpadne na tisíc kusů. Naštěstí to není konec, jen překročení dalšího prahu. Meč bude znovu zkut v jezeře Lásky a Moudrosti, v týchž vodách, z nichž byl zrozen, v posvátných vodách Božího vědomí. Pak teprve nastane ten pravý čas návratu do grálského hradu a uzdravení krále.

Parz. I,5, 253

*Znáš-li meče požehnání, v jakýkoli boj dáti se můžeš.
Jeho ostří je skvělé: toť práce Trebucheta z rodu vznešeného.
Blízko Karnantu je studnice, král té země, Lac, má své jméno
po ní. První úder ustojí meč bez újmy, při druhém však
se roztrhne: budeš-li jej chtít zkouti v jednotu, proud těchto vod
jej opět spojí.*

*Bekennestu des swertes segen, du maht an angst strites
pfliegen. Sin ecke ligent im rehte: von edelem geslehte wohrte*

ez Trebuchetes hant. Ein brunne stet bi Karnant, dar nach der küneec heizet Lac. Daz swert gestet ganz einen slac, am andern ez zewellet gar: wilt du ez dan wider bringen dar, ez wirt ganz von des wazzers tran.

Hrdina bez čarovného meče je bezbranný. Je vydán napospas smečkám svých obav a pochybností. Volá nebeského otce a prosí o pomoc. Ví, že drak nitra, který svírá princeznu jeho duše, je bez milostné pomoci shůry nepřemožitelný.

Meč přislíbil mi otec, bych našel jej v nouzi nejvyšší.

Zbraně prost vpadl jsem do domu nepřítele, jeho msty zástavou, spočívám tu - však ženu jsem zahlédl, líbeznou a vznešenou: blaženou úzkostí chvěje se mi srdce.

Touha mne nyní vede k ní, sladkým kouzlem mě zraňujíc, násilím drží ji muž, a mně bezbrannému se vysmívá!

Wälse! Wälse! Kde je tvůj meč?

Ten silný meč, kterým bych v bouři komíhal, má mi snad vyrazit z hrudi to, co divé srdce ukrývá?

R. Wagner, Walküre, 1. akt

Ein Schwert verhieß mir der Vater, ich fänd' es in höchster Not. Waffenlos fiel ich in Feindes Haus; seiner Rache Pfand, raste ich hier: - ein Weib sah ich, wonnig und hehr: entzückend Bangen zehrt mein Herz.

Zu der mich nun Sehnsucht zieht, die mit süßem Zauber mich sehrt, im Zwange hält sie der Mann, der mich Wehrlosen höhnt! Wälse! Wälse! Wo ist dein Schwert? Das starke Schwert, das im Sturm ich schwänge, bricht mir hervor aus der Brust, was wütend das Herz noch hegt?

Pustá a divoká je krajina na samém konci světa v zemi Skýthů. ...Neradostná a drsná krajina. ...Sem, na kraj světa,

přivedli služebníci Diovi spoutaného Titána Prométhea, aby jej přikovali pevnými řetězy k vrcholku skály. Neoblomní služebníci hromovládce – Síla a Moc – vedou Prométhea. Ohromná jejich těla jsou doslova jako vytesána ze žuly. Jejich srdce neznají slitování, v jejich očích nikdy nesvitne soucit, jejich tvář je drsná jako skály, které stojí vůkol. Skleslý, s hluboce skloněnou hlavou kráčí za nimi bůh Héfaistos se svým těžkým kladivem. Strašnou práci má před sebou. Musí svými rukama přikovat svého druha Prométhea. ...Skála se otřásá pod těžkými údery kladiva a od jednoho konce světa k druhému nese se rachot mocných úderů. Konečně je Prométheus přikován. Ale to ještě není všechno, je třeba ještě přibítí jej ke skále a prorazit mu hrud' nezničitelnými ocelovými hřebíky. Héfaistos váhá. ...Konečně bylo vše skončeno. Vše bylo uděláno tak, jak přikázal Zeus. Titán je přikován a jeho hrud' proražena ocelovým hřebem. /N. A. Kun, Starořecké báje, str. 111, Praha 1957/

Veliký tragik Aischylos se často dotýkal těch nejposvátnějších věcí. Jednou si musel dokonce při uvádění jedné ze svých her zachránit holý život tím, že se ukryl před rozlíceným davem u oltáře Dionýsa, neboť *se zdálo, že když mluvil o Démétér, dotkl se přitom neopatrně nejvyšších mysterijních tajemství* /περὶ Δήμητρος λεγόν τῶν μυστικωτέρων περιεργότερον ἄπτεισθαι ἔοικε/ Eustrathius ad Aristotelis Ethic. Nicom. III, 1. Tuto kauzu pak řešil Aeropag, přičemž osvobozujícího rozsudku se Aischylovi dostalo ani ne tak díky odvaze, již osvědčil u Marathonu, nýbrž toliko na základě ujištění, že nebyl nikdy zasvěcen /k tomu viz Schelling, Philosophie der Offenbarung, p. 505, či Creuzer S. und M. IV, p. 553/.

V jeho Upoutaném Prométheovi říká Moc /Κράτος/ bohu Héfaistovi doslova: ἄδαμαντίνου νῦν σφηνὸς αὐθάδῃ γνάθου στήρνων διαμπᾶξ πασσάλειν' ἔρρωμένως.

Ted' železného hřebu nelitostný klín mu veskrz se vši silou proraz skrze hrud' /Upoutaný Prométheus, překlad Josef Král, Praha 1914/

Duše světa je hřebem života přikována na skále světa. Mocný Titán čeká po nekonečné věky na svého spasitele. Vestoje – duše nikdy nespí – snáší každodenní muka svého údělu. Nebylo dílu stvoření učiněno zadost uskutečněním projeveného světa – kosmického Řádu a Krásy. Žádné tělo není myslitelné bez duše. I pohroužil Tvůrce svou mysl do smaragdového lože, rozepjal sám sebe na síť svých projektovaných myšlenek a vizí, svého vlastního ducha napjal až do posledního zrnka prachu. Žádná vnější věc – byť se tak tváří – neexistuje sama o sobě, oddělena od vnitřní skutečnosti. I to prachové zrnko je vrcholkem ledovce nad hladinou neviditelných vod. Vše, co jest, je zavěšeno na zlatém Diově řetězu, a tak se realizuje jednota všeho bytí.

[Tvůrce] celým tělem Duši rozepjal a ještě zevně jí tělo obalil, a tak zbudoval svět jeden jediný, osamělý, kouli v kruhu se otáčející...” /Platón, Tim. 34,b překl. F. Novotný/ Ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θείῃ δια παντός τε ἔτεινεν καὶ ἐπι ἔξωθεν τὸ σῶμα περιεκάλυπεν, καὶ κύκλῳ δὴ κύκλῳ στρεφόμενον οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρημον κατέστησεν.../

Srovnajme s tímto platónským místem úryvek z orfické theologie v podání Hieronyma: *Nicméně třetí princip povstává z předešlých dvou – vody a země – drak s božským obličejem mezi hlavami býka a lva, jemuž křídla vyrážejí z plecí. Jeho jméno je Chronos agéraos (nestárnoucí čas) a Héraklés. Doprovází jej Ananké, zvaná též Adrastea dvojmocná, čili příroda, do celého světa rozepjatá, ba nejzažších mezi*

se dotýkající. Damasc. De princ. 123 ...διωργιωμένην ἐν παντί τῷ κόσμῳ, τῶν περάτων αὐτοῦ ἐφαπτομένην. [διωργιωμένην (δια - ὀρέγω), ὀρέγω – sahat, natahovat se, dosahovat, vystrčit – třeba ruku k nebi- χεῖρα εἰς οὐρανόν, čili Ananké je doslova „roztažená“ do celého světa.

Ananké, Adrastea dvojmocná... Ἀνάγκη – nutnost, nevyhnutelnost, úděl, donucovací prostředek; slovo však obsahuje i rozměr bolesti, neštěstí, svízelné situace, tísně: ὑπ' ἀνάγκης βοᾶν křičet bolesti; Ἀδράστεια ἄδραστος nevyhnutelný, dosl. to, před čím nelze utéci; od διδράσκω – běžím, utíkám]

Podle 37. orf. hymnu jsou Titáni *počátky a zdroje všech námahou trpících smrtelníků, i všeho, čo žije na moři, ve vzduchu i na zemi.* /ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ πάντων θνητῶν πολυμόχθων, εἰναλίων, πτηνῶν τε, καὶ οἱ χθόνα vaiεταίουσιν./ Ba dokonce: „z vás vzal svůj původ celý kosmický rod“ /ἐξ ὑμέων γὰρ πᾶσα πέλει γενεὴ κατὰ κόσμον./

Rozejpatý titán Prométheus čeká v nehostinné krajině skýthských hor po věky na svého Héraklea. Lidská duše prahne po spáse, touží po uvolnění železných pout, rozpomíná se na svůj dávný domov. Výraz titán souvisí s τείνω, τιταίνω – napínat, pnout.

⁸⁴ *Parz. I,5,246*

Jeho sen byl olemován údery meče, mnoha rytířskými zápasů. Ve spánku trpěl představou, že blíží se již prudký náraz soupeřova kopí. Raději by byl třicetkrát mrtev, to by zvládl spíš: tak mu trýzeň poskytla svůj žold.

Tímto zasvěcením krve mu trýzeň poskytla svůj žold. Křest krví, přes jeho děsivý průběh, je vstupní branou do centra světa stvoření, do hradu jménem *Tiferet Berija*, je to velká *Milost*, jež umocní žakovy pocity vděčnosti a posílí jeho odhodlání.

sus wart gestepet im sin troum mit swertslegen umbe den soum, dervor mit maneger tjoste rich. von rabbine hurteclich er leit in slafe etsliche not. möhte er drizecstunt sin tot, daz hete er wachende e gedolt: sus teilte im ungemach den solt.

⁸⁵ *ir sit ein gans. möht ir gerüeret han den vlans, und het den wirt gevraget! vil preses iuch hat betraget.*

⁸⁶ Wagnerův Gurnemanz volí nevybíravá slova, když vykazuje Parsifala z hradu. /R. Wagner, Parsifal, 1. akt, překlad Josef Vymětal./

*Dort hinaus, deine Wege zu!
Tam se syp, máš už na pospěch!*

*Doch rät dir Gurnemanz;
Však rady dám ti kus;*

*lass du hier künftig die Schwäne in Ruh'
labuť příště zde v pokoji nech,*

*und suche dir, Gänser, die Gans!
ať najde si husák svou hus!*

⁸⁷ *Ti, kdo hledají zlato, prokopávají mnoho země a nacházejí málo.* χρυσόν οι διζήμενοι γην πολλήν όρύσσουσι και εύρίσκουσιν όλίγον. Héракleitos B 22, překlad Z. Kratochvíl, Š. Kosík

Ano, tak se to má s moudrostí, pro pár zlatých zrn musí člověk překopat haldy sutě. Kéž by šlo Poznání vydobávat jak hrozinky na koláči! Ovšem na druhou stranu – jak vědomí

postupuje na cestě sebereflexe – „výtěžnost“ rudy stoupá, zlatá žíla je stále bohatší, té „marné“ práce je čím dál tím méně, rum jakoby se někam pozvolna ztrácel.

⁸⁸ Julius Zeyer vypráví starou toledskou legendu El Cristo de la luz, v níž horlivý židovský mladík jménem Abisaín dojde ve své nenávisti vůči Kristu tak daleko, že se rozhodne zabít samotného boha a v jednom toledském kostelíku pohrouží svůj nůž do dřevěné Kristovy sochy. Posvátné dřevo však začne krváčet, Abisaín je usvědčen a odsouzen na smrt.

...Týž den vydali Abisaína neslýchaným mukám. Celé jeho tělo byla jedna rána a jediná kost v něm nezůstala celá. Uprostřed svých bolestí povznesl Abisaín oči k nebi a z úst jeho vyšlo velké volání: „Eliáši! Eliáši!“

Tu zakmitlo se něco jako chomáč nejbělejších hvězd a před jeho zraky snesl se oblak plný duhové záře a z linoucího se světla vystoupil Kristus, zbrocený krví, s úsměvem nevýslovně sladkým, neskonale dobrým, plným nejvyššího slitování, a kolem něho vířily milióny andělů prostorem bezmezným a kryly celý blankyt nebes průhlednými svými, slunotřpytnými, duhovými perutěmi.

*„Přišel jsi ve vítězoslávě posmívati se mým mukám?“
tázal se Abisaín.*

*„Přišel jsem bolest tvou konejšiti a záští tvoje hasiti,“
odpověděl božský zjev a chýlil se nad trpícím člověkem,
a krev, která z boku na mučedníka padala, změnila muka jeho
v pocit přesladký. Cos jako neskonale blaho zmocňovalo
se duše i těla umírajícího Abisaína.*

„Ty krvácíš,“ řekl, „kdo poranil tě znova?“

*„Ten lid, jenž jása nad tvým mučením a jménem mým tě
trýzní! Pokud bude na světě záští, nepřestanou rány moje
krvácti. Každé slovo proklínající bližního je rána v moje
srdce, každá nenávist, nová na mně vražda! Tvá divá zloba*

a žhavý hněv tvůj způsobily trysknutí krve z mého boku tenkrát v kostele, ne rána tvého nože v obraz můj. Ach, co krve vyronil jsem od počátku věků! Nebo láska moje krvácela dříve než na kříž tělo mé přibíli. Láska moje byla s Hospodinem Bohem tvým, dříve než byly časy, dříve než byla země, dříve než hory založeny byly, než moře oplývala vodami! Když klenul Bůh nebesa nad propastí, byla s ním, když dal vystupovati oblakům na výsost, byla s ním, když ukládal řekám směr, byla s ním! Když vdechl duši Adamovi, byla s ním! A láska moje od věků do věků krvácí! Celý svět jest jí zatopen! Hleď kolem sebe, co té krve proudí!“

A zraky Abisainovy měly sílu zraků archandělův a cherubův, a viděl, že všechno světlo světů bylo vlastně krvi Kristovou, jí že pájelo se slunce a všechny hvězdy jí že se živily a země pila ji, by kvetla, a vesmír bez konce v ní tonul!

„A já tě nenáviděl, nenáviděl věčnou lásku!“ šeptal Abisain a slzy nesmírné kajicnosti, žhoucí jako peklo, tekly mu po tváři... /J. Zeyer : Tři legendy o krucifixu, Praha 1928, str. 71, 72/

⁸⁹ Tento střed světa stvoření, odkud vyzáruje kalich psyché svou životodárnou sílu směrem do dolních světů, Sefira *Tiferet Berija*, je významné, řekněme, energetické pole. Stýkají se tu tři horní světy – srdce stvoření je zároveň korunou světa utváření a též nejnižší nádobou /*Malchut Acilut*/ světa vyzářování. Podle kabalistické tradice zde sídlí *Adonai*, *Můj Pán*, ale též archanděl *Michael* a *Mesiáš*. V tomto bytostném ohnisku se snoubí milostné síly archanděla *Cadkiela* /*Chesed Berija*/ a temné, přísné a nesmlouvavé proudy archanděla *Samaela* /*Gevura Berija*/. V Zoharu 22, *שוקטימי* se říká, že jméno *DAJDOVAD* jest smrtí pro *Samaela* a hada a životem pro *Izrael*.

Samael na levé straně Sefirotického stromu je reprezentantem Boží spravedlnosti, oné přísné, nesmlouvavé moci, starozákonní moudrosti „oko za oko, zub za zub“. Cadkiel napravo od srdce světa stvoření vnáší do skutečnosti rozměr milosti a lásky. Nikdo z lidí by neunesl vládu čisté a chladné spravedlnosti. Karmický princip příčiny a následku ve své striktní a tvrdé podobě by byl výzvou, před kterou by žádná lidská duše ve fázi vývoje nedokázala obstát. Jistěže si člověk prostřednictvím každodenní zkušenosti splétá síť svého vlastního údělu, před nímž není v určitém smyslu úniku. Přesto nelze tuto větu absolutizovat, neboť milostný rozměr skutečnosti vždy znovu a znovu vstupuje do tkaniva našich příběhů a zbavuje je nesnesitelných karmických obručí, které by nás dříve či později zardousily. Navíc žádný rozměr bytí není oddělen od celku, *Spravedlnost a Milost* se setkávají v *Kráse*, láska je přítomna i v hájemství mrazivé spravedlnosti, stejně tak i síla milosti podléhá spravedlivé rovnováze. Jsou-li nám lidem vdechovány proudy Boží lásky a milosti skrze Syna, lze porozumět onomu přesvatému obrazu *beránka, který snímá hříchy světa*. Ve jménu člověka překonává temnou spravedlnost všude tam, kde by její dokonalé působení přivodilo zkázu a rozklad dané entity, ať už jde o jednotlivou duši, rodinu, kmen, národ či lidstvo jako celek. Nicméně i *král králů, pán pánů* podléhá moci Boží spravedlnosti, a za svůj dar nebeské lásky platí daň krutého vyrovnání. *Beránek Boží krvácí z boku do kalichu božské Milosti*, a je to tento kalich, kdo nám smrtelníkům umožňuje žít se všemi našimi bolestmi a slabinami. Kosmické spravedlnosti je tím účinně zadost, ale vnitřní vesmírné napětí zrozené touto po věky trvajícím obětí volá po své vlastní spáse, *milost volá po milosti*, Kristus svolává své ovečky by jej následovaly do království nebeského, aby se hluboký jícen

rány jednou uzavřel, a člověk procitl k porozumění svého v rámci Otcova plánu s ničím nesouměřitelného významu.

Hildegard von Bingen, Lieder, Ordo virtutum, epilog, Wiesbaden 2009

Na počátku se zelenalo veškeré stvoření, uprostřed kvetly květiny, pak zeleň ustoupila – muž bojovný to zahlédl a promluvil: Já to vím, ale zlatého počtu není ještě dosaženo. Ty však, otcovské zrcadlo, hled', v mém těle nesu vyčerpání, též mé děti slábnou. Nyní si vzpomeň, že plnost, jež byla učiněna v počátku, neměla uvadnout. A tehdy jsi to měl v sobě, že zrak tvůj se neodvrátí, dokud neuvidíš mé tělo plné drahokamů. Neboť mne vyčerpává, že všechny mé údy v potupě kráčí. Otče, hled', ukáži ti své rány.

In principio omnes creaturae viruerunt, in medio flores floruerunt, postea viriditas descendit, et istud vir proeliator vidit et dixit: Hoc scio, sed aureus numerus nondum est plenus. Tu ergo, Paternum speculum, aspice, in corpore meo fatigationem sustineo, parvuli etiam mei deficient. Nunc memor esto, quod plenitudo, quae in primo facta est, arescere non debuit, et tunc in te habuisti, quod oculus tuus numquam cederet, usque dum corpus meum videres plenum gemmarum. Nam me fatigat, quod omnia membra mea in irrisionem vadunt. Pater, vide, vulnera mea tibi ostendo.

Mohlo by se zdát, že nauka o karmickém vyrovnání je součástí ryze východní spirituality. Není tomu tak. Universální principy se manifestují na půdě vědomí bez ohledu na zevní podmínky a souvislosti.

Platón, Zákony, 904 c, překlad František Novotný, Praha 1997

Mění se všechny bytosti, které mají duši, chovající v sobě příčinu změny, a při těch změnách postupují z místa na místo podle řádu a zákona osudu. Jestliže se mění měně, v menších složkách povahy, přecházejí toliko na jiné místo povrchu

země, avšak u kterých se udá větší převrat a k větší nespravedlnosti, ty přecházejí do hlubiny a na místa řečená dolní, jež lidé nazývají Hádem i jinými jmény tomu podobnými a kterých se velice bojí a která vidí ve snách za živa i po odloučení od těl. A kdykoli duše svou vlastní vůlí a silou styků nabude ve větší míře špatnosti nebo dobrosti, tu kdykoli se přílnutím k božské dobrosti stává obzvláště božskou, přejde také na zvláštní místo, celé svaté, jsouc přenesena na nějaké lepší místo jiné; pakli však učiní opak, přestěhuje svůj život na místo opačné.

Toto bohů je zákon, již Olympos obydlím mají /Homér, Od. 19,43/, hochu nebo mladíčku, který myslíš, že bohové o tebe nedbají, aby ten, kdo se stává horším, odcházel k horším duším, kdo lepším, k lepším, a aby v životě i ve všech stavech smrti trpěl i činil, co mají dělat podobní podobným. Co se týče tohoto zákona bohů, ani ty, ani kdokoli jiný upadlý do neštěstí se nikdy nebudete chlubit, že jste mu unikli; ten postavili vysoko nade všechny zákony ti, kteří jej ustanovili, a je třeba všemožně se mít před ním na pozoru. Neboť nikdy nebudeš od něho přehlédnut; i kdybys byl seběmenší, neukryješ se do hlubiny země, ani kdybys vyrostl do výše, nevzlémeš do nebes, nýbrž odpykáš příslušný trest od nich uložený, ať bys setrval zde, nebo se odebral do Hádu, nebo byl dopraven na místo ještě hroznější.

⁹⁰ Platón, Kratylós, 413,c překlad F. Novotný, OIKÚMENĚ 1994

εἶναι δὲ τὸ δίκαιον ὃ λέγει Ἀναξαγόρας, οὖν εἶναι τοῦτο: αὐτοκράτορα γὰρ αὐτὸν ὄντα καὶ οὐδενὶ μεμειγμένον πάντα φησὶν αὐτὸν κοσμεῖν τὰ πράγματα διὰ πάντων ἰόντα.

⁹¹ Πλάτων, Τιμαίος, 48 a οὐν ἢ τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις ἐξ ἀνάγκης τε καὶ νοῦ συστάσεως ἐγεννήθη: νοῦ δὲ ἀνάγκης ἄρχοντος τῷ πείθειν αὐτὴν τῶν γιγνομένων τὰ πλεῖστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον ἄγειν, ταῦτη κατὰ ταῦτά τε δι' ἀνάγκης ἠττωμένης ὑπὸ πειθοῦς ἔμφρονος οὕτω κατ' ἀρχὰς συνίστατο τότε τὸ πᾶν.

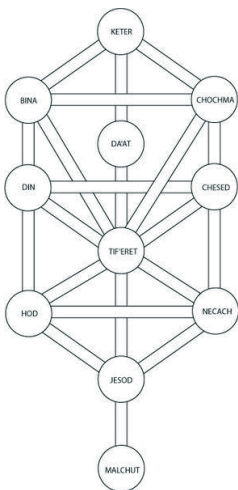
⁹² πειθώ

⁹³ Corpus Hermeticum, Radek Chlup, Praha 2007
Ἑρμοῦ πρὸς Τάτ ὁ κρατῆρ ἦ μονάς

⁹⁴ /ἄθλον od ἄθλος zápas/.

⁹⁵ Hérakleitos B 53 překlad Z. Kratochvíl, Š. Kosík, 1991, materiál pro studenty FF UK
πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστι, πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους.

⁹⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/File:Sefiroticky_strom.jpg

⁹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Ghent_Altarpiece

⁹⁸ I Epištola sv. Jana, 5/6-8

Toť jest ten, kterýž přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus, ne u vodě toliko, ale u vodě a ve krvi. A Duch jest, kterýž svědectví vydává, že Duch jest pravda.

Nebo tři jsou, kteříž svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo, a Duch svatý, a ti tři jedno jsou.

A tři jsou, kteříž svědectví vydávají na zemi: Duch, a voda, a krev, a ti tři jedno jsou.

⁹⁹ Zjevení Janovo 19/16 *A máť na rouchu a na bedrách svých napsané jméno: Král králů a Pán pánů.*

Na prsou má na zlaté stuze titul *SABAOT*. Řecké písmeno mezi latinskými je nezvyklé. *Sabaot* připomíná orfického Sabazia /18. hymnus, jenž začíná slovy: *Slyš otče, Kronův synu Sabazie...Κλῆθι, πάτερ, Κρόνου υἱε Σαβάζετε...* /Hebrejské *saba* **סבא** je *vojsko*, zejména ve smyslu *vojska nebeského*. **סבא**

הַצְּבָאוֹת vojsko nebeské /1 Královská 22/19/ Řekl dále:
Z té příčiny slyš slovo Hospodinovo: Viděl jsem Hospodina
sedícího na stoličce své, a všechno vojsko nebeské stojící
po pravici jeho i po levici jeho.

Saba je andělský chór obklopující trůn Hospodinův.
Tajuplný titul SABAωT lze pojímat jako Kristus, král
nebeských zástupů. Dvě poslední písmena by mohla být
zároveň pečeti, omega novozákonní pečeti Krista krále
a T (tav) starozákonní pečeti Krista bolestného.

...Tomuto momentu vývoje přírody odpovídající moment
mythologického vědomí je ono astrální náboženství, které
je všeobecně uznáváno jako první a nejstarší náboženství
lidstva, a které též nazývám sabismus, od saba, vojsko,
zejména nebeské. F. W. J. Schelling, Philosophie
der Offenbarung, str. 387, Stuttgart 1858

¹⁰⁰ ψυχὴ του κόσμου, Duše světa, Anima mundi

¹⁰¹ Jan 19/26

Tedy Ježíš uzřev matku, a učedníka tu stojícího, kteréhož
miloval, řekl matce své: Ženo, aj syn tvůj.

¹⁰² Nyní je již lépe prosvětlen tajuplný karlštejnský obraz
Mistra Theodorika. Tři proudy svaté krve, které kanou
do kalichu, jsou tři energetické toky z vyšších světů, život,
duše, duch. Tyto zevními prostředky nezachytitelné síly
se vlévají ze slunce do kalichu země, do lidské tělesnosti. Jen
tak je člověk dokonalým obrazem kosmu i jeho Stvořitele.

Bohumil Vurm nevylučuje ve své knize Tajné dějiny
Prahy /Eminent 2000, kap. III, Praha a Jan Eyck/ možnost,
že bratři Eyckové navštívili roku 1408 Prahu, a že se jim
dostalo inspirace ze strany malířských mistrů Čech. Vskutku,
porovnal-li by příslušný odborník oba centrální panely

gentského oltáře s obrazy Mistra Theodorika v Kapli sv. Kříže
Beránek Boží a *Ukřižování*, možná by došel k podivuhodným
závěrům.

POUŽITÁ LITERATURA A INTERNETOVÉ ODKAZY

- Julius Zeyer, Spisy, Fantastické povídky,
Česká grafická unie a. s., Praha 1927
- Biblií svatá, Biblická společnost, Praha 1947
- Biblia Hebraica Stuttgartensia, Stuttgart 1990
- The Greek New Testament, Deutsche Bibelgesellschaft 1993
- Bible, ekumenické vydání, Biblická společnost 1990
- Platón, Timaios, Jan Laichter, Praha 1919
- Hermann Diels, Die Fragmente der Vorsokratiker,
Weidmannsche Buchhandlung, Berlin 1934
- Karel Weinfurter, Ohnivý keř, Zmatlík a Palička 1923
- Hymnen des Orpheus, Palm und Ernst Enke, Erlangen 1822
- Plótínos, Dvě pojednání o kráse, Rezek 1994,
přeložil Petr Rezek
- Šimon Haleví, Vesmír v kabale, Volvox Globator 1994,
přel. Lily Sekytová
- Homéros Ílias, Rezek 1999, přeložil Otmar Vaňorný
- Theodor Hopfner, Plútarchos, Über Isis und Osiris,
Praha 1940
- Apuleius, Metamorphosen, lat. und deutsch,
Berlin Akademie Verlag 1956
- Friedrich Creuzer, Symbolik und Mythologie,
Leipzig und Darmstadt 1810

Corpus hermeticum, Herrmann a synové, Praha 2007,
překlad Radek Chlup
Jakob Böhmes Schriften, Leipzig 1938, Insel Verlag
F. W. J. Schelling, Philosophie der Offenbarung, Stuttgart 1858
F. Nietzsche, Zrození tragédie z ducha hudby,
přel. Otokar Fischer, Praha 1923
Erwin Rohde, Psyche, Tübingen 1907
N. A. Kun, Starořecké báje, Praha 1957
Aischylos, Upoutaný Prométheus, překlad Josef Král,
Praha 1914
J. Zeyer, Spisy, Tři legendy o krucifixu, Praha 1928
Hildegard von Bingen, Lieder, Wiesbaden 2009
Platón, Kratylos, překlad F. Novotný, OIKÚMENÉ 1994
Platón, Zákony, překlad František Novotný, OIKÚMENÉ 1997
Bohumil Vurm, Tajné dějiny Prahy, Eminent 2000

Tyto knihy byly fyzicky k dispozici,
ostatní odkazy viz poznámkový aparát.

<http://www.scribd.com/doc/5986531/Maier-Atalanta-Fugiens>
Suda, Lexicon. {9010.001} Alphabetic letter iota entry 16,
internetová knihovna Thesaurus linguae graecae
<http://www.lib.rochester.edu/camelot/SBExcal.htm>
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Sefirotický_strom.jpg
http://en.wikipedia.org/wiki/Ghent_Altarpiece

Tiráž

SVATÝ GRÁL
NA ČTYŘECH ROVINÁCH BYTÍ
Jan Provazník